

НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ЗА ТЕРИТОРИАЛНО РАЗВИТИЕ ЕАД

**ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА
ДОБРИЧКА
- ОКОНЧАТЕЛЕН ПРОЕКТ -**

София, септември 2018

ОБЕКТ: Общ устройствен план на община Добричка

ВЪЗЛОЖИТЕЛ: Община Добричка

ИЗПЪЛНИТЕЛ : Национален център за териториално развитие

ФАЗА: Окончателен проект

РЪКОВОДИТЕЛ:

арх. ИВАН ДИМЧЕВ

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР:

проф. д-р арх. ВЕСЕЛИНА ТРОЕВА

АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

арх. Иван Димчев	Ръководител екип
арх. Стефан Минчев	Недвижимо културно наследство
урб. Милен Колев	Културно наследство
ст.н.с.ик. Стойко Дошеков	Икономически анализи и прогнози
ик. Вероника Иванова	Социално-демографски анализи и прогнози
екол. Емил Никитов	Околна среда и екологични условия
инж. Стоян Букиков	Транспортна инфраструктура
инж. Нели Петрова	Електроснабдяване
инж. Димка Атанасова	ВиК инфраструктура
инж. Евелин Кичев	Съобщителни мрежи
инж. Диана Антонова	Селищна мрежа
инж. Петър Кьосев	Геодезия
инж. Ганка Пенева	Зелена система

	Съдържание	Стр.
1.	Общи условия	5
1.1.	Възлагане	5
1.2.	Цели и задачи на разработката	5
1.3.	Кратка историческа справка	5
2.	Обща характеристика на област Добрич, регионални условия и връзки. Характеристика на община Добричка	13
2.1.	Представяне на Област Добрич	13
2.2.	Община Добричка и мястото и в осите на урбанизация	15
2.3.	Общи сведения за общината	15
3.	Природен комплекс и екологична обстановка	18
3.1.	Релеф	18
3.2.	Инженерна геология	18
3.3.	Физикогеоложки явления	19
3.4.	Хидрология	19
3.5.	Почви	20
3.6.	Климат	20
3.7.	Околна среда	23
4.	Демографска характеристика – количествени и качествени аспекти	42
4.1.	Динамика в движение на населението	42
5.	Социална инфраструктура и услуги	55
5.1	Образование	55
5.2.	Здравеопазване	57
5.3.	Социални грижи	57
5.4.	Култура	57
5.5.	Спорт	58
5.6.	Институционална инфраструктура	59
5.7.	Пощи и далекосъобщения	59
5.8.	Пазарна инфраструктура	58
6.	Обитаване и жилищен фонд	60
7.	Културно наследство	74
8.	Анализ на състоянието на икономическата база на Добричка община	102
9.	Урбанистична концепция	112
10.	Транспортна система	115
11.	Инженерна инфраструктура	119
11.1.	Водоснабдяване и канализация	119
11.2.	Електроснабдяване	124
11.3.	Телекомуникационна инфраструктура	130
12.	Зелена система	134
13.	Правила и нормативи за прилагане на ОУП на община Добричка	142
	Приложения	145

1. Общи условия

1.1 Увод

Окончателният проект за Общ устройствен план на община Добричка е разработен на база санкциониран по смисъла на чл.127 от ЗУТ, Предварителен проект на ОУПО.

Екипът, разработващ задачата, отправя благодарност към всички институции, експерти и граждани, които се отзоваха и споделиха мнения, виждания и очаквания за бъдещото социално-икономическо и териториално развитие на Община Добричка.

1.2 Цели и задачи на разработката

Рамковата цел на новия Общ устройствен план на общината е да предложи адекватен и съвременен пространствен модел за развитие на общината, както и да формулира подходяща политика и нормативни рамки за неговата реализация.

В обхвата на тази цел, подцелите се формулират като:

- Обвързване на развитието на общината с факторите от регионално, национално и над национално ниво;
- Оптимизиране на функционалната структура на общината спрямо съвременните социално-икономически и демографски процеси;
- Оптимизиране на начините на земеползване в съставнища земя на общината;
- Оптимизиране на пространственото и функционално развитие на различните подсистеми – функционални и интегриращи и взаимодействието между тях;
- Изявяване на пространствените потенциали и екологичните рамки за устойчиво развитие на територията;
- Създаване на предпоставки и условия за ефективно управление на общинската територия;
- В същото време планът трябва да осигури възможно най-добър баланс между частните и обществените интереси, при равнопоставяне на различните видове собственост.

1.3 Кратка историческа справка

От наличните археологически обекти и артефакти в тях може убедително да се твърди, че територията на общината е ранно заселена. За съжаление няма единно краеведско и историческо изследване, което вероятно се дължи на това, че общината няма обособен център. Историческата справка се базира само на факти за отделни населени места от общината както следва:

Село Самуилово

За първи път селото се споменава в турски документи около 1500-та година. В Османската империя е съществувал закон, според който, при идването на нов султан на власт се правил опис на населените места. Така след смъртта на султан Селим I, през 1526-1527 година е направен нов "ИНДЖЕМАЛЪ ДЕФТЕР". В него за пръв път се споменава името на мезра /малко село с няколко човека и къщи/ САРЪ МАХМУД-кювю. Това име на селцето се упоменава в 18 документа за плащане на данъци в "акчета" /сребърни монети/. Постепенно Саръ Махмуд прераства в по-голямо село около Суха река /наричана тогава "Ишикли"/, под височината "Казан баир". Първоначално селото е било от източната страна на реката, но в началото на 17-ти век се открива плитка подпочвена вода на височината от западната страна на реката. Там се построяват нови къщи и постепенно селото се пренася и установява на мястото където е и в момента. Населението на селото е винаги многонационално. От началото е било населено предимно с турци и татари, а малко преди 1874 с българи 4, турци 79, татари 78 и цигани 13, а след 1878 и гагаузи

Село Батово

Селото е наследник на много стари поселения, съществували по тези места. Непосредствено след края на Руско-турската освободителна война тук се заселват бежанци от Странджа. Те идват основно от рупското село Крушево и няколко семейства от съседното Кула. По това време селото се казва Чаталар и е смесено черкезко-татарско. Черкезите се изселват напълно, докато татарите постепенно се турцизират. Селото придобива отчетлив странджански облик, което го прави уникално, защото е единственото рупско село извън Странджа. Между 1913 - 1916 г. и 1919 - 1940 г. селото е под румънска окупация. Сегашното си име Батово получава през 1942 г.

Село Бдинци

Край Бдинци е открит некропол от VIII-IX век, представляващ част от добруджанско-варненската група прабългарски некрополи.

Църквата "Света Параскева" е построена с дарение на хаджи Димитър Куртев Бакърджиев. Дарени са: олтар, камбанария (камбана) и парични средства при строежа. Погребан е в двора на църквата.

Старото име на селото е *Гюкче Дьолюк*, което в приблизителен превод означава "Земя до небето". В чест на Шеста пехотна бдинска дивизия, чиято Втора бригада взема участие в Добричката епопея от 1916 г., през 1934 година селото е прекръстено на Бдинци.

Село Ведрина

По време на османското владичество селото се е наричало Кадъ кьой. След Освобождението това име е частично побългарено и от Кадъ кьой става Кадиево.

През 1908 г. общинското управление в Кадиево дава наименования на селата в общината и предлага общинският център да се преименува Асеново, но това предложение остава неосъществено. По време на румънското управление турското име частично е порумънчено и селото се е наричало Кадиеви. След връщането на Южна Добруджа със заповед № 2191 от 27 юни 1942 г. село Кадиево да се преименува Фердинандово в чест на българския цар Фердинанд I. След 9 септември 1944 г. името на селото става несъвместимо с новата власт и общинската управа започва да умува, какво име да се даде на селото. Имало е становище за патрон на селото да бъде избран Георги Димитров, но не се приема. С министерска заповед №6628/обн. на 29 ноември 1946 г. на селото е дадено името Ведрина защото селото се намира на равно място, въздухът е чист и се усеща хлад и ведрина.

Село Врачанци

През 1942 г. селото е преименувано от Чакърча на Врачанци. Това е направено в знак на признателност на местните хора към стотиците войници и офицери от 35-ти пехотен Врачански полк, загинали в Добричката епопея по време на Първата световна война.

В края на 30-те години на миналия век в селото освен турци и татари са живели и колонисти – куцовласи от македонските планини. По силата на Крайовската спогодба след възвръщането на Южна Добруджа към България цинцарите са били изселени в Румъния и вместо тях са дошли българи – преселници от Северна Добруджа. Настанените тук семейства са от Бейдаут, Тулчанско – родното село на Стефан Караджа.

Село Гешаново.

Селото е основано от два рода, които са се върнали от Русия след Освобождението на България. Преди да вземе името на загиналия поручик Стефан Гешанов, селото се казва Конак - от съществувалия там турски конак. Поручик Гешанов от VI-ти полк на I-ва конна дивизия е убит в битка с румънците в 1916 г. за да освободи селото. И хората от благодарност приемат неговото име да носи селото им. По тоталитарно време е било недопустимо населено място да носи име на царски офицер. На два пъти е имало държавен опит да сменят името на селото, но селяните не са допуснали това. Има три извора в селото с построени чешми. Наричат ги Сладката, Горчивата и Акарджа.

Село Победа

По време на османската власт селото се е казвало „Гелинджик“. На 5 септември 1916 г. при Добричката епопея, противникът - румънци и руси влизат в селото и стигнат на 100-200 м. от българските окопи. Вечерта ген. Кантарджиев заповядва атака. Българите атакуват и със удар “на нож” проганват врага и

освобождават Геленджик. Схватки става и по улиците селото. Противникът е отблъснат независимо от численото превъзходство на руските и румънски войски. В боевете участва Осми пехотен приморски полк с командващ полк. Панайот Минков. Офицерът е тежко ранен и умира в болница в София на 29 септември 1916 г. В негова памет съседното село носи името Полковник Минково. На 7 септември военният успех на българската армия е затвърден и развит от конницата на ген. Иван Колев. И до днес при обработка на земята и при строежи в Победа се срещат останки – гилзи, кости, части от дрехи, свидетелстващи за драматичните събития преди 90 години. Според историци край селото са погребани загинали български войници. В чест на славната победа селото получава през 1942 г. настоящото си име.

Първото име на Победа е *Скопис* и е известно римско селище, което се предполага че се е намирало северно или североизточно от сегашното село. Доказателство за това е римската чешма, която се намира в източната част на селото. Намират се римски монети дори и сега - из дворовете на настоящото село. Османското „Гелинджик“, което означава буквално „Байнова булка“ (означава също и „Полски мак“), при комунистическият режим е прекръстено на Димитър Ганево , днес славното му име Победа е възстановено.

Село Добрево

Някога в селото са живели немски колонисти-католици – добруджански немци. Носело е името Али Анифе калфа, а след 1940 г. е прекръстено на Германци заради населението си. Преселват се обратно в германските земи според хитлеровата политика *Heim ins Reich* скоро след това, заедно с германците от Северна Добруджа. През 1943 г. в село Германци, Никополска епархия, има все още 150 католици.

Село Дончево

В землището на селото по посока югозапад, в местността Зимницата, намираща се преди Калъча, до около 10-ти век е имало селище, чийто остатъци са били в изкоренената през 1963 г. гора. Остатъци от постройки има още в гората над изворите Св. Илия и Св. Георги. От селището са били изкарани хромели, лемеш на плуг, стрели и така нареченото „Златно чукче“, метално и служещо за ювелирство. „Златното чукче“, лемежа и други се намират в музея на град Добрич, където са били предадени от дончевеца Алекси Петров (Лекото) и са описани в книгата „Антични селища в Толбухински окръг“, автор Любка Бобчева.

Селото е построено през 1928 – 32 г. от румънските власти с цел колонизация на Южна Добруджа, като първоначално построените къщи са били 100. Румънската държава, построила тези къщи безвъзмездно на преселените от Македония арумъни (куцовласи). Пазят се спомени в околните села, че същите били свирепи и зли, въоръжени от румънската власт. На стоте къщи в Дончево, построени от румънската власт българите от околните села били задължени да работят безплатно (ангария).

В римския път около Долната гора се пазеше кръст на убит българин от село Богдан, който имал дързостта да си събере сухи дърва за дома и за това бил убит от румънския горски. В центъра на селото има голяма красива църква, която се казва „Свети Георги“. Над вратата на църквата има мраморна плоча, на румънски език, в която се посочва кога е строена, надписите вътре в църквата са също на румънски език. През 2007 г. в село Дончево се появили бивши, родени в селото румънци (куцовласи) и същите посочили на дончевеца Илия Василев – Илийчо, че църквата била строена и с пари на куцовласа, адвоката Ташко Пенета, в Добрич западната част на града преди се е казвала „Пенета“. Български свещеник в църквата идва да служи през 1941 г. и остава до края на живота си - Анастас Цонев от село Дряновец, Разградско. ЖП гарата е построена около 1905-10 г. от италианска компания, която е строила и жп линията.

Село Златия

Старото име на селото е "Карамурад", което на турски означава "Черен Мурад". Основано е от турци още преди освобождението и има къщи, които са запазени в оригинал още оттогава.

Село Карапелит

Името на селото идва от турското „кара пелит“ - черен жълъд. Тук българската войска извоюва забележителна победа в тежката Битка при Карапелит Кочмар. На 03.09.1916 г. IV-та конна бригада в състав 400 конници от 6-ти конен полк от дивизията на ген. Колев разгромява крупна румънска част в състав 4000 щика, подкрепени с руска казашка кавалерия. С устремна атака в започналата сеч противникът е разбит и унищожен. Открит е пътя за освобождение на Тутракан. Епопеята е вдъхновила Йордан Йовков да напише разказа "Триумф".

Село Козлодуйци

Старото име на селото е Осман факъ (от турски – „аристократът Осман“).

По време на Първата световна война край селото се води сражение между български и руско-сръбски войски, което е част от Добричката епопея. На 6 септември 1916 година 36-ти пехотен козлодуйски полк заема и се окопава на височините на 2 километра северно от селото. На 7 септември частите на полка оказват помощ на съседния 35-ти пехотен врачански полк, като атакуват във фланг настъпващата руска 61 дивизия, но на свой ред са подложени на унищожителен удар от страна на сърбо-хърватската доброволческа дивизия и са принудени да отстъпят. Битката, както и изхода на боевете край Добрич, е решена от Първа конна дивизия на генерал Иван Колев. В боевете край Осман факъ 36-ти пехотен козлодуйски полк губи близо 30% от личния си състав.

На 27 юни 1942 година, в чест на падналите войници от 36-ти пехотен козлодуйски полк селото е преименувано на Козлодуйци.

Село Котленци

Старото название на селото е *Хошкадем*, в приблизителен превод от турски "честит късмет" поради наличието на повърхностна вода на това място в иначе безводното карстово Добруджанско плато. Селото е било създадено и през вековете е било доминирано от българи - преселници от различни краища на България - Котелско, Кюстендилско и пр. В селото са живели незначителен брой гагаузи, говорещи език от групата тюркски езици, а след средата на XIX век и малцина турци. Топонимията в целия район традиционно е турска, преди всичко заради автоктонното гагаузко население в тази част на причерноморския край. Причината за първоначалното име на селото е, че в иначе безводна Добруджа на това място първите жители са открили карстова чаша, която задържала вода дълго след стопяването на снеговете ("гьол"), важна за поддържането на живот на това място. (Проблемът с водата е вплетен в топонимията в Добруджа - съседно село е било назовано "Сусускьой", сегашен превод Безводица, друго - "Чаирлъ гьол" (локвата на поляната), сега Сенокос, друго - Пряспа, а също и Плачидол).

След Освобождението от османска власт е наречено Доброчест, лош превод от турското название. Пак във връзка с първоначалната етимология, по време на румънската окупация (1918-1940 г.) окупационните власти наименуват селото "Букурене" (от румънския глагол *bucure*, радвам се). Не без връзка с първоначалната етимология, след 1940 г. е добило сегашното си название Котленци.

Село Ново Ботево

Селото е заселено в периода 1887-1900 година. Известно е и под името Мало Ботьово.

По време на Първата световна война, на 1 септември 1916 година, колоездачната рота на Осми пехотен приморски полк води успешна битка с превъзхождащи я румънски части за овладяване на стратегическия железопътен мост край Ботево с цел да предотврати взривяването му от румънците. В сраженията жители на селото, включително жени и деца, се втурват към българските линии, за да ги подпомогнат в борбата им и са обстрелвани от румънските части. Според Антон Страшимиров преди да достигнат разположението на българските части 11 местни жители са убити, а други двама загиват след като го достигат, сражавайки се в редовете на българската войска. В боя загива и взводният командир в Осми полк подпоручик Любен Костов. През 1942 година селото е преименувано на Ново Ботьово, впоследствие променено на Ново Ботево.

Село Паскалево

Най-старото име на с. Паскалево е Ези бей. За първи път то се споменава в документ от 1573-1574 г. с данни за селищата и населението на почти цяла североизточна България и на Добруджа. Документът представлява сборен регистър

– опис на джелепкешани (овцевъди, отглеждали овце за продан) от 4 кази – Разград, Шумен, Провадия и Варна. Селото е създадено от турци вероятно около чифлика на турския бей Ези. Той е живял през 16 век. Бил е натоварен от султана вероятно със запазване и умножаване на турския елемент в тази област. Първите българи се заселват през 1832 г. Това са изселници, водени от големият възрожденски деец Поп Паскал, които се завръщат по българските земи след голямото преселване от 1829-1830 г., последвало Руско - Турската война от 1828-1829 г. Изселниците са родом основно от Сливенско и Ямболско. Училището в селото е едно от най-старите в Добруджа. Предполага се, че е основано през 1848-1849 г. от същия Поп Паскал, чието име носи сега селото. По-късно в селото се установява и малка колония на добруджански немци.

След Освобождението турското население в селото намалява значително и към края на 19-ти век населението е почти изцяло с български етнически състав. През 1913 г. селото заедно с цяла Южна Добруджа става част от Румънското кралство. По силата на Крайовската спогодба от 1940 г. селото отново е в пределите на България. Училището и читалището в с. Паскалево носят името на учителя Димитър Минчев, деец в борбата за запазване на българския характер на селото по време на румънската власт.

Село Полковник Минково

В чест на командира на Осми пехотен приморски полк през Първата световна война (1915-1918) полковник Панайот Минков селото е преименувано от **Кабасакал** на Полковник Минково. Носи името си на полковник Панайот Петков Минков - родом от София, сражавал се в т. нар. Добричка епопея срещу руските и румънските войски през септември 1916 г.

Село Смолница

Селото датира от 1526 година. Първото му име е Орта чамурлу. Думата „чамурлу“ или „чамурлии“ идва от турската дума „чамур“ (кална пръст, калище). При валежи запрашената пръст много лесно се образувала в кал. Смолница е директен диалектен превод от турското име. До освобождението от османска власт в селото са живели предимно турци. Едва след освобождението се заселват първите българи от Бесарабия. Счита се, че сред първите заселници след освобождението е и опълченецът Желю Дерменджиев. В неговата къща е открито и първото българско училище в селото. Селото преминава под румънско управление след окупацията на Южна Добруджа през 1913 година. През 1916 г. селото се връща на България, но Ньойския договор отново го праща под румънска юрисдикция, така до 1940 г., когато Крайовската спогодба окончателно го връща на България. През тези тежки години на заселниците са били конфискувани имоти, били са преселвани към и от България. Така в днешни времена там живеят наследниците на така наречените „преселци“.

Село Стефаново

В най-ранни писмени източници в турски регистри от 1526, 1527 г. записано като село "Айо орман". По късно /1673, 1676 и 1792 г./ се споменава и под имената „Аюв орман“ и „Айъ орман“. През 1573 г. селото се споменава под името Аюв орман с един овчар, дължащ 30 овце данък на държавата, поради тази причина е поставено в списъка на овцевъдите.

В периода от 1732 г. до 1790 г. селото е отбелязано на 27 места в официални турски документи като „Айорман“ и „Айу орманъ“. Преди Освобождението селото се среща с имената „Ай орман“, „Айу орман“ и „Аху орман“.

След Освобождението става общински център. През 1900 г. са включени 17 сели – ща и е записано под името „Ай орман“. От 1913 до 1940 г. селото попада в границите на Румъния.

Името „Ай орман“ се запазва до 1942 г. Със заповед № 2191 от 27.06.1942 г. е решено: село Айорман да се преименува в село Стефаново.

Село Стожер

Старото име на Стожер е Баллъджа (на турски - малък, или малко). В селото се е провела първата земеделска конференция на 21 март 1898, която е предтеча на учредителния конгрес на БЗНС, който се е състоял на 28, 29 и 30 декември 1899 в Плевен. Това е първият и сполучлив опит да се даде началото на ново съсловно движение, което да защитава интересите на бедните и средните селяни. В Стожер се събират селяни от Провадийска, Варненска, Добричка и Балчишка околия и слагат основите на земеделското организирано движение.

По време на Първата световна война селото е опожарено от румънски войски, а много от жителите му са избити. Антон Страшимиров описва Баллъджа като разположено в „гористо плато“ „село от 200 къщи с просторни ханища“, превърнато в „страшно пожарище“.

Селото е преименувано на Стожер през юни 1942 година.

2. Обща характеристика на област Добрич, регионални условия и връзки. Характеристика на община Добричка

2.1 Представяне на област Добрич

Област Добрич е разположена в северната част на Североизточен район и заема площ от 4 719,7 кв. км. (4,24% от територията на Република България). Областта е част от Североизточен район от ниво 2, в който влизат и съседните области Варна, Шумен и Търговище и е със следните административни граници:

- на север - Република Румъния;
- на юг – областите Варна и Шумен;
- на изток – Черно море;
- на запад – област Силистра.

Следва да се отбележи фактът, че територията на област Добрич остава встрани от основните транспортни коридори “Север- Юг” и “Изток- Запад”. но крайбрежният път I-9 граница Румъния-Дуранкулак-Шабла-Каварна-Балчик-Варна, с Европейска категоризация E-87 е част от Трансевропейската транспортна мрежа TEN-T. През област Добрич преминава и ж.п. линията Констанца- Варна, която е връзка между Русия, Украйна и Молдова с Република Турция.

На територията на областта има два ГКПП – Йовково и Дуранкулак.

Област Добрич включва в състава си 8 общини - Балчик, Добричка, Добричка, Генерал Тошево, Каварна, Крушари, Тервел и Шаблаи 215 населени места, от които 6 града.

Населението на областта към 31.12.2014 г. е 182 808 души /2,5% от населението на страната/, като почти половината е съсредоточено в община Добрич

град /48%/. На другия полюс е община Крушари, където живее най-малка част от населението -2,4%.

Областта се характеризира с ясно изразен дисбаланс в териториалното развитие и изявен проблем „център-периферия”.

Таблица №1: Основни характеристики на Добричка община

Статистически район, област, общини	Територия	Население 2014 г.	Гъстота на населението	Населени места	Села	Градове
	кв.км	брой	д./кв.км	брой	брой	брой
БЪЛГАРИЯ	111001.00	7202198	64.82	5285	503 0	257
Област Добрич	4719.71	182808	38,73	215	219	6
Балчик	524.15	20055	38.26	22	21	1
Генерал Тошево	982.24	14162	14.41	42	41	1
Добрич	109.02	87817	805.51	1	0	1
Добричка	1296.16	21142	16.31	68	68	0
Каварна	481.37	14757	30.65	21	20	1
Крушари	417.46	4343	10.40	19	19	0
Тервел	579.68	15767	27.20	26	25	1
Шабла	329.64	4765	14.45	16	15	1

Източник: НЦТР

Автомагистрала не са изградени, а относителният дял на първокласната пътна мрежа е едва 10%, при това пътят обслужва само крайбрежната територия на областта. До някъде това се компенсира с много добре развитата второкласна пътна мрежа, която достига почти една трета от изградената РПМ в областта.

Ж.п. клонът “Повеляново/Варна/-Добрич-Кардам”/Румъния/ обслужва директно област Добрич, като провежда и международните потоци в североизточна посока към Румъния, Украйна и Русия, тъй като се явява част от основното направление София–Горна Оряховица-/Варна/-Добрич-Румъния. Главната ж.п. линия е двойна, електрифицирана и е категоризирана в Европейската ж.п. мрежа за комбинирани превози и мрежата от международни магистрални линии, но отклонението през област Добрич е единична, неелектрифицирана линия.

Водният транспорт е представен от пристанище Балчик, което функционира от 1969 г. и е третото по големина товарно пристанище на Черноморското ни крайбрежие.

Пристанище Каварна е по-малко, предназначено е за малки пасажерски и рибарски кораби.

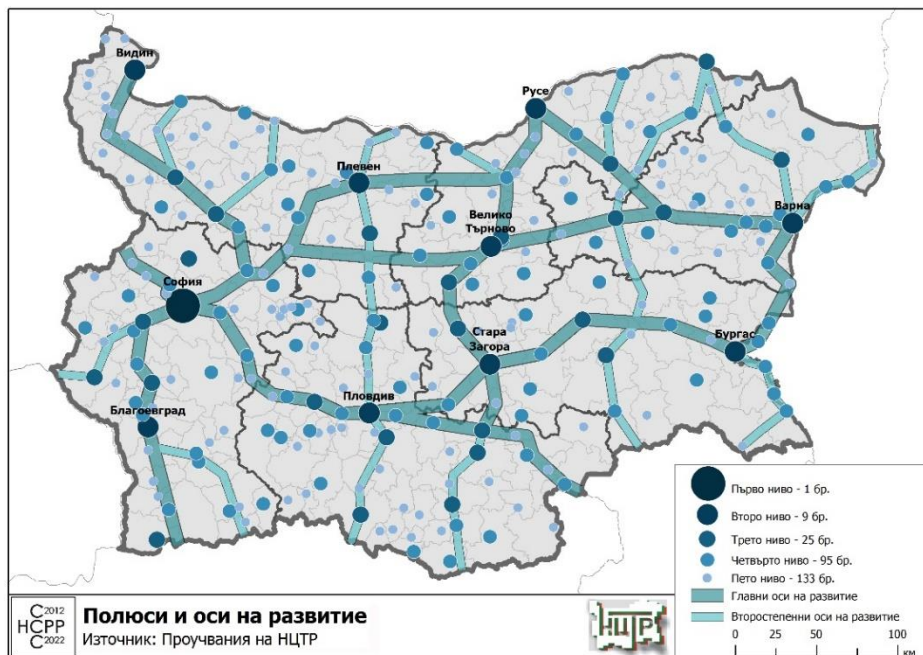
Област Добрич е “пионер” в усвояването на ВЕИ. Още през 2006 г. в община Каварна се изграждат първите ЕЦ на вятърна енергия и към момента са изградени най-много от цялата страна.

2.2 Община Добричка и мястото и в осите на урбанизация

Основените оси на урбанизация в страната образуват пръстен в посока от запад-изток:

- Ос-1 София – В.Търново – Шумен – Варна – в Северна България;
- Ос-2 София – Ямбол – Ст.Загора – Сливен - Ямбол – Бургас – в Южна България.

Към тях тангират в посока север-юг отделни оси на развитие, които имат по-слабо изразена сила на влияние.

Предвид характера си община Добричка не попада в така представената центрова система.

2.3 Общи сведения за общината

Община Добричка е разположена в централната и южна част на Област Добрич. С площта си от 1296,163 км² се явява най-голямата сред 8-те от общините в областта, което съставлява 27,46% от територията на областта. Добричка община е третата след община Сливен и Столична община по големина община в България.

Границите ѝ са следните:

- на запад – община Тервел;
- на север – община Крушари;
- на североизток – община Генерал Тошево;
- на изток – община Балчик;
- на юг – община Аксаково, Област Варна;
- на югозапад – община Вълчи дол, Област Варна.

Административно-териториалното и устройство е нетрадиционно предвид факта, че няма административен център. В центърът на Добричка община като анклав се намира община Добрич, областен и общински център.

Община Добричка обхваща 68 населени места (всички 68 са села): Алцек - 10,271 км²; Батово - 24,285 км²; Бдинци - 22,367 км²; Бенковски - 36,546 км²; Богдан - 17,41 км²; Божурово - 35,818 км²; Бранище - 9,807 км²; Ведрина - 29,165 км²; Владимирово - 36,443 км²; Воднянци - 10,009 км²; Врачанци - 6,612 км²; Вратарите - 16,108 км²; Генерал Колево - 16,134 км²; Гешаново - 22,104 км²; Дебрене - 28,427 км²; Добрево - 14,701 км²; Долина - 26,985 км²; Дончево - 28,871 км²; Драганово - 27,835 км²; Дряновец - 7,404 км²; Енево - 6,252 км²; Житница - 37,575 км²; Златия - 14,154 км²; Камен - 12,161 км²; Карапелит - 43,437 км²; Котленци - 15,579 км²; Козлодуйци - 23,696 км²; Крагулево - 20,343 км²; Ломница - 12,549 км²; Ловчанци - 28,311 км²; Лясково - 17,709 км²; Малка Смолница - 8,749 км²; Медово - 17,545 км²; Методиево - 20,626 км²; Миладиновци - 25,466 км²; Ново Ботево - 3,462 км²; Одринци - 23,03 км²;

Одърци - 15,297 км²; Опанец - 7,904 км²; Орлова могила - 18,552 км²; Овчарово - 18,983 км²; Паскалево - 27,298 км²; Пчелино - 15,559 км²; Пчелник - 13,816 км²; Плачидол - 18,71 км²; Победа - 24,418 км²; Подслон - 19,619 км²; Полковник Иваново - 15,485 км²; Полковник Минково - 12,387 км²; Полковник Свещарово - 15,162 км²; Попгригорово - 14,918 км²; Прилеп - 12,024 км²; Приморци - 5,601 км²; Росеново - 19,646 км²; Самуилово - 20,981 км²; Славеево - 21,824 км²; Сливенци - 10,515 км²; Смолница - 25,855 км²; Соколник - 5,885 км²; Стефан Караджа - 10,122 км²; Стефаново - 19,878 км²; Стожер - 45,863 км²; Свобода - 21,785 км²; Тянево - 10,641 км²; Фелдфебел Денково - 16,8 км²; Хитово - 12,962 км²; Царевец - 17,547 км²; Черна - 22,18 км².

3. Природен комплекс и екологична обстановка

3.1 Релеф

Община Добричка е разположена в земите на Южна Добруджа върху хълмиста равнина със средна надморска височина 240 м. около град Добрич, който е отделен общински център. Общината попада в източната част на Дунавската хълмиста равнина, която от своя страна е най-северната голяма морфографска област от голямото разнообразие на релефа в България. Тя е развита върху Мизийската надстроечна платформа, с по-слаби вътрешни различия в разчленението на релефа.

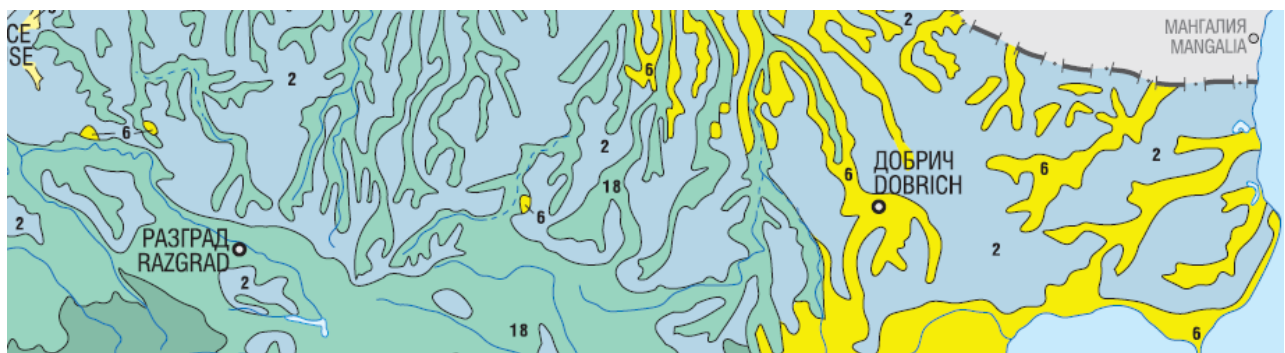
Дунавската равнина се характеризира с низинен и хълмисто-платовиден релеф. За релефа на Добруджа са характерни ниските плата до 150-200 м. височина, развити в областта на стъпалното пропадане към Варненското структурно понижение. Съществуващите притоци на река Дунав са с непостоянен отток, като протичат във врязани каньоновидни долини. Характерни са сухите дерета и плоски вододели, които поради литоложки причини имат контрастни ниски стойности на разчленение.

Релефът на територията на общината може да бъде определен като благоприятстващ развитието на земеделие, транспортно и промишлено строителство.

3.2. Инженерна геология

Геоложки условия, геоложки строеж

Община Добричка е построена върху терен, който в геолошко отношение разкрива материали от горно миоенска възраст: сарматски варовици, глини и мергели със значителна мощност - 50 - 80 м.

6	миоенски морски и бракични седименти Miocene marine and brackish sediments
2	еолични образувания (лъос) eolian sediments (loess)

От геоморфоложка гледна точка, тя е с нисък пластово-денудационен и акумулационен релеф, малкоамплитудни денивелации на денудационните фази и

значително потъване на акумулационните фации на заравнените повърхнини. Северните части на Дунавската равнина са заети от лъсова покривка, успоредна на р. Дунав. Средната ширина на лъсовата покривка е около 25 - 30 км., а дебелината ѝ обикновено се променя от 5-6 до 40-60 м. Средната дебелина на лъоса в добруджанското черноморско крайбрежие само в отделни случаи надвишава 10-15 м. В лъсовата покривка на Добруджа се отделят три основни разновидности: лъос, лъосовидни образувания и лъосовидни глини. На юг лъосът преминава в пясъчлив и слабо глинест лъос и лъосовидни образувания. Лъосовидните образувания покриват южните части на междудолинните ридове и платата, левите полегати долинни склонове и ниските тераси. Широкото разпространение на варовиците (кредни и миоценски), както и ритмичното врязване на долинната мрежа в равнината, довело до дрениране на подпочвените води, са благоприятствали дълбокото развитие на карстовите процеси. Широко разпространение има покрития карст, погребан от лъосовидни образувания.

3.3 Физикогеоложки явления

На територията на общината не са известни и регистрирани свачища и срутища.¹

3.4 Хидрология

Районът е беден на повърхностни води, широко разпространени са суходолията. Това се дължи на комплекс от геолого-географски фактори - лъсовата и карбонатната основа, слабия наклон на релефа оскъдните валежни количества, значителното изпарение, водопропускливостта. Водните течения и водните площи заемат едва 0.19% от територията на общината, при средно за страната 2%. Гъстотата на речната мрежа е под 0,250 км/кв.км. Модулът на оттока е слаб като се колебае от 0,5 до 1,0 л/с/км.

Единствената по-значима река е Суха река. В горната част на поречието си тя събира водите на няколко притока (реките Караман дере, Ботевска, Светамаринска и др.), но надолу по течението губи водите си в карстовия терен на Добруджанското плато. Допреди 100г. реката е имала постоянно течение, но поради изсичане на околните гори е пресъхнала в средната си и в долната си част. Сега в коритото на реката има постоянен отток само в горното течение до село Карапелит, докато надолу отток има само в отделни периоди от годината, дължащ се както на снеготопенето, така и на поройни дъждове. Там има вода само при топенето на снеговете и при поройните дъждове. Между Добруджанското и Франгенското плато протича р. Батова. Реката има зимно-пролетно пълноводие, което започва още през ноември, достига максимума си през февруари и завършва през май. Останалите 5 месеца са маловодни с най-ниска стойност през юли и август. *В долното течение*

¹ Данни на Геозащита Варна

водите на реката се използват за напояване.

За района са характерни едни от най-ниските за страната стойности на средногодишната водоносност на реките (около и под 0,1 л/сек./км²), поради което *за водоснабдяване се разчита предимно на подземни водоизточници.*

Подземните води имат ключово значение за водния баланс на района. Въпреки общата засушливост в този район, съществуват благоприятни условия за акумулиране на значителни количества подземни води и за образуване на неголеми артезиански басейни. Районът е изграден главно от сарматски шуплести варовици и пясъчници, покрити с лъос, повърхностите води се филтрират, проникват дълбоко и образуват почти непрекъснат дълбоко лежащ поток от подземни води.

Микроязовирите на територията на общината са 15 на брой. На територията на общината, в землището на село Одринци се намира язовир Одринци (3мил.куб.м.вода) с водна площ около 60 хектара в северната част (около стената) и максималната дълбочина 3-4 м. Южните брегове са полегати, източните и северните по стръмни. Язовирът се използва предимно за риболов. Общинските язовири с относително постоянни водни количества са 9 на брой: Бенковски, Алцек, Карапелит, Полковник Иваново, Смолница-1, Смолница - 2, Полковник Минково, Плачи дол - 1 и Плачи дол - 2. Пресъхнали са 6 язовира – Воднянци, Вратарите, Фелдфебел Дянково-2 бр. и Златия - 2 бр.

На територията на общината се намира сондажен минерален извор до река Батовска близо до с. Прилеп. Студени извори има при селата Ново Ботево и Батово.

3.5 Почви

Почвената покривка е формирана основно върху лъосова основа при степни и лесостепни растителни отношения. В почвената покривка се редуват карбонатни, типични и излужени черноземни почви. По долината на р. Батова има алувиално-ливадни почви. В южната част на общината има ограничени площи с оподзолени черноземи и тъмносиви горски почви, които са ерозирани в различна степен. Като цяло, почвите в община Добричка и околността имат високо естествено плодородие и са подходящи за отглеждане предимно на зърнени и технически култури (пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед, цвекло рапица, фасул, грах, люцерна). Проблем се явява водната и ветрова ерозия, на която са изложени почвите, проявена особено силно по склоновете на суходолията. За това е допринесло намаляването на горските площи и екстензивното полевъдство. Изграждането на защитни горски пояси и ограничаването на пашата намаляват развитието на ветровата ерозия.

3.6 Климат

По своите климатични фактори, атмосферна циркулация и физико-географски условия, районът принадлежи към Източния климатичен район на дунавската хълмиста равнина от Умерено-континенталната климатична подобласт на

Европейско-континенталната климатична област и климатичния район на Северното Черноморие от Черноморската климатична подобласт на континентално-средиземноморската климатична област.

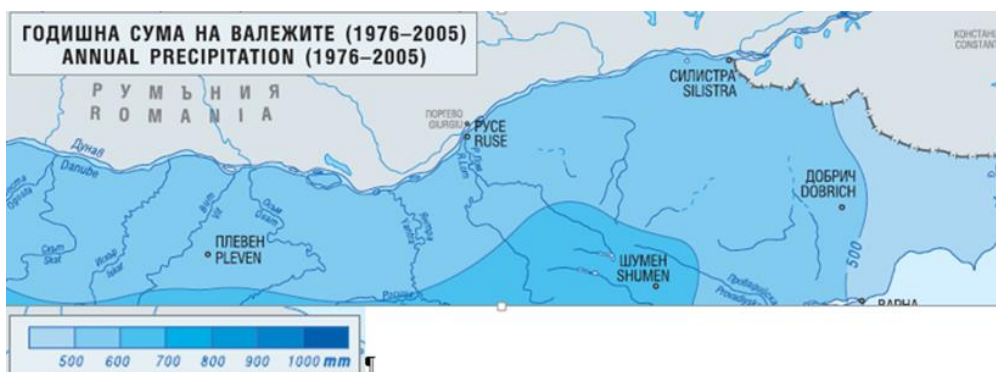
Климатичните условия тук се доближават до условията на източно-европейския климат, чиито най-съществени черти са малките валежи за относително студената за съответната географска ширина зима /средната зимна температура е с 2-3° С по-ниска от отговарящата на географската ширина/ и горещо лято, през което падат максималните за годината валежи. Съобразно с това и средната годишна амплитуда на температурата е между 22° С и 24° С, което подчертава континенталния характер на климата.

Таблица №:2

Показател	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Ср.м.	-1,6	0,1	3,6	9,5	14,8	18,6	21,1	20,7	16,6	11,4	6,5	1,5	10,2
Ср.м. мах.	2,5	4,9	9,2	15,9	21,4	25,4	28,3	28,2	24,3	17,8	11,2	5,3	
Ср.м мин.	-14,7	-13,3	-8,9	-2,1	3,3	7,6	10,0	9,9	4,4	0,4	-5,1	-11,3	

Източник: Климатичен справочник на България

Подобно е и съотношението на валежите като лятната им сума надвишава зимната с около 100-150%. Пролетта и есента имат преходен характер, като есента е малко по-топла и по-суха от пролетта. Пролетта в този регион е доста хладна, което се дължи главно на по-честите през този сезон североизточни нахлувания на по-хладен въздух. Годишната сума на валежите е средно между 500-550 мм и това очертава района като един от най-сухите за нашата страна. Тук главно през лятото и есента има чести и доста продължителни безвалежни периоди, някои от които са с продължителност 16-30 денонощия.

Широкият териториален обсег на източната дунавска равнина, значителната ѝ отдалеченост от планинските бариери на Карпатите и Стара планина от север и юг, както и отвореността ѝ към изток и запад - определят и ветровият режим. Районът се характеризира като ветровит.

Таблица №3: Честота на вятъра по посока

Период	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	Тихо
Януари	23,6	8,4	6,4	8,9	8,1	8,7	19,3	16,6	19,4
Април	15,7	13,0	11,1	14,2	11,8	8,0	15,0	11,2	13,6
Юли	17,1	8,7	7,9	9,0	9,8	5,1	20,8	19,9	24,8
Октом.	20,1	13,8	6,3	12,5	13,5	9,6	11,9	12,2	31,3
Год.	19,8	11,4	7,5	11,5	11,3	7,4	16,4	14,9	21,3

Източник: Климатичен справочник на България

Основният въздушен пренос е от северните ветрове с честота на проявление -19,8 %. Втори по значимост са западните –16,4 %. Най-слабо проявление имат ветровете с южна източна компонента–7,5 %. През зимния период ветровете са със значително по-голяма скорост –4,2 м/с в сравнение с тези през лятото -2,8 м/с. Характерни са силните североизточни нахлувания, които се явяват при наличност на циклон над Черно море, предизвикано от бързото намаляване на атмосферното налягане от сушата към морето. Скоростта на вятъра достига до 20 м/с. Тихото време е около 21 %.

Таблица №4: Скорост на вятъра

Показател	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Ср. Скор. м/с	4,8	5,0	5,1	4,3	3,5	2,9	2,7	2,8	2,7	3,2	4,2	4,0	3,8

Източник: Климатичен справочник на България

Орографските условия, посоката и скоростта на вятъра, определят потенциалът на замърсяване на въздуха, който за община град Добрич е нисък, което спомага за слабо проявление на температурни инверсии и всички негативни последици, произтичащи от това по отношение на замърсяването на атмосферния въздух.

Средната относителна влажност на въздуха е 78%. През зимния период влажността достига 86 - 88%, а през лятото спада до 69 - 74%.

Таблица №5: Влажност

Показател	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Относ. влаж. %	88	86	81	77	78	75	69	70	74	79	86	87	79

Източник: Климатичен справочник на България

Средногодишният брой на дните с мъгла е 55, които се проявяват най-често през студеното полугодие - октомври-март - 41 дни. Най-слабо проявление дните с мъгла имат през летния период - юни, юли и август -средно по два дни от месеца.

Характерно за зимния период на този район понякога са обледеняванията на електропреносната мрежа, което се получава след обилен снеговалеж и определени метеорологични условия, което причинява скъсване на електропроводната мрежа.

Слабата изразеност и разчлененост на релефа, липсата на големи горски масиви и водни повърхности, са условия за слабо изменение на стойностите на климатичните елементи и формиране на микроклимат в отделни части от територията, отличаващи се с по-големи контрасти.

Климатът на територията на общината е подходящ за развитие на селското стопанство и отглеждане на разнообразни земеделски култури.

3.7 Околна среда

Атмосферен въздух

Община Добричка се характеризира с климатични фактори, обуславящи нисък потенциал на замърсяване на атмосферния въздух от местни източници.

В общината няма изградени химически предприятия, които да замърсяват въздуха. Превишаване на нормите на прах се наблюдава единствено в района на Асфалтовите бази (с. Врачанци). Причините за наднормените стойности са лошото техническо състояние на пречиствателните им съоръжения - неправилно функциониране и неспазване технологичния режим на мокрото прахоулавяне. Към 2011 г. са установени наднормени замърсявания на атмосферния въздух с прах и въглероден оксид и от "Клас олио" ООД (с. Карапелит), за които са наложени необходимите санкции и глоби.

Като основни замърсители на въздуха в общината се явяват малкото промишлени предприятия, птицефермата в с. Дончево, кравефермата в с. Смолница, транспортните средства, бензиностанциите, използването на твърди и течни горива (най-вече през зимния сезон), локалните инсталации за отопление на сградите (източници на серни окиси, прах и сажди), както и опалванията на стърнищата и неорганизираното изпускане на емисии в атмосферния въздух чрез изгаряне на гуми на МПС. Отделяните от движението на МПС замърсители на въздуха са прахови частици (сажди), серни оксиди, азотни оксиди, летливи органични съединения, метан, въглеродни оксиди, двуазотен оксид, амоняк, тежки метали, устойчиви органични замърсители. За снижаване на праховите замърсявания и емисиите от автомобилния транспорт общината залага на подобряване пропускателната способност на съществуващата пътна мрежа в т. ч. ремонт и рехабилитация на част от пътните платна с най-голяма амортизация. В района на площадката на депото в с. Стожер, земеделските земи се засяват с едногодишни култури и се обработват с наторяване, при процесите се отделят емисиите на следните вредни вещества: амоняк – емисионен фактор 3,4 kg/ha /на година; азотен оксид - емисионен фактор 7,0 kg/ha /на година; неметанови летливи

органични съединения - емисионен фактор 6,7 kg/ha /на година. Тези емисии са източници на неприятни миризми.

По-големите потенциални замърсители на въздуха в община Добричка са следните:

1. “Яйца и птици – Зора” АД, Площадка №1 - с. Дончево

Дружеството разполага с инсталация за интензивно отглеждане на птици. Потенциалните източници на замърсяване на въздуха са от халетата за птици, които могат емитират NH₃, N₂O, CH₄. Дружеството е осигурило всички дейности на площадката да се извършват по начин, недопускащ разпространението на миризми извън границите на производствената площадка. През последните години не са установени миризми извън границите на производствената площадка.

Дружеството извършва собствени периодични контролни измервания на вентилационните уредби на работните помещения. Поради прекратена дейност на парова централа не се измерват емисии при работа на горивни котли. Дебитът на технологичните и вентилационни газове от всички организирани източници са в нормални граници.

2. “Яйца и птици – Зора” АД, Площадка №2 - с. Дончево

Дружеството разполага с инсталация за интензивно отглеждане на птици. Потенциалните източници на замърсяване на въздуха са от халетата за птици, които могат емитират NH₃, N₂O, CH₄.

3. „А.С.А.БЪЛГАРИЯ” ЕООД

На територията на депото за експлоатация на неопасни отпадъци (с. Богдан) ще се експлоатира инсталация за изгаряне на биогаз. Също така, на територията на депото е изградена и система за отвеждане на образуваните газове от тялото на депото. Изградени са девет газови кладенци.

След изграждане на газоотвеждащата система, т.е. след монтажа на хоризонталния газов дренаж, ще започне прилагането на изработената писмена инструкция за постоянна проверка на ефективността ѝ, изразяваща се в контрол на състоянието на газоотвеждащите тръби чрез периодична проверка на газовите ревизионни шахти и периодично измерване на дебита и състава на биогаза.

Случайни източници на неорганизиран източници на емисии могат да бъдат както неблагоустроените работни площи, така и цялостното движение на превозни средства в и около площадката.

През последните години няма регистрирани оплаквания на граждани и институции. Извършваните периодични проверки на газоотвеждащата система, като не са констатирани несъответствия, има само надградане на газови кладенци /ГК3- 4 м.; ГК4 -1 м.; ГК6- 1 м./

За да се ограничи разпространението на неприятни миризми както и ограничи размножаване и разпространение на гризачи и вредители от територията на депото „А.С.А.България“ ЕООД има сключен договор с Дезинфекционна станция - Добрич за провеждането на дезинсекция, дератизация и дезинфекция. Обработката се извършва един път в месеца.

От проведения мониторинг през последните години. става ясно, че в най – високата част на клетката за депониране в ГК3; ГК4; ГК5 и ГК6 се наблюдават постоянни стойности на метан, въглероден диоксид, сероводород. В тази част на клетката засега е преустановено депонирането на отпадъци. Депонирането става в долната част на клетката..

4. “КЛАС ОЛИО” ООД - с. Карапелит

Оценка на съответствието на измерените стойности на емисиите с определените в разрешителното се прави веднъж годишно. За 2014 г. не е направена оценка и не са правени СПИ, тъй като инсталацията не е работила.

Води

Състояние на повърхностните води

Използвани са данни от извършвания мониторинг от Басейнова дирекция на Дунавски басейн за 2015 г.

Наблюдаваните пунктове в програмата за мониторинг на повърхностни води за 2015 г. са същите както в 2014, а именно: на р. Суха при с. Ново Ботево, р. Добричка при с. Росеново, и язовир Одринци.

Реките на територията на Добричка община са в групата на пресъхващите /пониращи/ реки -тип R9. Поради своя характер и под влияние на промени в климата, се срещат двете крайности - или са пресъхнали, или са пълноводни, което затруднява процесите на пробовземане, достоверността на резултатите от анализа, затруднява оценката с липса на данни от анализа и в следствие ниско ниво на достоверност на оценката.

Оценка по биологични елементи за качество.

Категория Реки

За р. Суха при с. Ново Ботево, според биологичният елемент макрозообентос състоянието е оценено като добро. Този пункт попада във водно тяло BG1DJ900R1011, което е силно модифицирано. В проекта на вторият ПУРБ, това тяло е оценено с добър екологичен потенциал.

За р. Добричка при с. Росеново, според биологичният елемент макрозообентос състоянието е оценено като умерено. Този пункт попада във водно тяло BG1DJ200R013. В проекта на вторият ПУРБ, това тяло е в лошо екологично състояние.

Категория Езера/Язовири

Оценката за язовири по БЕК е с ниска степен на достоверност, тъй като наличните данни са недостатъчни за цялостна оценка по пунктове. Оценка е по основни физиикохимични показатели, специфични замърсители, химични елементи и други вещества.

Водосбора на язовир Одринци при новото очертаване на границите е включен във водното тяло BG1DJ900R1011 с име р.Суха от извора до вливане на р. Караман.

Оценката на тялото се основава на резултатите от два мониторингови пункта- този нар. Суха при с. Ново Ботево с код BG1DJ99499MS070 и на стената на яз.Одринци с код BG1DJ00162MS1021. Резултатите от физикохимичния и химичен мониторинг в 2015 г. сочат превишение на концентрациите биогенни замърсители - нитратен азот, общ азот и ортофосфати общ фосфор. Няма превишение на пестициди, които са планирани за анализ от групата на приоритетните вещества.

Качеството на водата за 2015 г. във водно тяло BG1DJ200R013 измерено в пункта на р.Добричка при с.Росеново, потвърждава оценката на състоянието на тялото за втория цикъл на ПУРБ. Анализа сочи, че се наблюдават стойности на електропроводимост, високи концентрации на азотни съединения - амониеви и нитритни соли,общ азот, общ фосфор и ортофосфати . Необходимия кислород измерен в мг/л, чрез показателя биохимична потребност от кислород /БПК 5/ е много по-високо от референтната стойност за умерено състояние за този тип реки. За 2015 година няма измерени високи стойности на наблюдаваните приоритетни вещества.

Състояние на подземните води

В пределите на община Добричка се наблюдават следните подземни водни тела:

1. Подземно водно тяло с код BG1G0000J3K051

„Карстови води в Малм-Валанжския басейн”

МР 302 при Карапелит Тръбен кладенец- ПС,община Добрич, област Добрич –през изминалата 2015 г. в пробите от водата в пункта се запазва констатираната тенденция към повишаване на концентрацията на нитратите над стандарта за качество наблюдавана и в предходната година.

2. Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL052

„Порови води в Кватернера на р. Суха”

МР 296 при Приморци Тръбен кладенец 2- ПС с.Приморци– наблюдава се с един мониторингов пункт МР 291/.65/164

МР 291 при Долина шахтов кладенец–пробите от водата в пункта и през 2015г., както в предходните години показват средногодишни стойности на концентрациите

на нитрати близки до граничната стойност, без отчетени превишения. По всички останали показатели пункта е в добро химично състояние.

3. Подземно водно тяло с код BG1G000000N049 –

„Карстово-порови води в Неоген - Сармат Добруджа”

MP 296 при Приморци Тръбен кладенец 2- ПС Приморци– качествата на водата в пункта отговарят на изискванията за добро химично състояние по стандартите за качество и през 2015г.

MP 300 при Богдан Каптаж при ПС Алмалии –резултатите от анализите на водата в пункта и през 2015г. показват повишено съдържание по показател нитрати над стандарта за качество. Повишени концентрации на нитрати са установени в проби от водата в пункта и в предходните години

По отношение на водите годишни доклади по околна среда подготвят следните операторите, функциониращи на територията на община Добричка:

- “Яйца и птици – Зора” АД, Площадка №1 - с. Дончево
- “Яйца и птици – Зора” АД, Площадка №2 - с. Дончево
- „А.С.А.БЪЛГАРИЯ” ЕООД – с. Богдан
- “КЛАС ОЛИО” ООД - с. Карапелит

Химизацията на селското стопанство и попивните ями за битовофекални води са основните причини за замърсяване на плитките подземни води. Неефективно действащите пречиствателни съоръжения за отпадъчни води от животновъдните ферми, неизградената канализация за отпадъчни битови води, липсата на ПСОВ, допринасят за замърсяване на подземните води използвани за питейни нужди с нитрати.

Като проблем се откроява нерегламентираното заустване на отпадъчни води от животновъдни ферми (кравефермата в с. Смолница, овцефермата в с. Козлодуйци и др.) в суходолията и деретата.

Територията на Община Добричка е включена в Списъка на чувствителните зони в РБългария. Правилното съхранение на азотосъдържащите торове е най-ефективният начин за опазване на почвата и водите от точковото замърсяване с нитрати. За целта земеделските стопанства трябва да разполагат със съоръжения за складирането им с достатъчен капацитет. Не е правен анализ на звуковото налягане в населените места, но може да се твърди, че не се надвишават пределно допустимите норми.

Почви

Почвената покривка на територията на община Добричка е формирана върху лъсочна основа при степни и лесостепни растителни отношения. Специфичните

свойства на лъоса обуславят проявата на суфозионни процеси и свързаните с тях просадъчни явления, които оказват отрицателно въздействие при строителството.

Основен източник при замърсяването на земеделските земи се явява неправилната употреба на химични средства за растителна защита. Замърсяване на земеделски земи е констатирано в районите на големите свинеферми (около лагуните) и птицекомбината в с. Дончево. Причините за замърсяването са преливане на лагуните или тяхното изпускане при почистване.

Важно значение за деградиране на отдални участъци от почвената покривка имат водната и ветрова ерозия, проявяващи особено силно по склоновете на суходолията. За засилване на ефекта от ерозията допринасят и намаляването на горските площи и екстензивното полевъдство. Сред основните причинители на ерозия на почвите са водата и вятърът, които механично разрушават и отнасят почвените частици. В района на Добруджа преобладават постоянни североизточни ветрове, които при липса на така наречените ветрозащитни пояси биха били сериозна предпоставка за развитие на ерозионни процеси. Проливните дъждове и дългите засушавания през летния период също са причина за ерозия. Прилагането на високотехнологично земеделие и изградените противоветрови пояси предотвратяват развитието на ерозионните процеси в почвите.

Друг проблем, допринасящ за замърсяването на почвите, е продължаващото нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци).

Вкислени, засоленни, както и замърсени с тежки метали почви на територията на община Добричка няма. Съдържанието на вредни вещества в почвата е под допустимия минимум. Възстановяването на нарушените терени се извършва съобразно проекти, съгласувани от МОСВ.

Биологично разнообразие и НЕМ

Растителност

Широко разпространени на територията на община Добричка са тревните, храстовидни и дървесни видове (дъб, габър, ясен, липа, акация, червен дъб, киселица, шестил и иглолистни). От храстите преобладават предимно дрян, глог, кучи дрян и др. Тревната покривка е гъста, състояща се предимно от житни треви. За защитена местност "Орлова могила" са характерни божур и останки от степни гори. Преобладава културната и селскостопанска растителност.

Територията на разглежданата зона попада в Мизийската горскорастителна област, подобласт Добруджанско Черноморие. Във вертикално отношение растителността в района е заета от масиви, принадлежащи на "Долен равнинно-хълмист и хълмист пояс" с подпояс на равнинно-хълмисти дъбови гори. В него са разпространени естествено растящите дървесни видове келяв габър, цер, мъждрян,

полски ясен, клен, летен дъб и космат дъб. Незначително е разпространението на бряста, мекиша, благуна, елшата, върбата, габъра, източния бук. Преобладават естествените гори от издънков произход. От изкуствено внесените видове най-голямо участие има акацията, черният бор, шестила, клена, явора, ореха, сребролистната липа, махалекката, евроамериканските тополи, бадемът, кайсията, крушата, киселицата, копривката, гръцката ела, атлаският кедър и др. От храстовите видове се срещат: дрян, глог, смрадлика, драка, шипка, кучи дрян, брадавичест и ръбест чашкодрян, птиче грозде, черна калина.

Типовете месторастения обхващат пасища и обраснали терени горски фонд с относително еднакъв растежен статус. Те са пояс на средно влажните горски оврази – средно влажно до сухо месторастене с по-сух режим на подхранване с води, върху хумусно-карбонатна почва, плитко до средно дълбоко с камениста подложка. Доминантен вид е *Ulmus minor* Mill. - полски бряст, а придружаващи видове са: *Carpinus betulus* L. - обикновен габър; *Fraxinus ornus* L. – мъждрян; *Acer tataricum* L. – мекиш; *Prunus mahaleb* L. - дива череша; *Sorbus torminalis* (L.) Crantz – брекиня; *Pyrus pyraeaster* Burgsd. - дива круша и др.

Естествената растителност е от ксеротермен (сухоустойчив) тип, формираща пасища с полустепен характер, обусловена от почвените и климатични условия на района. Растителната покривка е комплекс от тревни фитоценози с различни доминантни видове, които се редуват в зависимост от мощността на почвата и в повечето случаи те са отворени, с преобладаване на калцифилни видове. Характерна е засилена деградация на пасищната растителност, за което свидетелства увеличеното разнотравие и присъствието на рудерални видове. Върху по-уплътнените почви са разпространени трискотово-пасищно-райграсови пасища, в които доминират трискот (*Cynodon dactylon*) и пасищния райграс (*Lolium perenne*).

От храстите се срещат главно видове като източен габър (*Carpinus orientalis*), обикновен глог (*Crataegus monogyna*), обикновен люляк (*Syringa vulgaris*), махалекка (*Prunus mahaleb*), смрадлика (*Cotinus coggygria*), трънка (*Prunus spinosa*), драка (*Paliurus spina-cristi*), мъждрян (*Fraxinus ornus*), космат дъб (*Quercus pubescens*), шипка (*Rosa canina*) и други, а от лианите се среща повета (*Clematis vitalba*).

Животински свят

Във фаунистично отношение, територията на общината се отличава с преобладаващи степни видове. От едрите хищници характерни са вълкът и лисицата, от дребните – пъстрият пор и степният пор. Други типични представители на местната фауна са европейският лалугер, обикновеният хомяк, заекът, таралежът. От птиците, освен широкоразпространените видове като лястовици и врабци, в района се срещат и прелетни характерни видове като дропла и стрепет.

По-рядко срещани представители са червен ангъч, белоопашат мишелов, малък скален орел.

Територията на община Добричка попада в Дунавския район на Евросибирската зоогеографска подобласт (Георгиев 2002). Фауната, обитаваща района, се характеризира с присъствието на специфични степни елементи и е обусловена от наличието на развито селско стопанство, суходолия и гори.

Видовият състав на установените представители на гръбначната фауна за района на община Добричка (наименованията на видовете са по Симеонов, Мичев 1991) е следният:

I. Клас влечуги /Reptilia/ - Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*), Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*), Пъстър смок (*Elaphe quatuorlineata sauromates*), Смък мишкар (*Elaphe longissima*), Кримски гуцер (*Podarcis taurica*), Стенен гуцер (*Podarcis muralis*), Зелен гуцер (*Lacerta viridis*), Ивичест гуцер (*Lacerta trilineata*), Обикновена водна змия (*Natrix natrix*) и др;

II. Клас птици /Aves/ - Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), Качулата чучулига (*Galerida cristata*), Късопръста чучулига (*Calandrella brachydactyla*), Полска чучулига (*Alauda arvensis*), Сиво каменарче (*Oenanthe oenanthe*), Черногърбо каменарче (*Oenanthe pleschanka*), Ориенталско каменарче (*Oenanthe isabellina*), Сива овесарка (*Miliaria calandra*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*), Черноглава овесарка (*Emberiza melanocephala*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Малко белогушо коприварче (*Sylvia curruca*), Голямо белогушо коприварче (*Sylvia communis*), Полска бърбрия (*Anthus campestris*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Сива сврачка (*Lanius excubitor*), Черночела сврачка (*Lanius minor*) и др.;

III. Клас бозайници /Mammalia/ - Белогръд таралеж (*Erinaceus concolor*), Белокоремна белозъбка (*Crocidura leucodon*), Малка белозъбка (*Crocidura suaveolens*), Европейска катерица (*Sciurus vulgaris*), Европейски лалугер (*Spermophilus citellus*), Обикновен сънливец (*Glis glis*), Горски сънливец (*Dromomys nitedula*), Домашни мишки (*Mus sp.*), Черен плъх (*Rattus rattus*) и др.

По-характерните видове от херпетофауната са стенния гуцер (*Podarcis muralis*), зеления гуцер (*Lacerta viridis*) и ивичестия гуцер (*Lacerta trilineata*). На територията, където ще се реализира инвестиционното предложение от орнитофауната преобладават главно синантропни видове като домашното врабче (*Passer domesticus*), полското врабче (*Passer montanus*), чавката (*Corvus monedula*), домашния гълъб (*Columba livia f. domestica*), гургулицата (*Streptopelia turtur*), свраката (*Pica pica*), полската врана (*Corvus frugilegus*) и сивата врана (*Corvus corone cornix*). От степните видове са наблюдавани главно дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), черноглава овесарка (*Emberiza melanocephala*), късопръста чучулига

(*Calandrella brachydactyla*) и полска чучулига (*Alauda arvensis*). Бозайната фауна, като цяло е слабо застъпена, с отделни екземпляри от полска мишка (*Apodemus agrarius*), сляпо куче (*Nanospalax leucodon*), сив плъх (*Rattus norvegicus*) и заек (*Lepus europaeus*).

В общината са установени малко на брой индивиди от редки и застрашени от изчезване видове животни. От влечугите това са единични екземпляри от двата вида костенурки – шипобедрена и шипоопашата (*Testudo graeca*, *Testudo hermanni*) и голям стрелец (*Coluber jugularis*), които са включени в Приложения 2,3 и 4 на Закона за Биологичното разнообразие (ЗБР). От животинските видове, характерни за прилежащите територии в Приложение № 2 са включени 25, в Приложение №3 – 60, в Приложение №4 – 17 и в Приложение №6 – 7 вида. 54 вида са включени в Приложение II и 30 в Приложение III на Бернската Конвенция, а 77 вида в Европейския Червен списък. В Червената книга на Р България са включени 9 вида. От бозайниците само сляпото куче (*Nanospalax leucodon*) е включено в Европейския Червен списък с неуточнен статус.

HEM

В национален мащаб Добричка община е с дял на НЕМ – 24,72% или 320,37 кв. км, което е под средния за страната, но за условията на Добруджа, делът е сравнително висок.

Почти изцяло общата площ на обектите от НЕМ се формира от наличието на защитени зони (33) по НАТУРА, които заемат 24,72% от общинската територия. Преобладават по площ 33 по Директивата за хабитатите – 23,59%, срещу 13,10% за 33 по Директивата за птиците.

Защитените територии по ЗБР са с незначителен дял, като са представени единствено от категорията защитени мистности – 0,07%.

Защитените зони по НАТУРА 2000 по директивата за птиците, които се намират на територията на община Добричка, са:

1. Защитената зона BG0002048 “СУХА РЕКА” /обявена със Заповед № РД-853/15.11.2007 г., доп. и изм. със Заповед № РД- 84/28.01.2013 г. на министъра на околната среда и водите и обхваща землищата на с. Воднянци, с. Миладиновци, с. Черна, с. Хитово, с. Житница, с. Крагулево, с. Дряновец, с. Тянево, с. Подслон, с. Карапелит, с. Полковник Иваново, с. Ловчанци, с. Гешаново и с. Пчелник;

2. Защитената зона BG0002085 “ЧАИРЯ” /обявена със Заповед № РД-551/05.09.2008 г. на министъра на околната среда и водите/ обхваща землищата на с. Методиево и с. Генерал Колево;

3. Защитената зона BG0002082 “БАТОВА” /обявена със Заповед № РД-129/10.02.2012 г., на министъра на околната среда и водите/ обхваща землищата на с. Батово, с. Дебрене, с. Одърци, с. Прилеп, с. Соколник, с. Стожер, община Добричка.

Защитените зони по Натура 2000 по директивата за опазване на природните местообитания (хабитати) и на дивата флора и фауна, които се намират на територията на община Добричка, са:

1. Защитената зона BG0000102 „Долината на река Батова“ обхваща землищата на с. Батово, с. Дебрене, с. Одърци, с. Прилеп, с. Соколник и с. Стожер;

2. Защитената зона BG0000107 „Суха река“ обхваща долината на Суха река с прилежащите ѝ суходолия, скали и скални венци по склоновете. Разположена е в Добруджа и обхваща участъка от най-южните ръкави на реката, между селата Изгрев и Калиманци на юг и до село Краново на север. Реката почти изцяло се губи в карстовия терен. Между селата Ефрейтор Бакалово и Брестница тя преминава в язовир с дължина 7-8 км. Хълмовете по суходолието са обрасли с дъбови гори, по-рядко само от цер /*Quercus cerris*/, по-често смесени гори от цер и келяв габър /*Carpinus orientalis*/ и мъждрян /*Fraxinus ornus*/. На места с откритите пространства около долината са заети със селскостопански земи и пасища формирани от ксеротермни тревни съобщества с преобладаване на белизма /*Dichanthium ischaetum*/, луковична ливадина /*Poa bulbosa*/ и др. и по-рядко с мезоксеротермна тревна растителност. В защитената зона попадат 12 типа местообитания от Приложение I на Директива 92/43.

Защитените местности на територията на община Добричка са следните:

1. Защитена местност „Орлова могила“ - Стопанисва се от ДГС „Добрич“. Територията, която обхваща местността е 42,7 ха, като попада изцяло в териториалния обхват на община Добричка;

2. Защитена местност „Суха река“ – Общата ѝ площ е в размер на 1 773,38 ха. Общините, които попадат в нейния териториален обхват са Добричка, Крушари и Тервел.

На територията на общината са обявени и следните четири вида **вековни дървета**:

1. Вековно дърво „Круша“ – с. Златия;

2. Вековно дърво „Обикновен бук“, обявено със заповед №1027/01.12.1982 г. на КОПС в с. Батово, м-ст „Кирчово кайначе“, отд. 277/подотд. „и“ на ДДС Балчик по ЛУП от 2005 г.;

3. Вековно дърво „Топола – бяла“, обявено със заповед №3734/06.10.1965 г. в с. Батово (на площада пред кметството);

4. Вековно дърво „Летен дъб“, обявено със заповед №1027/01.12.1982 г. на КОПС в с. Стефаново в частен имот.

Сред защитените растителни видове са и находищата на божур и останките от степни гори в землището на с. Орлова могила, както и находището на обикновения божур при с. Батово.

Отпадъци

Всички населени места са включени в организирана система за сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци. Във всички села са поставени съвременни съдове тип „Бобър“ за събиране на битови отпадъци. Всички микросметища (нерегламентирани сметища) по населените места са закрити и рекултивирани и е забранено изхвърлянето на битови отпадъци на тях. Поради честото нарушаване на забраната, общината организира годишно две сезонни почиствания (пролетно и есенно), подравнявания и епизодично разстилане и запръстяване на селските депа. Мярката е необходима и за бъдещите години, докато се изгради култура в населението да не изхвърля отпадъци на забранени места;

Нормата на натрупване на битовите отпадъци за 2014 г. за община Добричка е 179,27 кг/ж/г., като стойността намалява от 2012 г. и е по-ниска от средната за населени места до 3 000 жители от 241,7 кг/ж/г. Нормата на натрупване е по-ниска от средната за областта и страната и е пряко последствие от намаляването на броя на населението на общината и намаляването на количеството на отпадъците.

Хранителните, пластмасовите и градинските отпадъци са с най-високо % съдържание; в община Добричка все още няма изградена система за разделно събиране на отпадъците и присъствието на опаковки и обща пластмаса е показател за това; сравнително висок е процентът на отпадъците „други“ – 29,08%; делът на отпадъците, които могат да се рециклират и ползват повторно (хартия, картон, стъкло, метали, пластмаси) е 23,34%; висок е делът на опасните отпадъци. С изразена сезонност са следните видове отпадъци: кожи, дърво, градински и растителни – есен; стъкло – зима; метали – лято.

Не е въведена система за разделно събиране на отпадъци, поради липсата на населени места над 5 000 жители. Не е въведена система за разделно събиране на биоотпадъци. Въведена е система за разделно събиране, транспортиране, съхраняване, предварително третиране, повторно използване, рециклиране и оползотворяване на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, образувано от домакинства, обществени административни учреждения, училища, търговски, промишлени, туристически и други обекти на територията ѝ.

Налични са складове с пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност и ББ-кубовете, които са потенциална заплаха за околната среда. В момента се изпълнява проект на МОСВ за складовете с пестициди, а за ББ-кубовете следва да се намери друго решение.

Физическите и юридическите лица от общината са задължени да осигурят транспортиране на произведените строителни отпадъци. Няма актуални данни за строителните отпадъци след преустановяването на експлоатацията на депото за строителни отпадъци до с. Владимирово през 2009 г.

Проблем от наличие на животински отпадъци (трупове) и липса на местна инфраструктура за тяхното третиране.

Изградено е и е в експлоатация регионално депо за неопасни отпадъци в с. Стожер, община Добричка, което обслужва общината и отговаря на нормативните изисквания, експлоатацията му се извършва съгласно издадено комплексно разрешително №433-НО/2012 г. Използваното до март 2015 г. депо в с. Богдан, община Добричка е собственост на община град Добрич и община Добричка няма ангажимент за неговото рекултивиране.

Изградена е инсталация за сепариране на материали за рециклиране в депото в с. Стожер. Изградено е съоръжение за открито компостиране на биоотпадъци на депото в с. Стожер. В общината няма реализиран и подготвян проект за осигуряване на домакинствата с домашни компостери. При наличие на изградено съоръжение за открито компостиране на разделно събрани биоотпадъци се предвижда реализация единствено на проект за закупуване и изграждане на система за домашно компостиране с оглед специфичния аграрен икономически профил на общината и голямото количество на биоразградимите отпадъци.

Изградено е съоръжение за третиране на строителни и едрогабаритни отпадъци на депото в с. Стожер. Прекратено е депонирането на строителни отпадъци на депото за строителни отпадъци до с. Владимирово, община Добричка. Депото е закрито и почистено и не са необходими допълнителни мерки, с изключение на периодичен мониторинг. Изграден е склад за временно съхранение на опасни и специфични отпадъци на депото в с. Стожер.

Общината е предоставила възможност за предаване на опасни отпадъци от населението чрез кампания, която се провежда два пъти в годината за събиране на опасни отпадъци съвместно с частна фирма. Общината е осигурена с транспортни средства и съдове; необходима е текуща поддръжка и периодична подмяна при повреди по тях. Разположението на съдовете по населени места е в съответствие с броя и нуждите на населението и не се налага промяна в разпределението им към момента. Не са налични съдове за домашно компостиране и при въвеждането на такава система е необходимо закупуването им. Не са налични съдове за съхранение на биоразградими и биоотпадъци и при въвеждането на такава система е необходимо закупуването им.

Налични са складове с излезли извън годност пестициди и негодни препарати за растителна защита и ББ-кубовете, които подлежат на обезвреждане. Община Добричка е подала декларация за включване на общината в дейностите по проект на МОСВ **„Екологосъобразно обезвреждане на негодни за употреба пестициди и други препарати за растителна защита“**, който цели екологосъобразното обезвреждане на негодните за употреба пестициди. За проекта са включени складовете от 8-те населени места, а ББ-кубовете в с. Медово остават

проблем за решаване на собствениците и земеделските кооперации, които ги стопанисват.

Шум

В община Добричка не са създадени предпоставки за превишаване на пределно допустимите нива на шума, поради тази причина не е правен и анализ на звуковото налягане в отделните населени места.

Производствени предприятие с потенциален риск за шумово замърсяване в пределите на общината са следните:

1. “Яйца и птици – Зора” АД, Площадка №1 - с. Дончево

През последните години няма постъпили жалби от граждани за генериран шум на площадката. Предприятието веднъж на две години оценява общата звукова мощност на обекта и шумовото въздействие по границите на производствената площадка и в мястото на въздействие. През последните измервания не са измерени нивата на шум и на общата звукова мощност над граничните стойности.

2. “Яйца и птици – Зора” АД, Площадка №2 - с. Дончево

През последните години няма постъпили жалби от граждани за генериран шум на площадката. Предприятието веднъж на две години оценява общата звукова мощност на обекта и шумовото въздействие по границите на производствената площадка и в мястото на въздействие. През последните измервания не са измерени нивата на шум и на общата звукова мощност над граничните стойности.

3. „А.С.А.БЪЛГАРИЯ” ЕООД

Промишлената площадка-източник на шум (депо) се намира в землището на с. Богдан, общ. Добричка и е с площ около 104 000 м². Отстоянието в метри до най-близката жилищна сграда на с. Богдан е ~ 700 м.

Източници на шум на територията на предприятието са:

А) Компактор – 1 бр.

Б) Вентилатор – 2 бр.

В) Сметоизвозващи коли – 20 бр.

Г) Транспортен трафик от сметоизвозващите коли, свързан с дейността на предприятието

Д) Помпи дренажни – 3 бр.

Жалби за предизвикан акустичен дискомфорт или шумово замърсяване през 2013 г, не са регистрирани.

4. “КЛАС ОЛИО” ООД - с. Карapelит

През последните години няма подадени жалби за шум от живущи около площадката на „КЛАС ОЛИО” ООД. Извършена е оценка на съответствието на

установените еквивалентни нива на шум по границата на производствената площадка и в мястото на въздействието с разрешените такива. Не са установени несъответствия.

Природни бедствия

Земетресения.

Територията на Добричка община попада в Североизточен сеизмичен район-включва Горнооряховската сеизмична зона (очакван магнитуд по Рихтер до 7.5, интензивност от 9-та и по-висока степен по скалата на Медведев-Шпонхоер-Карник), Шабленска зона (максимален магнитуд до 8-ма, интензивност поне от 9-та степен по Черноморското крайбрежие), Дуловската зона (максимален магнитуд 7.5, поради относително голямата дълбочина на огнището, максималното въздействие е с интензивност над 8-ма степен);

Добричка община попада на територията и в обсега на Шабленската сеизмична зона с интензивност VIII степен по скалата на МШК

Най-силното земетресение в тази зона е станало на 31.03.1901 г. с магнитуд $M=7,2$, интензивност IX степен, с епицентър на 10 км южно от нос Калиакра и дълбочина на хипоцентъра 14 км.

Влияния от силни и затихващи сеизмични трусове са оказвали и земетресения с епицентър от планина Вранча, Румъния и град Стражица с човешки жертви и съществени повреди по сградния фонд.

При възникване на земетресение, при което има комбинирана зона на поражение ще възникнат разрушения, затрупвания, хора под развалините, разрушаване на елементи от комунално енергийната мрежа, пожари, замърсяване с промишлени отровни вещества, създаване на огнища на замърсяване от радиоактивни източници, наводнения, активиране на свлачища, прекъсване на комуникации, голям брой поразени хора и такива, останали без домове, възможност от биологично заразяване, създаване на предпоставки за възникване на епидемии и други, които биха имали трайни последствия за населението, националното стопанство и околната среда, което ще наложи провеждането на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи (СНАВР).

Пожари

Основни причини за възникване на пожари са:

- човешка небрежност;
- умишлени действия.
- природни бедствия (мълнии, вторични ефекти от земетресение);

Най-вероятни райони за възникване на горски пожари са насажденията от I клас на пожарна опасност. Тава са предимно иглолистни култури и широколистни

насаждения, растящи върху много сухи почви. На територията на Добричка община преобладават гори от II-ри и III-ти клас на пожарна опасност.

На територията на общината има значителна обработваема земеделска площ, която се засява основно с пшеница, царевица, рапица и слънчоглед, които при зреенето и прибирането създават сериозни предпоставки за масови полски пожари.

Възникването на пожари може да има неблагоприятни последствия като унищожаване на големи площи от горския фонд, големи материални щети при изгаряне на неприбрана реколта от селскостопански култури, нанасяне на значителни щети на околната среда, нанасяне на материални щети на обществени, битови и производствени сгради, загуби на животински видове и нарушаване на популациите, възможни са и човешки жертви.

Снегонавявания и обледявания

Снежните навявания и обледявания са едни от най-характерните бедствия за територията на Добричка община, предвид географското разположение на общината, преобладаващите силни североизточни ветрове и равнинния релеф. Тежките зимни условия са предпоставка за възникване на пътно-транспортни произшествия, за образуване на преспи, за затрупване на улици и превозни средства.

При възникване на снегонавявания и обледявания, част от населените места на територията на общината могат да останат с нарушено електро- и водоснабдяване, вследствие скъсани външни електропроводи, аварии в трафопостове и подстанции. Ще се влоши чувствително пътната обстановка. Ще възникват условия за измръзване на хора. Съществува опасност от подхлъзвания и падания на хора, водещи до фрактури на крайниците. Снабдяването на хранителни продукти от първа необходимост ще се затрудни чувствително.

Радиационни аварии

Радиационното състояние на околната среда се формира в общия случай от естествения радиационен фон, който се обуславя от природни източници с космически и земен произход и за конкретия район и зависи от геоморфоложките и хидрогеоложки условия, състава на скалите, почвите и др. В много райони възниква допълнително радиационно въздействие в резултат на техногенни фактори.

Добричка община е възможно да се окаже в условия на повишена радиоактивност по следните основни причини:

- при радиационна авария в АЕЦ;
- при трансгранично радиоактивно замърсяване;
- при аварии с източници на йонизиращо лъчение (производствено технологични, измервателни, медицински и др.)

Отдалечеността на АЕЦ от територията на общината не предполага преки поражения върху живота и здравето на населението и разрушения на общинска инфраструктура при възникване на авария. Степента на радиоактивното замърсяване зависи основно от метеорологичните условия по време на аварията и след нея.

Добричка община е възможно да се окаже в условия на повишена радиоактивност при авария в АЕЦ “Козлодуй”, която е на около 360 км от средните части на общината или чрез трансграничен пренос на радиоактивни вещества, като най-вероятно е това да стане при авария в АЕЦ “Черна вода” в Р. Румъния, която е на около 100 км от общинската територия.

В АЕЦ “Козлодуй” се намират в редовна експлоатация реактори от типа ВВЕР – 440 /водороден енергетичен реактор/ и ВВЕР – 1000. Технологичната схема на атомната електроцентрала е определена от типа на реактора и съответното основно и спомагателно оборудване, обезпечаващо нормална работа на реактора.

В зависимост от изходните събития и пътищата на развитие на аварията и от количеството освободена активност, характера на средата, в която се разпространява тази активност (пара, вода, газ и др.), аварията се подразделя на пет класа, а според мащабите на разпространение на освободените радиоактивни вещества, аварията биват три типа.

Наводнения

За Добричка община са характерни наводненията от I група, предизвикани от падането на обилни дъждове или интензивно топене на снеговете. В общината са възможни локални наводнения, проявяващи се в прилежащите речни участъци на реките протичащи през общинската територия. Опасността от наводнения в общината може да се повиши поради:

- намалена проводимост на отделни участъци на реките;
- липсваща или лошо изградена и поддържана канализационна мрежа в отделните населени места;
- затлачване с битови отпадъци на отточни канали;
- при продължителни проливни дъждове, съчетано и от преливане (разрушаване) на язовирни стени.

При обилни валежи и през пролетта при топене на снеговете често срещано явление в некоригираните речни участъци е разливане на водите и наводняване на прилежащите площи.

Катастрофални наводнения могат да бъдат предизвикани от аварии на язовирни стени на язовирите в общината:

Язовири

1. яз. „Малка Смолница”

Язовирът е собственост на „Напоителни системи“ ЕАД – Клон „Черно море“ Варна Язовирна стена „Малка Смолница“ и съоръженията към нея са в изправно техническо състояние. Язовирът е включен в списъка на потенциално опасните язовири за 2015 г.

2. яз. „Одринци“

Язовирът е собственост на „Напоителни системи“ ЕАД – Клон „Черно море“ Варна, изграден на Суха река (Ботевска), с наемател „Кей енд кей - Консулт“ ЕООД Варна. Язовирна стена „Одринци“ и съоръженията към нея са в изправно техническо състояние. Язовирът е включен в актуализирания списък на потенциално опасните язовири за 2015 г.

3. яз. „Плачи дол – 1“

Язовирът е собственост на община Добричка, отдаден на концесия на „Серена“ ЕООД - гр. Добрич, с концесионер Стилян Станев. Язовирна стена „Плачи дол 1“ и съоръженията към нея са в неизправно-частично работоспособно техническо състояние. Язовирът е включен в списъка на потенциално опасните язовири за 2015г.

4. яз. „Плачи дол - 2“

Язовирът е собственост на община Добричка. Язовирна стена „Плачи дол 2“ и съоръженията към нея са в предаварийно техническо състояние. Язовирът е включен в списъка на потенциално опасните язовири за 2015 г.

5. яз. „Смолница 1“

Язовирът е собственост на община Добричка. Язовирна стена „Смолница 1“ и съоръженията към нея са в предаварийно техническо състояние. Язовирът е включен в списъка на потенциално опасните язовири за 2015 г.

6. яз. „Смолница 2“ (Козлодуйци“)

Язовирът е собственост на община Добричка. Язовирна стена „Смолница 2“ („Козлодуйци“) и съоръженията към нея са в предаварийно техническо състояние. Язовирът е включен в списъка на потенциално опасните язовири за 2015 г.

7. яз. Полковник Минково

Язовирът е собственост на община Добричка, с концесионер „И+П68“ ЕООД Добрич. Язовирна стена „Полковник Минково“ и съоръженията към нея са в неизправно-частично работоспособно техническо състояние – нарушен е поне един от показателите за конструктивна сигурност и/или показателите за опазване на околната среда при удовлетворени показатели за технологична сигурност; в този случай след анализ на техническото състояние се налагат ограничения в

натоварването; предприема се ремонт. Язовирът е включен в списъка на потенциално опасните язовири за 2015 г.

8. бивш яз. Ведрина

Язовирът е собственост на община Добричка. Язовирна стена „Ведрина” и съоръженията към нея са в предаварийно техническо състояние.

9. яз. Алцек

Язовирът е собственост на община Добричка. Язовирна стена „Алцек” и съоръженията към нея са в неизправно-неработоспособно техническо състояние.

10. яз. Карапелит

Язовирът е собственост на община Добричка. Язовирна стена „Карапелит” и съоръженията към нея са в неизправно-неработоспособно техническо състояние.

11. Лагуни на бивш Свинекомплекс с. Стожер

Лагуните събиращи отпадъчните води от свинекомплекса са 4 бр., с обща площ около 60 дка и приблизителен обем около 150 000 м³. Същите акумулират водни маси от повърхностни води в горното течение на река Добричка. Междинната стена между две от лагуните е скъсана. Видимо след напълването им, клетките в тях се обединяват и след преливането им вълната може да доведе до скъсване на земнонасипната дига.

От стичалите се в обход покрай лагуните води по време на наводнението от 19 –20.06.2014 г. е изровена основата по контура на петата на откоса.

За предотвратяване на авария на съоръжението е необходимо да се изясни собствеността на лагуните, бъдещите намерения на собственика и да се предприемат мерки за отстраняване на предаварийното им състояние. В противен случай трябва да бъдат изведени от експлоатация..

яз. Плачи дол-2

Не са изпълнени предписанията. На 23.09.2015 г., вследствие на прорив в района на преливника, язовирът остана почти без вода. Поради това, направените през 10.2015 г. предписания са: Да се пристъпи към пълно изпразване на язовира и да се изведе от експлоатация съгласно нормативните изисквания (с проект).

яз. Смолница-2

Не са изпълнени предписанията. Решението е да се изведе от експлоатация до възстановяването или до бракуването му.

яз. Полковник Минково

Не са изпълнени предписанията:

- Да се изпълни проекта за ремонтни работи на откосите и основния изпускател.
- Да продължи изпълнението на проекта за ремонтни работи на откосите и основния изпускател.
- Основният изпускател е неизправен, запушена приемна шахта; Да продължи изпълнението на проекта за ремонтни работи на откосите и основния изпускател.

Към настоящия момент е изпълнен проекта за ремонтни работи на откосите, но остава проблема с основния изпускател.

Лагуни на бивш свинекомплекс с. Стожер

Да се предприемат мерки от собственика за:

- проектиране и изграждане на обратен филтър и наслоен дренаж или блокаж;
- да се зарине изровената траншея в основата на стената на пълната лагуна;
- да се проектира и изпълни събирателна канавка, изведена в страни от съоръжението, с цел обирание на повърхностните води;

4. Демографска характеристика - количествени и качествени аспекти

Настоящата тема е разработена в съответствие постановките на Плановото задание, в методическа последователност, отговаряща на вида на разработката.

Информация за демографското развитие на община Добричка е ползвана от: Национален статистически институт, Главна Дирекция "ГРАО", социологически проучвания и анкети, свързани с други проекти.

Различните елементи на демографското развитие са изследвани за определени периоди според тяхната динамика и формиралите се тенденции.

Характерно за демографското развитие на **страната** е намаляването на населението след 1990 г., което продължава и понастоящем. Към края на 2015г. населението на България е **7 153 784** души. В основата на демографските загуби са отрицателният естествен прираст и миграциите. Неблагоприятните тенденции в развитието на демографските процеси се отразяват на възрастовата структура и задълбочават процеса на остаряване на населението.

4.1 Динамика в движението на населението

Тя е изследвана по години на преброяване и текуща статистика за последните три години, като визира един период от 80 години, достатъчен за анализ на ситуацията. Основният демографски показател, използван за оценка на степента на населеност на територията е „брой на населението“. Този показател е с динамичен характер и се определя основно от параметрите на естественото и механичното движение на населението в рамките на определен период.

Таблица №6: Движение на населението в община Добричка

	Налично население към				Постоянно население към					Текущо	
	1934	1946	1956	1965	1975	1985	1992	2001	2011	2014	2015
Област Добрич	179084	201252	226738	236777	251072	257783	232780	215217	189677	182808	180601
Община Добричка	47559	51426	49538	46147	39068	33370	28710	25721	22081	21142	21194
Алцек	467	537	450	311	354	374	363	373	328	329	337
Батово	690	816	676	617	678	691	702	686	656	648	654
Бдинци	1309	1198	880	621	269	200	166	160	94	97	84
Бенковски	1874	2070	2157	2277	2144	2123	1431	907	825	779	750
Богдан	545	560	582	408	284	192	165	176	158	142	157
Божурово	1413	1584	1609	1807	1662	1389	1110	1026	876	833	819
Бранище	372	423	456	453	446	480	417	410	394	376	412
Ведрина	1655	1956	1786	1704	1318	1007	736	642	541	549	609
Владимирово	1552	1692	1580	1370	971	633	511	419	256	235	238
Воднянци	292	378	376	431	437	457	448	341	301	343	346
Вратарите	715	736	606	458	241	153	139	105	52	46	42
Врачанци	60	165	212	178	93	75	97	100	88	68	70
Генерал Колево	434	472	487	406	290	204	140	130	95	83	83
Гешаново	868	1106	904	715	331	210	237	186	103	80	82
Дебрене	696	742	531	382	224	169	142	138	92	86	87

	Налично население към				Постоянно население към					Текущо	
	1934	1946	1956	1965	1975	1985	1992	2001	2011	2014	2015
Добрево	593	422	546	480	306	232	184	129	70	50	51
Долина	496	781	711	619	439	360	272	271	232	199	196
Дончево	685	760	935	1065	1245	1193	1141	1073	911	847	833
Драганово	803	867	616	458	274	237	163	216	162	153	161
Дряновец	205	325	301	308	237	213	217	51	21	19	19
Енево	527	651	458	530	600	626	359	210	175	181	178
Житница	745	845	922	918	824	694	617	537	501	489	475
Златия	473	534	528	427	298	221	148	162	99	91	86
Камен	495	516	538	421	291	249	220	203	154	149	144
Карапелит	1649	1915	2033	2065	1844	1602	1402	1317	1111	1064	1041
Козлодуйци	831	893	793	829	741	645	564	470	434	403	420
Котленци	579	567	556	511	427	380	345	291	251	247	257
Крагулево	492	513	399	305	211	123	102	80	60	51	58
Ловчанци	1335	1490	1465	1497	1276	1033	1013	901	794	752	728
Ломница	507	513	564	666	589	534	487	378	315	293	287
Лясково	777	845	751	679	513	400	393	375	302	298	306
Малка Смолница	369	406	362	255	149	134	118	143	128	111	107
Медово	606	548	634	553	320	219	187	142	61	48	46
Методиево	546	612	568	596	488	388	341	291	231	216	222
Миладиновци	467	523	618	530	407	305	243	207	121	115	105
Ново Ботево	153	206	194	85	49	41	59	30	33	28	25
Овчарово	1008	1133	1239	1305	1227	859	840	672	528	482	495
Одринци	1002	1048	931	651	493	337	284	288	249	217	209
Одърци	296	262	405	407	519	567	574	628	621	623	638
Опанец	603	679	363	226	156	130	105	147	153	165	162
Орлова могила	461	613	498	346	225	161	133	118	81	71	78
Паскалево	1376	1316	1369	1519	1395	1175	1024	854	705	657	671
Плачидол	659	634	542	744	650	502	495	592	552	568	558
Победа	1481	1514	1441	1500	1452	1355	995	991	916	885	883
Подслон	818	924	854	788	701	601	465	438	383	370	366
Полковник Иваново	489	622	549	406	298	209	175	132	94	76	75
Полковник Минково	420	426	415	х	х	х	273	213	228	205	199
Полковник Свещарово	545	517	458	379	263	158	109	160	137	128	132
Попгригорово	471	435	293	287	164	141	133	126	91	94	92
Прилеп	122	148	162	84	35	14	30	33	18	14	14
Приморци	173	185	151	161	172	137	64	80	78	77	83
Пчелино	334	384	431	354	281	237	217	217	210	201	196
Пчелник	355	347	355	270	176	129	133	116	61	49	51
Росеново	885	888	703	724	581	426	374	347	294	266	254
Самуилово	440	527	518	406	282	192	155	145	120	117	115
Свобода	867	921	882	822	686	457	406	276	171	143	149
Славеево	587	615	522	415	356	238	201	210	192	175	163
Сливенци	305	310	355	х	х	267	221	232	227	224	221
Смолница	1057	1152	1099	1169	910	630	565	537	379	358	350
Соколник	167	215	168	123	75	52	46	57	26	25	23
Стефан Караджа	601	596	675	622	525	464	441	394	336	323	342
Стефаново	701	802	1023	1229	1212	1225	1074	929	921	942	950
Стожер	1419	1259	1626	1952	1896	1659	1656	1492	1326	1256	1265
Тянево	811	719	604	472	346	296	230	208	161	134	135
Фелдфебел Денково	807	935	908	639	794	845	552	637	673	659	656

	Налично население към				Постоянно население към					Текущо	
	1934	1946	1956	1965	1975	1985	1992	2001	2011	2014	2015
Хитово	392	418	445	481	451	318	244	185	205	217	221
Царевец	530	602	598	557	463	433	373	394	388	406	421
Черна	1102	1113	1172	1174	1014	970	744	597	532	517	510

Източник: НСИ

Забележка: През 1959 г. към с. Методиево е присъединено с. Верижари; През 1959 г. към с. Овчарово е присъединено с. Сливенци, като през 1986 същото се отделя отново; През 1959 към с. Опанец са присъединени с. Валог, с. Войсил и с. Драганово, а през 1965 с. Драганово и присъединеното Войсил се отделят в Драганово; през 1959 към с. Победа е присъединено Полковник Минково, което отново се отделя през 1991 г.; през 1959 г. с. Смолница е присъединено с. Голяма Смолница

Тенденцията във всички населени места от общината броят на населението да намалява се запазва за последните 30 години. Процесът на обезлюдяване, характерен за цялата страна, засяга Община Добричка почти със същите темпове, които са характерни за преобладаващата част от общините в страната.

Представа за териториалното проявление на динамиката в броя на населението на община Добричка за периода 1985-2015 г. по населени места дават данните от таблица №7.

Таблица №7: Динамика в броя на населението в община Добричка за периода 1985-2015 г.

	Ръст 2015/1985 %
Община Добричка	-36.5
Алцек	-9.9
Батово	-5.4
Бдинци	-58
Бенковски	-64.7
Богдан	-18.3
Божурово	-41.1
Бранище	-14.2
Ведрина	-39.6
Владимирово	-62.6
Воднянци	-34.3
Вратарите	-72.6
Врачанци	-6.7
Генерал Колево	-59.3
Гешаново	-61.0
Дебрене	-49.6
Добрево	-79.0
Долина	-45.6
Дончево	-40.2
Драганово	-32.1
Дряновец	-91.1
Енево	-71.6
Житница	41.4
Златия	-71.1
Камен	-42.2
Карапелит	-35.0
Козлодуйци	-34.9
Котленци	-32.4
Крагулево	-52.8
Ловчанци	-29.6
Ломница	-46.3
Лясково	-23.5
Малка Смолница	-20.0
Медово	-79.0
Методиево	-42.8
Миладиновци	-65.6
Ново Ботево	-41.0
Овчарово	-42.4
Одринци	-38.0
Одърци	112
Опанец	125
Орлова могила	-51.6
Паскалево	-42.9
Плачидол	111
Победа	-34.9
Подслон	-39.1
Полковник Иваново	-64.1
Полковник Минково	-
Полковник Свещарово	-26.5
Попгригорово	-34.8

	Ръст 2015/1985 %
Прилеп	0.0
Приморци	-39.4
Пчелино	-17.3
Пчелник	-60.5
Росеново	-40.4
Самуилово	-40.1
Свобода	-67.4
Славеево	-31.6
Сливенци	-17.2
Смолница	-44.4
Соколник	-55.8
Стефан Караджа	-26.3
Стефаново	-22.4
Стожер	-23.8
Тянево	-54.4
Фелдфебел Денково	-22.4
Хитово	-30.6
Царевец	-2.8
Черна	-47.4

Източник: НСИ

Отражение върху броя на населението оказва неговото естествено и механично движение. Естественото възпроизводство на населението е фактор за демографската жизненост на населените места. Компонентите на естественото възпроизводство оказват влияние и върху възрастовата структура на населението. От равнището на раждаемостта се влияят и някои от специфичните възрастови контингенти, които са определящи за оразмеряване на обекти на образователната инфраструктура – детски заведения, училища и др.

Естественият прираст на населението е резултативна величина от раждаемостта и смъртността на населението. Състоянието на раждаемостта е един от индикаторите за демографската характеристика на населените места и териториалните единици.

Броят на родените през наблюдаваните години (2011 г. - 2015 г.) се движи от 170 до 226.

По-сериозен проблем, свързан с естественото движение на населението в Община Добричка е високата смъртност, което е и основната причина за високия отрицателен естествен прираст на населението. Смъртността превишава двукратно-трикратно раждаемостта като абсолютен брой.

Ниската раждаемост и високата смъртност на населението на Община Добричка са причина и за отрицателния естествен прираст на населението. Данните показват, че само по пътя на естественото движение на населението броят на населението в общината намалява.

Таблица №8: Демографски показатели, характеризиращи динамиката на населението в Община Добричка

Показатели	Мерна единица	2011	2012	2013	2014	2015
Сключени бракове	Брой	51	53	72	100	144
Бракоразводи	Брой	17	17	17	17	14
Живородени	Брой	226	219	187	173	170
мъже	Брой	119	104	98	91	86
жени	Брой	107	115	89	82	84
Умрели	Брой	509	528	521	495	531
мъже	Брой	281	275	312	263	278
жени	Брой	228	253	209	232	253
Естествен прираст	Брой	-283	-309	-334	-322	-361
мъже	Брой	-162	-171	-214	-172	-192
жени	Брой	-121	-138	-120	-150	-169

Върху броя на населението, освен естественият, важна роля играе и механичният прираст. Той се формира от броя на заселените и изселените лица. През последните няколко години тези процеси са с положителен знак.

Данните за механичното движение на населението в община Добричка показват, че общината привлича повече население, от това, което я напуска.

Таблица №9: Движение на населението на територията на община Добричка

Показатели	Мерна единица	2011	2012	2013	2014	2015
Заселени – общо	Брой	370	366	403	549	829
Мъже	Брой	199	174	188	267	412
Жени	Брой	171	192	215	282	417
Изселени – общо	Брой	409	353	336	350	416
Мъже	Брой	198	165	142	156	208
Жени	Брой	211	188	194	194	208
Механичен прираст – общо	Брой	-39	13	67	199	413
Мъже	Брой	1	9	46	111	205
Жени	Брой	40	4	21	188	208

Източник: НСИ

Структури на населението

Различните структури на населението (полова, възрастова, образователна и етническа) са представени чрез данни от резултатите от преброяването през 2011 г.

Половата структура на населението на Община Добричка е с пропорции, които са характерни за страната. Преобладава броят на жените, които са 51% от населението.

Таблица №10: Полова структура на населението на община Добричка

Показатели	2011	2015
Население - общо	21828	21194
мъже	10991	10610
жени	10837	10584

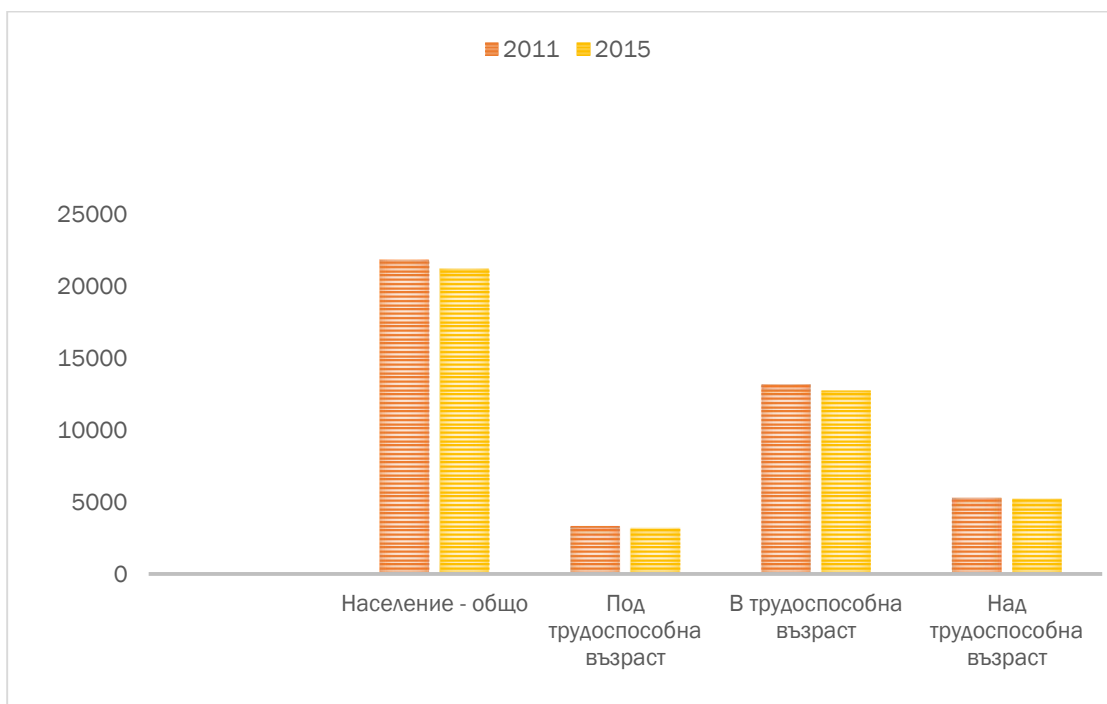
Източник: НСИ

По отношение на **възrastова структура** - данните от преброяването през 2011 г., както и данните за 2015 г. сочат, че Община Добричка е с проблемна възрастова структура на населението. Стандартните възрастови групи (*под трудоспособна, трудоспособна и над трудоспособна възраст*) имат отношение към броя на активното население, в т.ч. към броя на заетите лица и др., т.е. към трудовия потенциал на общината. Специфичните възрастови групи са демографски фактор, отчитан основно при оразмеряване на потребностите от инфраструктура на образованието, на някои дейности от детското здравеопазване и др.

Таблица №11: Възрастова структура на населението на Община Добричка

Показатели	2011	2015
Население - общо	21828	21194
Под трудоспособна възраст	3320 /15,2%/	3193/15,1%/
В трудоспособна възраст	13188/60,4%/	12755/60,2%/
Над трудоспособна възраст	5320/24,4%/	5246/24,7%/

Източник: НСИ

Намаляването на населението в младите възрастови групи, фертилният контингент и увеличаването на относителния дял на населението във високите възрасти задълбочава процесите на демографско остаряване на населението, което от своя страна свива възможностите за неговото възпроизводство. Това изостря и проблемите за осигуряване на необходимите контингенти от деца в предучилищна и в училищна възраст, което е проблем и за нормалното функциониране на детските

заведения и на общообразователните училища, в условията на делегирани бюджети.

Стандартните възрастови групи имат отношение както към фактическото състояние, така и към прогнозите за броя на активното население, в т.ч. и на броя на заетите лица и др., т.е. на трудовия потенциал на общината. Същите разчети се залагат и в последващите устройствени решения в ОУПО, касаещи функционална система „Труд”. Специфичните възрастови групи са демографски фактор, отчитан основно при оразмеряване на потребностите от инфраструктура на образованието

Таблица №12: Образователната структура на населението в община Добричка

Населени места	Общо	Степен на завършено образование					Никога не посещавали училище	Дете
		висше	средно	основно	начално	незавър. начално		
Община Добричка	20534	676	4993	8606	3754	1591	844	70

Източник: НСИ

Тя не може да се отчете като добра. Едва 27,6% от населението на общината е с висше и средно образование.

Етническата структура на населението в Община Добричка, на база 88% от доброволно отговорилите показва, че преобладаващата етническа група е българската. Като българи се самоопределят 57% от населението на общината. Като роми се самоопределят 22% от отговорилите.

Религиозна структура - от всички отговорили жители на общината 16 606 души, като източно православни се определят 56%, а 30% изповядат мюсюлманска религия.

Броят на населението по населени места е разпределено относително равномерно в територията. Намаленият брой на населението на общината, при непроменената площ на територията ѝ, дава отражение и върху гъстотата на населението. Този показател е един обективен критерий за степента на населеността на територията. При средна гъстота на населението през 2011 г. 16,4 д./км², през 2015 г. този показател е 16,4 д./км². Обективно, Община Добричка се очертава като една от общините с ниска гъстота на населението (за България тя е 65.3 д./км²), което се отразява негативно и върху възможностите за ефективно използване на разполагаемите поземлени ресурси, за нормалното функциониране на обектите за първично обслужване на населението и др.

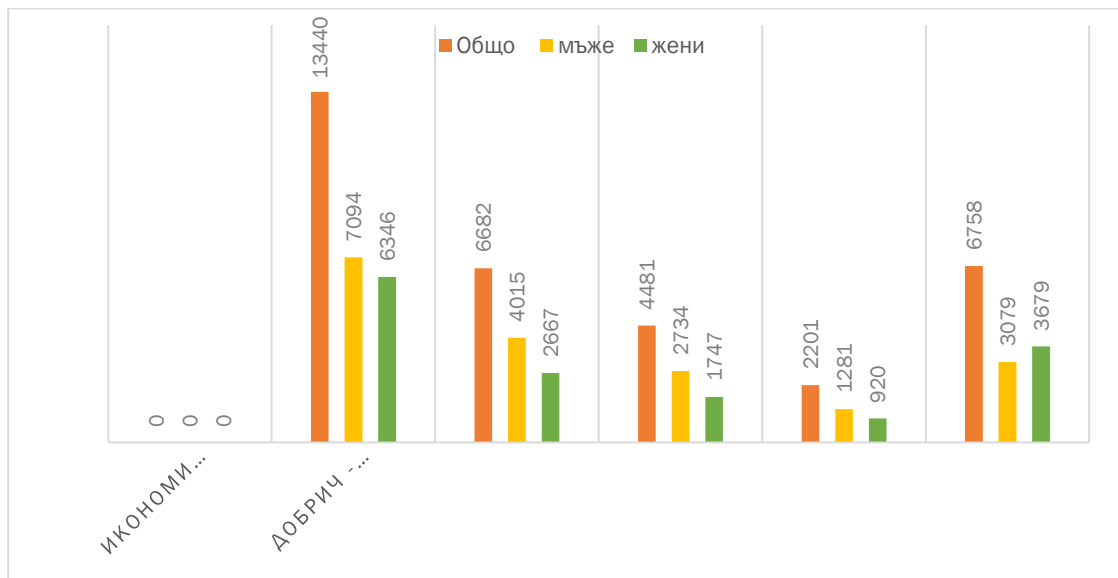
Таблица №13: Групи населени места в община Добричка според броя на населението към 2015 г.

Групи населени места	2015 г.	
	брой	[%]
До 50	6	8,8
От 51 до 100	13	19,1

От 101 до 200 д.	15	22,1
От 201 до 500 д.	19	27,9
От 501 до 1000 д.	13	19,1
Над 1001 д.	2	3,0
ОБЩО	68	100,00

Източник: НСИ

Икономически активното население по същество определя параметрите на работната сила. В тази категория от населението попадат лицата във възрастовата група от 15 до 64 годишна възраст. По данни на НСИ (текуща статистика) броят на лицата в тази възрастова група към 31.12.2015 г. е 13440 души или 63,4% от общото население на общината. Прегледът на данните за общината дава една картина, която е повлияна от общия брой население и възрастовата му структура.

Икономически активното население включва заетите и безработните лица, както учащите над 15 години и някои други специфични категории (жените в отпуск по майчинство). В категорията на икономически активното население от значение е броят на заетите лица. Структурата на икономически активното население се определя от броя (съответно относителния дял) на заетите и безработните лица.

Секторната заетост показва една картина, която е различна от характерна за повечето общини в България – водещ е третичният сектор (услуги). Тук съвсем обективно, водещ е първичният сектор.

В структурата на икономически активното население, като отделна категория са отчитат и наблюдават безработните лица. Статистиката за броя и структурата на безработните е динамична във времето. Като ориентир са посочени и официални данни от 2015 г.

Таблица №14: Икономически активно население в община Добричка за 2015 г.

Община	Иконом. активни лица /брой /	Регистр. безработни /ср.месечно/	Постъпили на работа /за годината/	Равнище на безработица /%/
Добричка	6682	963	564	14,4

Източник: НСИ

Равнището на безработица в общината е с по-високи стойности от средното за страната (10,1%) и в област Добрич (14,0 %).

Това равнище на безработица е сериозен социален проблем за общината, за който трябва да се търси решение на място, защото той поражда миграция.

Анализът на демографските характеристики на Община Добричка показва, че за периода, за който се разработва ОУПО, най-сериозните проблеми ще бъдат свързани с намаляването и застаряването на населението и обезлюдяването на голяма част от селата, което ще окаже влияние върху цялостното развитие на общината.

В съответствие с изискванията на нормативната уредба по ТСУ (Наредба № 8 за обема и съдържанието на устройствените планове на МРРБ, обн. ДВ бр. 57/2001 г., посл. изм. ДВ бр. 22/2014 г.), се предлага три вариантна времева (за периода 2020-2035 г.). Плановото задание за изготвяне на ОУПО е препоръчало прогноза за общия брой на населението да се разработи в също три варианта:

- Тенденциален, наричан още минимален или песимистичен (при доминиращо влияние на фактори със задържащ характер) и запазване на тенденциите от досегашното комплексно демографско, социално-икономическо и инфраструктурно развитие на община Добричка;
- Реалистичен - при отчитане на очакваното влияние на фактори със стимулиращо влияние и незначително въздействие на фактори със задържащ характер;
- Оптимистичен – базиран на вероятността за доминиращото влияние на фактори със стимулиращ характер.

От прегледа на динамиката в движението на населението на общината в годините след 1985 се вижда трайна на намаляване на демографската маса, средно с над 300 души годишно и влошаване на възрастовата структура. Това прави разработването на оптимистичен вариант практически невъзможен.

При прогнозите за демографското развитие на община Добричка се използват класическите демографски методи за прогнозиране. В основата им се залагат повъзрастовите вероятности за доживяване, очакваните коефициенти на раждаемост, смъртност, плодовитост, емиграция и имиграция и пр. Тези чисто демографски методи на прогнозиране се съпоставят с очакваните въздействия и фактори с подчертан социално-икономически характер.

Важна особеност на демографската прогноза за община Добричка (и по двата варианта) е, че се залагат не много различаващи се прогнозни предвиждания за числовите величини на коефициента на фертилност (определя се от контингента жени в детеродна възраст), брачноста, броя на живородени момичета и др.. Причината за това е, че в прогнозния период (до 2020 - 2035 г.) няма обективни основания да се счита, че в контингента жени във фертилна възраст ще настъпят съществени промени.

Друга важна особеност на демографската прогноза за община Добричка за срока на действие на ОУПО е, че и по двата варианта, като важни ориентири, се отчитат тенденциите, заложи в демографската прогноза на страната и на областта, разработена от НСИ. Тези тенденции са негативни и показват, че броят на населението дори и при оптимистичните варианти ще намалява.

Прилаганият метод за разработване на демографската прогноза на община Добричка, се базира на предвижданията за очакваното бъдещо развитие на естествения и на механичния прираст на населението. Те са с хипотезен характер и отчитат сегашната динамика на отрицателен, макар и не така значим, естествен и механичен прираст и очакваните тенденции в раждаемостта, смъртността, а така също и предвижданията за фертилността на жените, заселванията и изселванията.

Параметри на демографската прогноза за броя на населението по възприетите варианти.

По отделните варианти на демографската прогноза, като основни изходни параметри на хипотезата за демографското развитие средно за общината се възприемат следните стойности на:

- Репродуктивни очаквания за среден брой деца в семейството
 - Песимистичен вариант – 1,4 - 1,6;
 - Тенденциален вариант - 1,7 - 1,8;
- Обща раждаемост
 - Песимистичен вариант –5,0 – 6,0‰;
 - Тенденциален вариант – 6,3 - 6,5‰ ;
- Задържане на общата смъртност на населението – и по двата варианта в диапазона - 13,2 – 13,5‰
 - Запазване и леко увеличаване на средната продължителност на живота – и по двата варианта около 73 -75 години.

По отношение на механичния прираст се приема хипотезата, че благодарение на съхранения си природен потенциал, благоприятната екологична обстановка в общината, на развитието на социално-икономическия и инфраструктурен комплекс, общината ще привлича население. Това ще води до ограничаване на изселванията и до нарастване на заселванията. В този смисъл, в демографската прогноза не се отдава голямо значение на влиянието на механичния прираст.

Таблица №15: Прогноза за броя на населението на община Добричка за периода 2015-2035 г. (по варианти)

Прогнозен хоризонт по години	Варианти на прогнозата (брой)	
	I вариант (Тенденциален/ Песимистичен /)	II вариант Реалистичен
2015 г. – състояние	21194	21194
2020 г. – прогноза	19800	20200
2025 г. – прогноза	18100	19300
2030 г. – прогноза	17000	18000
2035 г. – прогноза	15500	17400

Прогнозата за възрастовите структури на населението е представена в класическия разрез – по основни възрастови групи - „в под трудоспособна“ , „в трудоспособна“ и „над трудоспособна“ възраст. От методическа гледна точка, при прогнозиране на възрастовата структура на населението се прилага метода на т.нар. „повъзрастово“ придвижване. Прогнозата за основните възрастови групи е от значение за прогнозиране на активното население, в т.ч. и на работната сила.

Тъй като прогнозите за броя на населението по отделните варианти се различават, за целите на ОУПО се предлага прогноза за възрастовата структура на

населението само по реалистичния вариант. Тя е съставена въз основа на сегашните групи за България (по Евростат).

Основни възрастова групи	Години	
	2015	2035
Под трудоспособна	3193	2300
Трудоспособна	12755	10300
Над трудоспособна	5246	4800

Така прогнозирано населението на общината може да служи за изграждане на перспективи за развитие на функционалните и интегриращи системи в общината.

5. Социална инфраструктура и услуги

По своето предметно предназначение подсистемите на социалното обслужване биват:

- Системи на социална в т.ч. институционална инфраструктура на обслужването;
- Пазарни подсистеми;
- Система на туристическата инфраструктура.

В тези главни групи има много подгрупи.

Социалната инфраструктура обхваща: образование, здравеопазване, култура и изкуство, научни изследвания, физкултура и спорт, държавно управление и неправителствени организации (НПО).

От своя страна пазарните подсистеми включват: търговия, ремонт на коли и битова техника, други услуги, финанси, кредит и застраховане.

В туристическата инфраструктура попадат базите за подслон и агенциите за пътуване и туризъм.

От гледна точка на важността, както и от бюджетния ангажимент социалната инфраструктура е приоритетна в устройственото планиране.

5.1 Образование

На територията на община Добричка, елементите на системата са добре развити и напълно отговарят на демографската ѝ характеристика. Тя разполага с 13 основни училища с 1233 ученика.

Основните показатели могат да се обобщят по следния начин:

Таблица №16: Брой класни стаи по видове училища

Вид на училището	Брой класни стаи
Основни училища	77

Източник: Община Добричка

Таблица №17: Брой класни стаи на 100 паралелки

Вид на училището	Бр. класни стаи на 100 паралелки
Основни училища	157

Източник: Община Добричка

Таблица №18: Среден брой ученици в една паралелка

Вид на училището	Среден брой ученици в една паралелка
Основни училища	16,0

От така направения анализ могат да се обобщят следните изводи:

- Задоволеността с класни стаи може да се отчете като много добра;
- Оптималните стойности на средния брой ученици в една паралелка позволява воденето на съвременен учебен процес;
- Едносменен режим на обучение е наличен във всички училища на общината;
- Физическото състояние на сградните фондове е добро.

Към подсистемата на образованието са и детските заведения. В общината те са 32.

Основните данни за тези заведения са показани в следващата таблица.

Таблица №19:

Детско заведение	Адрес	Брой стаи	Брой групи	Брой деца	Физическо състояние на сградния фонд
ЦДГ	с. Царевец, ул. Единадесета № 2	2	1	19	добро
ЦДГ	с. Ведрина, ул. Първа № 7	2	1	13	добро
ЦДГ	с. Долина, ул. Първа №22	2	1	13	добро
ЦДГ	с. Житница, ул. Първа № 22	2	1	16	добро
ЦДГ	с. Пчели но, ул. Първа №13	2	1	17	добро
ЦДГ	с. Сливенци, ул. Втора. №1	2	1	12	добро
ЦДГ	с. Бранище, ул. Първа № 21	2	1	20	добро
ЦДГ	с. Ломница, ул. Шеста №9	2	1	14	добро
ЦДГ	с. Стефаново, ул. Първа №7	6	1	17	много добро
ЦДГ	с. Бенковски, ул. Седемнадесета №31	1	1	13	много добро
ЦДГ	с. Ст. Караджа, ул. Суха река №5	2	1	12	добро
ЦДГ	с. Котленци, ул. Първа № 58	2	1	13	добро
ЦДГ	с. Плачи дол, ул. Първа №3	2	1	14	добро
ЦДГ	с. Подслон, ул. Четиринадесета №7	4	1	20	много добро
ЦДГ	с. Росеново ул. Шеста №4	2	1	16	добро
ЦДГ „Добруджанче“	с. Овчарово, ул. Двадесета №2	6	1	15	добро
ЦДГ	с. Воднянци, ул. Четвърта №9	2	1	18	добро
ЦДГ	с. Батово, ул. Трета №1	2	1	27	добро
ЦДГ	с. Карапелит, ул. Първа №33	1	2	33	много добро
ЦДГ	с. Ф. Дянково, ул. Единадесета № 2	2	1	21	добро
ЦДГ	с. Божурово ул. Първа № 2а	4	1	21	добро
ЦДГ	с. Паскалево, ул. Тридесет и четвърта №2	4	1	13	добро
ЦДГ	с. Владимирово, ул. Двадесет и осма №7	2	1	15	добро
ЦДГ	с. Смолница, ул. Първа №24	2	1	14	добро
ЦДГ	с. Дончево, ул. Втора №24	2	1	15	добро
ЦДГ	с. Победа, ул. Трета №2		2	42	много добро
ЦДГ	с. Одърци, ул. Първа №37	2	2	40	много добро
ЦДГ	с. Ловчанци, ул. Осемнадесета №2	4	1	22	добро
ЦДГ	с. Лясково, ул. Втора №2	2	1	17	добро
ЦДГ	с. Алцек, ул. Първа №36а	;-	1	16	много добро
ЦДГ "Здравец"	с. Стожер, ул. Опълченска №34а	8	4	72	много добро
ЦДГ	с. Черна, ул. Пета №1	1	1	14	добро

Източник: Община Добричка

Детските заведения разполагат с достатъчно стаи/занимални и спални помещения, при средна пълняемост на една група 17 деца, което е в нормативните

изисквания. Много рядко има надхвърляне на този показател, като отклонението от нормите е до 4 деца.

Осигуреният капацитет на детските заведения позволява пълен обхват на децата от общината в групата от 3 до 6 години .

5.2 Здравеопазване

Състоянието на подсистемата в общината има следните параметри:

Доболнична помощ

Доболничната помощ в община Добричка през 2016 г. е представена от:

- Индивидуални лекарски практики /специализирани и общопрактикуващи/ – 20 броя;
- Стоматологичната помощ се извършва от 9 стоматолози.

От голямо значение за здравето обслужване на населението на общината, и 68-те населени места е Филиала за спешна медицинска помощ Добрич.

Болничната медицинска помощ се извършва в многопрофилната болница в гр. Добрич или специализираните здравни заведения във Варна.

5.3 Социални грижи

Системата е представена от:

- Домашен социален патронаж – поради големината на общината и значителния брой на населените места той е разделен на 13 групи, които обслужват 550 потребители;
- Дом за възрастни с деменция, с. Опанец – капацитет 50 болни.

5.4 Култура

Основните културни институции в общината са читалищата, които са съхранили своята роля на културни и образователни центрове, развиващи библиотечната дейност и различни форми на любителското творчество (художествената самодейност). В селата това са единствените центрове на културни прояви и културен живот. Основните характеристики на тези институции са дадени в следващата таблица.

Таблица №20: Обекти на културата на територията на община Добричка

Обект	Адрес	Капацитет на обекта
НЧ „Христо Ботев-1941“	с. Батово	100
НЧ „Св. Св. Кирил и Методий-1942“	с. Бенковски	280
НЧ „Груди Филипов-1940“	с. Божурово	280
НЧ „Светлина-1941“	с. Ведрина	350
НЧ „Георги Тодоров-1940“	с. Владимирово	150
НЧ „Пробуда-И96“	с. Победа	200
НЧ „Напредък-1942“	с. Дончево	180
НЧ „Св. Св. Кирил и Методий-1900“	с. Ф. Дянково	200
НЧ „Гео Милев-1940“	с. Житница	220

НЧ „д-р Й.Йосифов-1884“	с. Карапелит	220
НЧ „Светлина- 1940“	с. Ловчанци	220
НЧ „Захари Сгоянов-1940“	с. Овчарово	150
НЧ „Д.Минчев-1896 “	с. Паскалево	230
НЧ „Просвета 1940 “	с. Плачидол	220
НЧ „Ст.Караджа-1942 “	с. Смолница	200
НЧ „Н.Й.Вапиаров-1941“	с. Стефаново	200
НЧ „Свобода 1940“	с. Стожер	180
НЧ, Лов живот - 1941 “	с. Черна	150
НЧ „П.Р.Слвейков-1942“	с. Бранище	100
НЧ „Ф. Чинтулов-1941“	с. Воднянци	без самост. сграда
НЧ „Й.ЙОВКОВ-1941“	с. Камен	без самост. сграда
НЧ „Й.ЙОВКОВ-1941“	с. Котленци	60
НЧ „Пробуждане-1898“	С Ломница	150
НЧ „Стефан Караджа-1991“	с. Лясково	180
НЧ „Христо БОТЕВ-1941“	с. Методиево	120
НЧ „Възраждане-1941“	с. Одринци	100
НЧ „Димитър Паскалев-1940“	с. Росеново	200
НЧ „Просвета-1941“	с. Свобода	200
НЧ „Добри Чинтулов-1941“	с. Славеево	120
НЧ „Асен Златаров-1940“	с. Ст. Караджа	120
НЧ „Васил Левеки-1941“	с. Тянево	100
НЧ „Просвета-1940“	с. Ситово	без самост. сграда
НЧ „Просвета-1940“	с. Царевец	120
НЧ „Христо Ботев-1941“	с. Козлодуйци	180
НЧ „Хр.Смирненски-1947“	с. Одръци	без самост. сграда

Източник: Община Добричка

В 29 от читалищата има библиотека, а 32 различни художествени групи.

Общината провежда прегледи на самодейността, както и фолклорен фестивал.

5.5 Спорт

В общината обектите на тази подсистема са представени в таблица №21.

Таблица №21: Спортни обекти на територията на община Добричка

ОБЕКТ	АДРЕС	Капацитет на обекта	Площ на УПИ - дка.
спортен терен	с. Алцек- кв.8; УПИ XII	отреждане	3
за спортен комплекс	с. Бенковски - кв.19, УПИ I - за спортен комплекс	отреждане	63
футболно игрище	с. Бенковски - кв.68; УПИ XIX - за спортна зала, спортна и детска площадка	функционира	12,9
футболно игрище	с. Богдан-кв.25; УПИ V	нефункционира	8,5
футболно игрище	с. Божурово-кв.23; УПИ XI-спорт	нефункционира	23,5
футболно игрище	с. Бранище-пи 000035 извън регулация	функционира	12,6
футболно игрище	с. Ведрина - кв.40; УПИ II - стадион	нефункционира	13,6
за спорт	с. Врачанци - кв.11; УПИ VI - за спорт	отреждане	1
стадион	с. Дончево - извън регулация	функционира	22,9
за спорт	с. Житница-кв.62; УПИ I - спорт	отреждане	29
стадион	с. Карапелит-кв.53 а, УПИ II - за сп.терени	функционира	23,6
спортна площадка	с. Карапелит-кв.40, УПИ I - за спорт.терени	функционира	5,2
за спорт	с. Козлодуйци-кв.1; УПИ I - стадион и спортни площадки	отреждане	29,9
физк. комплекс	с. Овчарово, кв.36 УПИ I	функционира	43,4
стадион	с. Паскалево-кв.3; УПИ I - парк	функционира	17,1

стадион	с. Победа-кв.43; УПИ I - спорт	функционира	45,5
спортна площадка	с. Победа-кв.32;УПИ VI - културен дом	функционира	1,2
за спорт	с. Плачидол-кв.36;УПИ II - спорт	отреждане	26
футболно игрище	с. Гешаново- кв.2, УПИ I - за спорт	нефункционира	15
футболно игрище	с. Смолница-кв.23; за спортен комплекс	нефункционира	21,7
стадион	с. Стефаново-кв.29; УПИ I - стадион	функционира	27,1
спортна площадка	с. Стожер, кв.32; УПИ II – читалище и кметство	функционира	1,2
стадион	с. Стожер, кв.44;УПИ I - спорт	функционира	38
за спорт	с. Хитово-кв.17;УПИ I - спорт	отреждане	38,4

Източник: Община Добричка

От прегледа се вижда, че демографската маса не е фактор за функционирането на обектите на системата в посочените населени места. Не функциониращите и отредени терени са своеобразен резерв в населените места за тяхното развитие, още повече, че терените са общинска собственост.

5.6 Институционална инфраструктура

Наличието на обекти на тази инфраструктура е от особена важност за населението на общината. Администрациите на общинско ниво, включват: Общинска администрация, 20 кметства и 47 наместничества, общинска служба по земеделие.

5.7 Пощи и далекосъобщения

В община Добричка има 20 пощенски клона в селата: Стожер, Дончево, Ведрина, Одринци, Стефаново, Батово, Плачи дол, Божурово, Паскалево, Стефан Караджа, Победа, Методиево, Владимирово, Бенковски, Смолница, Карапелит, Овчарово, Свобода, който осъществяват следните дейности: пощенски, куриерски, разплащателни услуги и др.

5.8 Пазарна инфраструктура

Втората група подсистеми на общественото обслужване са подчинени изцяло на пазарния механизъм. Тук попадат системи като търговия и обществено хранене, услуги от всички възможни сфери (битови, авто, финансово-кредитни, съобщителни, транспортни и др.). Тяхното наличие се диктува изцяло от пазарното търсене и предлагане и общинската администрация няма намеса в тяхното развитие с изключение на регистрационна и устройствена допустимост.

6. Обитаване и жилищен фонд

Съществен дял в решаването на проблема на териториалното развитие на общината се пада на системата "Обитаване", която под влияние на демографското нужди от една страна и на физическото износване на съществуващия сграден фонд - от друга, изисква проучване не само в качествено, но и в количествено отношение.

Състоянието на жилищния фонд на община Добричка е анализирано на база на статистически данни към 31.12.2015 г.

На територията на общината има изградени 14 299 жилищни сгради и 14 235 жилища. Характеристиките на жилищата са показани в таблица №22.

Таблица №22: Полезна площ на жилищата към 31.12.2015 г.

N	Области, общини, населени места	Полезна площ				Полезна площ на човек от населението	Жилищна площ на човек от населението	Спомагателна площ на човек от населението	Средна полезна площ на едно жилище
		Общо	Жилищна	Спомагателна	Площ на кухни				
1	община Добричка	925217	731594	123297	70326	43,65	34,52	5,82	65,00
2	с. Самуилово	6441	5102	766	573	56,00	44,37	6,66	56,01
3	с. Алцек	4452	4034	372	46	13,21	11,97	1,10	50,02
4	с. Батово	20100	16201	2583	1316	30,73	24,77	3,95	76,72
5	с. Бдинци	7419	5931	1058	430	88,32	70,61	12,60	49,46
6	с. Бенковски	29885	25216	4260	409	39,84	33,62	5,68	65,68
7	с. Богдан	8116	6168	1426	522	51,69	39,29	9,08	38,83
8	с. Божурово	29827	24245	3696	1886	36,42	29,60	4,51	67,48
9	с. Бранище	21505	15924	3137	2444	52,20	38,65	7,61	73,90
10	с. Ведрина	30308	24869	4136	1303	49,77	40,84	6,79	67,50
11	с. Владимирово	18676	13985	3467	1224	78,47	58,76	14,56	56,59
12	с. Воднянци	7142	6160	926	56	20,64	17,80	2,68	57,60
13	с. Вратарите	5841	4694	802	345	139,07	111,76	19,10	53,59
14	с. Врачанци	5228	4322	436	470	74,69	61,74	6,23	48,86
15	с. Генерал Колево	7670	6008	1059	603	92,41	72,39	12,76	65,00
16	с. Гешаново	10092	7294	1710	1088	123,07	88,95	20,85	53,12
17	с. Дебрене	6157	5545	541	71	70,77	63,74	6,22	45,27
18	с. Победа	41688	33136	5417	3135	47,21	37,53	6,13	82,89
19	с. Добрево	7056	5203	1066	787	138,35	102,02	20,90	58,31
20	с. Долина	8839	7120	1034	685	45,10	36,33	5,28	45,56
21	с. Дончево	34550	25509	4973	4068	41,48	30,62	5,97	84,06
22	с. Драганово	8783	7510	976	297	54,55	46,65	6,06	54,55
23	с. Дряновец	360	330	22	8	18,95	17,37	1,158	60
24	с. Енево	7419	5918	1429	72	41,68	33,25	8,03	68,69
25	с. Житница	14542	11409	1779	1354	30,61	24,02	3,75	58,87
26	с. Златия	7543	5993	1054	496	87,71	69,68	12,26	60,34
27	с. Камен	6208	5259	666	283	43,11	36,52	4,625	62,08

N	Области, общини, населени места	Полезна площ				Полезна площ на човек от населението	Жилищна площ на човек от населението	Спомагателна площ на човек от населението	Средна полезна площ на едно жилище
		Общо	Жилищна	Спомагателна	Площ на кухни				
28	с. Карапелит	28882	21948	3497	3437	27,74	21,08	3,36	57,08
29	с. Козлодуйци	22046	17269	3169	1608	52,49	41,12	7,55	70,66
30	с. Котленци	14760	11374	2920	466	57,43	44,26	11,36	68,33
31	с. Крагулево	2822	2129	382	311	48,66	36,71	6,59	54,27
32	с. Лясково	8483	5842	1462	1179	29,56	20,36	5,09	54,03
33	с. Ловчанци	28005	21673	3627	2705	38,47	29,77	4,98	65,89
34	с. Ломница	10449	7563	1213	1673	34,15	24,72	3,96	59,03
35	с. Малка Смолница	8772	7072	1322	378	81,98	66,09	12,36	54,15
36	с. Медово	6283	4579	687	1017	136,59	99,54	14,93	43,63
37	с. Методиево	16219	13405	1579	1235	73,06	60,38	7,11	71,77
38	с. Миладиновци	8368	6512	824	1032	79,70	62,02	7,85	51,65
39	с. Ново Ботево	2808	2240	432	136	112,32	89,6	17,28	52,98
40	с. Овчарово	21752	17102	2253	2397	43,94	34,55	4,55	78,53
41	с. Одринци	16746	13751	1651	1344	80,12	65,79	7,90	64,41
42	с. Одърци	14372	10917	2743	712	22,53	17,11	4,30	79,40
43	с. Опанец	9414	7558	1542	314	58,11	46,65	9,52	70,78
44	с. Орлова могила	5109	3344	745	1020	65,5	42,87	9,55	46,87
45	с. Паскалево	36921	27867	5748	3306	55,02	41,53	8,57	70,87
46	с. Плачидол	26980	21613	3336	2031	48,35	38,73	5,98	68,83
47	с. Подслон	8990	7858	875	257	24,56	21,47	2,39	51,97
48	с. Полковник Свещарово	12278	10142	1009	1127	93,02	76,83	7,64	57,11
49	с. Попгригорово	7301	5643	1021	637	79,36	61,34	11,10	53,29
50	с. Прилеп	4384	3272	734	378	313,14	233,71	52,43	71,87
51	с. Приморци	7170	6053	705	412	86,39	72,93	8,49	67,64
52	с. Пчелино	6060	4523	696	841	30,92	23,08	3,55	86,57
53	с. Пчелник	5945	5254	631	60	116,57	103,02	12,37	69,13
54	с. Полковник Минково	10956	8861	1571	524	55,06	44,53	7,89	66,80
55	с. Росеново	17053	14859	2120	74	67,14	58,5	8,35	72,88
56	с. Свобода	8888	6291	1244	1353	59,65	42,22	8,35	60,88
57	с. Славеево	12220	8919	1888	1413	74,97	54,72	11,58	70,64
58	с. Смолница	18389	14481	2003	1905	52,54	41,37	5,72	62,98
59	с. Соколник	1496	1122	326	48	65,04	48,78	14,17	39,37
60	с. Полковник Иваново	7172	5347	892	933	95,63	71,29	11,89	65,80
61	с. Стефан Караджа	16294	13204	1643	1447	47,64	38,61	4,80	80,66
62	с. Стефаново	32975	25433	4750	2792	34,71	26,77	5	73,28
63	с. Стожер	43551	36238	5564	1749	34,43	28,65	4,40	72,34
64	с. Сливенци	3964	3599	315	50	17,94	16,29	1,43	59,16
65	с. Тянево	6567	5299	933	335	48,64	39,25	6,91	57,61
66	с. Фелдфебел Денково	14464	11429	2032	1003	22,05	17,42	3,10	74,56
67	с. Хитово	6265	5136	1015	114	28,87	23,67	4,68	46,41
68	с. Царевец	12264	9418	1721	1125	28,72	22,06	4,03	59,25
69	с. Черна	15533	12370	1686	1477	30,46	24,25	3,31	63,92

Източник: НСИ

Важен факт за отбелязване, че има значителен брой жилища, отчетени като необитаеми при преброяването.

По данни на НСИ към 31.12. 2015 г., жилищата по материал на външните стени на сградата са показани в таблица №: 23. От данните е видно, че в община Добричка най-голям дял заемат тухлените жилища с гредоред – 9 656 жилища /това се явява над половината от жилищата на цялата територия на общината/. Тази характеристика се отнася и за всяко населено място от общината. Най-малко жилища на територията на общината са панелените – едва 100.

Таблица №23: Жилища към 31.12.2015 г. по материал на външните стени на сградата

N	Области, общини, населени места	Жилища общо	По конструкция				
			Панели	Стомано-бетон	Тухлени с бетонна плоча	Тухлени с гредоред	Други
1	Община Добричка	14235	100	120	1825	9656	2534
2	с. Самуилово	115	0	0	3	83	29
3	с. Алцек	89	4	0	2	11	72
4	с. Батово	262	0	3	91	126	42
5	с. Бдинци	150	0	0	17	65	68
6	с. Бенковски	455	1	2	3	425	24
7	с. Богдан	209	2	1	52	61	93
8	с. Божурово	442	1	1	2	433	5
9	с. Бранище	291	3	4	79	188	17
10	с. Ведрина	449	4	2	29	342	72
11	с. Владимирово	330	0	0	9	309	12
12	с. Воднянци	124	0	0	1	49	74
13	с. Вратарите	109	0	0	3	60	46
14	с. Врачанци	107	4	0	20	49	34
15	с. Генерал Колево	118	2	2	6	80	28
16	с. Гешаново	190	1	2	2	112	73
17	с. Дебрене	136	0	1	10	115	10
18	с. Победа	503	5	22	113	314	49
19	с. Добрево	121	0	0	2	112	7
20	с. Долина	194	2	2	3	145	42
21	с. Дончево	411	2	3	97	293	16
22	с. Драганово	161	3	2	17	86	53
23	с. Дряновец	6	0	0	0	5	1
24	с. Енево	108	1	1	96	0	10
25	с. Житница	247	1	0	11	138	97
26	с. Златия	125	0	0	8	88	29
27	с. Камен	100	0	0	7	54	39
28	с. Карапелит	506	3	5	24	400	74

N	Области, общини, населени места	Жилища общо	По конструкция				
			Панели	Стомано-бетон	Тухлени с бетонна плоча	Тухлени с гредоред	Други
29	с. Козлодуйци	312	3	2	48	223	36
30	с. Котленци	216	0	0	42	148	26
31	с. Крагулево	52	0	0	1	50	1
32	с. Лясково	157	2	0	4	116	35
33	с. Ловчанци	425	2	5	22	302	94
34	с. Ломница	177	2	0	7	152	16
35	с. Малка Смолница	162	3	2	20	94	43
36	с. Медово	144	0	0	0	139	5
37	с. Методиево	226	13	2	28	160	23
38	с. Миладиновци	162	0	1	9	142	10
39	с. Ново Ботево	53	0	2	8	26	17
40	с. Овчарово	277	0	1	26	219	31
41	с. Одринци	260	1	2	36	122	99
42	с. Одърци	181	0	19	60	81	21
43	с. Опанец	133	2	1	37	51	42
44	с. Орлова могила	109	0	0	7	52	50
45	с. Паскалево	521	1	1	38	466	15
46	с. Плачидол	392	5	2	145	196	44
47	с. Подслон	173	4	0	5	127	37
48	с. Полковник Свещарово	215	3	0	65	133	14
49	с. Попгригорово	137	1	1	8	95	32
50	с. Прилеп	61	0	0	27	14	20
51	с. Приморци	106	0	2	31	64	9
52	с. Пчелино	70	0	0	3	34	33
53	с. Пчелник	86	1	0	9	36	40
54	с. Полковник Минково	164	1	1	35	114	13
55	с. Росеново	234	0	0	44	185	5
56	с. Свобода	146	3	1	0	103	39
57	с. Славеево	173	4	8	37	90	34
58	с. Смолница	292	3	3	22	166	98
59	с. Соколник	38	0	0	2	23	13
60	с. Полковник Иваново	109	0	0	8	88	13
61	с. Стефан Караджа	202	1	2	44	66	89
62	с. Стефаново	450	2	1	114	295	38
63	с. Стожер	602	4	5	70	498	25
64	с. Сливенци	67	0	0	4	46	17
65	с. Тянево	114	0	0	0	48	66
66	с. Фелдфебел Денково	194	0	0	10	177	7
67	с. Хитово	135	0	1	1	51	82
68	с. Царевец	207	0	2	37	145	23
69	с. Черна	243	0	0	4	176	63

Източник: НСИ

По години на построяване на жилищните сгради в община Добричка са показани в таблица №:24. От данните е видно, че най-много жилищни сгради в общината са построени в периода 1946-1960 г. /6060 жилищни сгради или 42,4%/, а най-малко жилищни сгради /55 бр или едва 0,39%/ са построени от 2011 г. насам.

Таблица №24: Жилищни сгради към 31.12.2015 г. по периоди на построяване

N	Области, общини, населени места	Жилищни сгради общо	Периоди на построяване								От нач. на 2011г.
			До 1918г.	1919 - 1945г.	1946 - 1960г.	1961 - 1970г.	1971 - 1980г.	1981 - 1990г.	1991 - 2000г.	2001 - 2010г.	
1	Община Добричка	14299	234	1532	6060	2511	1399	1349	723	436	55
2	с. Самуилово	115	4	6	89	10	1	1	3	1	0
3	с. Алцек	89	0	7	23	22	14	15	5	3	0
4	с. Батово	257	5	21	41	58	66	36	14	12	4
5	с. Бдинци	150	6	60	59	3	11	7	4	0	0
6	с. Бенковски	455	1	3	203	134	87	26	0	1	0
7	с. Богдан	209	11	69	23	6	7	71	15	7	0
8	с. Божурово	553	0	0	324	170	49	9	1	0	0
9	с. Бранище	287	0	8	85	25	90	39	13	21	6
10	с. Ведрина	449	2	30	252	108	14	31	8	2	2
11	с. Владимирово	340	3	12	288	22	6	6	2	1	0
12	с. Воднянци	124	1	15	23	24	33	19	5	4	0
13	с. Вратарите	109	3	35	65	2	4	0	0	0	0
14	с. Врачанци	107	0	0	38	5	23	26	12	3	0
15	с. Генерал Колево	118	22	28	39	9	11	3	4	2	0
16	с. Гешаново	189	10	62	79	21	3	11	2	1	0
17	с. Дебрене	135	2	89	20	4	3	0	10	7	0
18	с. Победа	498	2	29	148	83	57	80	47	45	7
19	с. Добрево	121	0	4	85	19	9	4	0	0	0
20	с. Долина	191	2	52	69	11	17	21	8	11	0
21	с. Дончево	407	1	8	156	94	49	53	31	14	1
22	с. Драганово	159	17	38	44	9	15	14	19	3	0
23	с. Дряновец	6	0	0	3	1	0	2	0	0	0
24	с. Енево	101	0	3	12	31	32	23	0	0	0
25	с. Житница	250	8	50	92	52	23	20	3	2	0
26	с. Златия	123	2	18	51	32	6	8	5	0	1
27	с. Камен	100	4	32	28	23	8	4	1	0	0
28	с. Карапелит	506	8	25	263	153	27	14	8	7	1
29	с. Козлодуйци	311	1	15	166	38	34	28	22	6	1
30	с. Котленци	232	4	7	106	47	10	34	14	10	0
31	с. Крагулево	52	0	17	31	3	1	0	0	0	0
32	с. Лясково	157	1	11	113	20	8	2	1	1	0
33	с. Ловчанци	427	4	43	220	89	23	29	10	9	0
34	с. Ломница	177	1	10	91	52	16	6	1	0	0
35	с. Малка Смолница	162	18	13	37	8	17	37	29	3	0
36	с. Медово	143	0	8	126	8	0	1	0	0	0
37	с. Методиево	226	0	5	95	36	15	25	42	7	1
38	с. Миладиновци	162	0	7	121	17	3	8	5	1	0
39	с. Ново Ботево	53	3	11	17	0	5	11	3	2	1
40	с. Овчарово	272	2	20	112	59	29	43	4	3	0
41	с. Одринци	259	14	64	96	29	20	14	9	11	2
42	с. Одърци	166	0	2	39	19	41	46	10	9	0
43	с. Опанец	133	3	24	28	13	22	14	22	7	0
44	с. Орлова могила	109	0	24	69	8	3	3	0	2	0
45	с. Паскалево	519	6	54	198	126	58	36	20	18	3

N	Области, общини, населени места	Жилищни сгради общо	Периоди на построяване								
			До 1918г.	1919 - 1945г.	1946 - 1960г.	1961 - 1970г.	1971 - 1980г.	1981 - 1990г.	1991 - 2000г.	2001 - 2010г.	От нач. на 2011г.
46	с. Плачидол	392	6	19	72	60	58	88	58	25	6
47	с. Подслон	172	3	54	61	37	10	7	0	0	0
48	с. Полковник Свещарово	215	4	9	83	10	13	30	46	20	0
49	с. Попгригорово	137	8	36	18	26	20	15	10	4	0
50	с. Прилеп	61	1	17	7	0	3	6	14	12	1
51	с. Приморци	105	0	1	20	7	5	51	15	1	5
52	с. Пчелино	70	1	25	21	9	6	3	4	1	0
53	с. Пчелник	83	4	7	42	7	7	15	0	1	0
54	с. Полковник Минково	163	5	27	52	14	14	29	13	8	1
55	с. Росеново	234	0	16	90	65	24	28	9	2	0
56	с. Свобода	146	1	21	92	23	6	1	2	0	0
57	с. Славеево	172	5	14	56	17	22	18	13	25	2
58	с. Смолница	285	7	33	159	35	19	23	8	0	1
59	с. Соколник	38	3	4	15	3	8	5	0	0	0
60	с. Полковник Иваново	109	2	17	49	37	0	2	2	0	0
61	с. Стефан Караджа	202	0	4	135	16	14	10	9	14	0
62	с. Стефаново	448	2	12	133	86	105	47	25	31	7
63	с. Стожер	602	0	21	277	150	37	53	24	38	2
64	с. Сливенци	67	5	21	27	3	1	4	3	3	0
65	с. Тянево	114	3	22	76	10	1	0	1	1	0
66	с. Фелдфебел Денково	194	0	0	44	87	24	8	27	4	0
67	с. Хитово	135	0	69	48	15	0	0	2	1	0
68	с. Царевец	204	2	11	105	16	17	19	25	9	0
69	с. Черна	243	1	33	111	75	15	7	1	0	0

Източник: НСИ

По показателя брой на стаите, разпределението на жилищата в община Добричка е показано в таблица №25.

Таблица №25: Жилища към 31.12.2015 г. по брой на стаите

N	Области, общини, населени места	Жилища общо	Жилища по броя на стаите					
			Едно-стайни	Дву-стайни	Три-стайни	Четири-стайни	Пет-стайни	Шест и повече
1	Община Добричка	14235	505	4082	6289	2424	631	304
2	с. Самуилово	115	0	30	59	23	1	2
3	с. Алцек	89	4	28	35	14	5	3
4	с. Батово	262	10	50	94	63	29	16
5	с. Бдинци	150	4	58	63	22	3	0
6	с. Бенковски	455	1	19	127	157	110	41
7	с. Богдан	209	40	101	62	4	1	1
8	с. Божурово	442	11	48	187	140	47	9
9	с. Бранище	291	11	79	99	65	25	12
10	с. Ведрина	449	19	100	216	78	15	21

N	Области, общини, населени места	Жилища общо	Жилища по броя на стаите					
			Едно-стайни	Дву-стайни	Три-стайни	Четири-стайни	Пет-стайни	Шест и повече
11	с. Владимирово	330	0	178	117	31	1	3
12	с. Воднянци	124	1	26	57	30	10	0
13	с. Вратарите	109	0	44	57	5	2	1
14	с. Врачанци	107	20	44	35	6	1	1
15	с. Генерал Колево	118	11	45	55	4	0	3
16	с. Гешаново	190	6	85	93	5	0	1
17	с. Дебрене	136	5	59	58	12	2	0
18	с. Победа	503	10	122	212	108	34	17
19	с. Добрево	121	1	15	54	43	7	1
20	с. Долина	194	17	89	76	9	2	1
21	с. Дончево	411	6	90	170	110	22	13
22	с. Драганово	161	17	77	57	7	2	1
23	с. Дряновец	6	0	3	2	0	0	1
24	с. Енево	108	2	21	34	27	17	7
25	с. Житница	247	7	43	159	34	3	1
26	с. Златия	125	2	59	57	5	1	1
27	с. Камен	100	2	47	41	7	1	2
28	с. Карапелит	506	7	187	227	74	9	2
29	с. Козлодуйци	312	9	89	150	46	11	7
30	с. Котленци	216	13	50	116	28	2	7
31	с. Крагулево	52	1	17	34	0	0	0
32	с. Лясково	157	8	74	69	3	2	1
33	с. Ловчанци	425	4	66	272	65	12	6
34	с. Ломница	177	8	52	89	28	0	0
35	с. Малка Смолница	162	7	54	63	27	5	6
36	с. Медово	144	1	32	77	33	1	0
37	с. Методиево	226	1	63	120	31	8	3
38	с. Миладиновци	162	8	56	83	13	2	0
39	с. Ново Ботево	53	5	28	12	7	0	1
40	с. Овчарово	277	6	35	132	85	12	7
41	с. Одринци	260	9	120	110	14	3	4
42	с. Одърци	181	5	46	86	23	12	9
43	с. Опанец	133	10	51	50	20	1	1
44	с. Орлова могила	109	8	90	10	1	0	0
45	с. Паскалево	521	10	126	275	85	14	11
46	с. Плачидол	392	43	175	116	44	6	8
47	с. Подслон	173	13	43	61	27	22	7
48	с. Полковник Свещарово	215	2	83	97	24	7	2
49	с. Попгригорово	137	16	56	54	9	2	0
50	с. Прилеп	61	4	25	13	12	2	5
51	с. Приморци	106	5	25	44	27	3	2
52	с. Пчелино	70	0	1	69	0	0	0
53	с. Пчелник	86	3	36	34	10	0	3

N	Области, общини, населени места	Жилища общо	Жилища по броя на стаите					
			Едно-стайни	Дву-стайни	Три-стайни	Четири-стайни	Пет-стайни	Шест и повече
54	с. Полковник Минково	164	12	48	71	27	4	2
55	с. Росеново	234	3	26	123	72	8	2
56	с. Свобода	146	0	24	87	30	3	2
57	с. Славеево	173	12	75	62	19	2	3
58	с. Смолница	292	33	113	125	17	1	3
59	с. Соколник	38	2	22	12	1	0	1
60	с. Полковник Иваново	109	0	35	58	14	2	0
61	с. Стефан Караджа	202	3	24	98	60	13	4
62	с. Стефаново	450	7	98	204	110	20	11
63	с. Стожер	602	9	104	311	115	51	12
64	с. Сливенци	67	1	11	17	21	14	3
65	с. Тянево	114	0	30	74	8	2	0
66	с. Фелдфебел Денково	194	2	16	56	83	28	9
67	с. Хитово	135	1	18	45	68	3	0
68	с. Царевец	207	7	111	68	18	3	0
69	с. Черна	243	0	87	139	16	0	1

Източник: НСИ

Тристайните жилища заемат най-голям дял 44,2% /6289 жилища/ от общият брой на жилищата в община Добричка, следвани от двустайните 28,7% /4082 жилища/, а най-малко са шестстайните – едва 2,1% /304 жилища/.

Средният брой лица на едно жилище е 1,5.

Според етажността на сградата, в която се намират разпределението на жилищата е представено в таблица №26.

Таблица №26: Жилища към 31.12.2015 г. по етажност на сградите

N	Области, общини, населени места	Жилища общо	Етажност на сградите			
			Едноетажни	Двуетажни	Триетажни	Четири- и повече етажни
1	Община Добричка	14235	12837	1361	37	0
2	с. Самуилово	115	112	3	0	0
3	с. Алцек	89	88	0	1	0
4	с. Батово	262	188	71	3	0
5	с. Бдинци	150	123	26	1	0
6	с. Бенковски	455	452	3	0	0
7	с. Богдан	209	167	41	1	0
8	с. Божурово	442	435	7	0	0
9	с. Бранище	291	218	70	3	0
10	с. Ведрина	449	423	26	0	0

N	Области, общини, населени места	Жилища общо	Етажност на сградите			
			Едноетажни	Двуетажни	Триетажни	Четири- и повече етажни
11	с. Владимирово	330	316	14	0	0
12	с. Воднянци	124	119	4	1	0
13	с. Вратарите	109	99	10	0	0
14	с. Врачанци	107	93	14	0	0
15	с. Генерал Колево	118	114	4	0	0
16	с. Гешаново	190	183	7	0	0
17	с. Дебрене	136	125	11	0	0
18	с. Победа	503	395	106	2	0
19	с. Добрево	121	118	3	0	0
20	с. Долина	194	177	17	0	0
21	с. Дончево	411	340	71	0	0
22	с. Драганово	161	155	6	0	0
23	с. Дряновец	6	6	0	0	0
24	с. Енево	108	99	9	0	0
25	с. Житница	247	235	12	0	0
26	с. Златия	125	118	7	0	0
27	с. Камен	100	95	5	0	0
28	с. Карапелит	506	489	15	2	0
29	с. Козлодуйци	312	284	28	0	0
30	с. Котленци	216	188	28	0	0
31	с. Крагулево	52	52	0	0	0
32	с. Лясково	157	156	1	0	0
33	с. Ловчанци	425	407	18	0	0
34	с. Ломница	177	169	8	0	0
35	с. Малка Смолница	162	143	19	0	0
36	с. Медово	144	144	0	0	0
37	с. Методиево	226	200	26	0	0
38	с. Миладиновци	162	159	2	1	0
39	с. Ново Ботево	53	48	4	1	0
40	с. Овчарово	277	230	46	1	0
41	с. Одринци	260	230	30	0	0
42	с. Одърци	181	133	48	0	0
43	с. Опанец	133	103	30	0	0
44	с. Орлова могила	109	109	0	0	0
45	с. Паскалево	521	490	30	1	0
46	с. Плачидол	392	282	109	1	0
47	с. Подслон	173	167	5	1	0
48	с. Полковник Свещарово	215	167	45	3	0
49	с. Попгригорово	137	125	12	0	0
50	с. Прилеп	61	42	17	2	0
51	с. Приморци	106	86	17	3	0
52	с. Пчелино	70	69	1	0	0
53	с. Пчелник	86	79	7	0	0

N	Области, общини, населени места	Жилища общо	Етажност на сградите			
			Едноетажни	Двуетажни	Триетажни	Четири- и повече етажни
54	с. Полковник Минково	164	128	35	1	0
55	с. Росеново	234	218	16	0	0
56	с. Свобода	146	145	1	0	0
57	с. Славеево	173	133	37	3	0
58	с. Смолница	292	276	16	0	0
59	с. Соколник	38	35	3	0	0
60	с. Полковник Иваново	109	109	0	0	0
61	с. Стефан Караджа	202	169	33	0	0
62	с. Стефаново	450	386	61	3	0
63	с. Стожер	602	573	28	1	0
64	с. Сливенци	67	65	2	0	0
65	с. Тянево	114	114	0	0	0
66	с. Фелдфебел Денково	194	190	4	0	0
67	с. Хитово	135	135	0	0	0
68	с. Царевец	207	177	29	1	0
69	с. Черна	243	240	3	0	0

Източник: НСИ

По форма на собственост, жилищният фонд в община Добричка е показан в таблица №27.

Таблица №27: Полезна площ на жилищата към 31.12.2015 г. по форма на собственост

N	Области, общини, населени места	Полезна площ			
		Полезна площ - общо кв. м	На държавни и общински	На частни на юридически лица	На частни на физически лица
1	Община Добричка	925217	5559	8013	911645
2	с. Самуилово	6441	0	64	6377
3	с. Алцек	4452	0	0	4452
4	с. Батово	20100	180	48	19872
5	с. Бдинци	7419	0	0	7419
6	с. Бенковски	29885	60	0	29825
7	с. Богдан	8116	30	245	7841
8	с. Божурово	29827	0	273	29554
9	с. Бранище	21505	0	90	21415
10	с. Ведрина	30308	118	286	29904
11	с. Владимирово	18676	130	997	17549
12	с. Воднянци	7142	0	0	7142
13	с. Вратарите	5841	42	223	5576
14	с. Врачанци	5228	60	0	5168
15	с. Генерал Колево	7670	0	0	7670
16	с. Гешаново	10092	0	269	9823
17	с. Дебрене	6157	0	0	6157
18	с. Победа	41688	215	0	41473

N	Области, общини, населени места	Полезна площ			
		Полезна площ - общо кв. м	На държавни и общински	На частни на юридически лица	На частни на физически лица
19	с. Добрево	7056	0	0	7056
20	с. Долина	8839	0	46	8793
21	с. Дончево	34550	124	148	34278
22	с. Драганово	8783	0	0	8783
23	с. Дряновец	360	0	0	360
24	с. Енево	7419	0	0	7419
25	с. Житница	14542	22	68	14452
26	с. Златия	7543	0	0	7543
27	с. Камен	6208	0	0	6208
28	с. Карапелит	28882	151	168	28563
29	с. Козлодуйци	22046	140	467	21439
30	с. Котленци	14760	74	400	14286
31	с. Крагулево	2822	0	45	2777
32	с. Лясково	8483	0	79	8404
33	с. Ловчанци	28005	223	0	27782
34	с. Ломница	10449	0	504	9945
35	с. Малка Смолница	8772	0	0	8772
36	с. Медово	6283	0	100	6183
37	с. Методиево	16219	0	1101	15118
38	с. Миладиновци	8368	0	0	8368
39	с. Ново Ботево	2808	0	0	2808
40	с. Овчарово	21752	1337	76	20339
41	с. Одринци	16746	0	0	16746
42	с. Одърци	14372	0	0	14372
43	с. Опанец	9414	1400	0	8014
44	с. Орлова могила	5109	100	0	5009
45	с. Паскалево	36921	120	0	36801
46	с. Плачидол	26980	100	70	26810
47	с. Подслон	8990	0	0	8990
48	с. Полковник Свещарово	12278	0	0	12278
49	с. Попгригорово	7301	86	0	7215
50	с. Прилеп	4384	0	24	4360
51	с. Приморци	7170	0	0	7170
52	с. Пчелино	6060	0	0	6060
53	с. Пчелник	5945	54	429	5462
54	с. Полковник Минково	10956	70	0	10886
55	с. Росеново	17053	0	0	17053
56	с. Свобода	8888	0	68	8820
57	с. Славеево	12220	0	998	11222
58	с. Смолница	18389	240	55	18094
59	с. Соколник	1496	0	0	1496
60	с. Полковник Иваново	7172	0	0	7172
61	с. Стефан Караджа	16294	100	100	16094

N	Области, общини, населени места	Полезна площ			
		Полезна площ - общо кв. м	На държавни и общински	На частни на юридически лица	На частни на физически лица
62	с. Стефаново	32975	0	60	32915
63	с. Стожер	43551	80	372	43099
64	с. Сливенци	3964	0	0	3964
65	с. Тянево	6567	0	0	6567
66	с. Фелдфебел Денково	14464	80	0	14384
67	с. Хитово	6265	143	0	6122
68	с. Царевец	12264	80	0	12184
69	с. Черна	15533	0	140	15393

Източник: НСИ

От данните е видно, че и в община Добричка се наблюдава българският феномен преобладаващият фонд да е частен - 99,4%.

Качествен показател за стандарта на обитаване е първичната техническа благоустроеност на жилищата /таблица №28/.

Таблица №28: Жилища към 31.12.2015 г. по благоустроеност

N	Области, общини, населени места	Жилища общо	Благоустроеност						
			Ел. ток, водопровод, канализация, централно, местно отопл.	Ел. ток, водопровод, канализация	Ел. ток, водопровод	Ел. ток	Водопровод, канализация	Водопровод	Без благоустр.
1	Община Добричка	14235	1286	11543	1063	294	0	0	49
2	с. Самуилово	115	0	114	0	0	0	0	1
3	с. Алцек	89	1	26	62	0	0	0	0
4	с. Батово	262	59	194	3	5	0	0	1
5	с. Бдинци	150	0	141	5	4	0	0	0
6	с. Бенковски	455	9	322	95	29	0	0	0
7	с. Богдан	209	4	97	61	47	0	0	0
8	с. Божурово	442	12	376	37	16	0	0	1
9	с. Бранище	291	36	249	5	1	0	0	0
10	с. Ведрина	449	13	295	134	7	0	0	0
11	с. Владимирово	330	8	320	1	1	0	0	0
12	с. Воднянци	124	2	121	0	1	0	0	0
13	с. Вратарите	109	4	103	1	0	0	0	1
14	с. Врачанци	107	6	97	1	1	0	0	2
15	с. Генерал Колево	118	4	56	52	6	0	0	0
16	с. Гешаново	190	53	75	59	0	0	0	3
17	с. Дебрене	136	1	126	1	8	0	0	0
18	с. Победа	503	59	384	43	17	0	0	0
19	с. Добрево	121	1	118	2	0	0	0	0
20	с. Долина	194	7	172	15	0	0	0	0
21	с. Дончево	411	86	310	9	3	0	0	3
22	с. Драганово	161	1	156	2	2	0	0	0

N	Области, общини, населени места	Жилища общо	Благоустроеност						
			Ел. ток, водопровод, канализация, местно отопл.	Ел. ток, водопровод, канализация	Ел. ток, водопровод	Ел. ток	Водопровод, канализация	Водопровод	Без благоустр.
23	с. Дряновец	6	1	5	0	0	0	0	0
24	с. Енево	108	65	41	0	1	0	0	1
25	с. Житница	247	7	213	14	13	0	0	0
26	с. Златия	125	10	115	0	0	0	0	0
27	с. Камен	100	1	99	0	0	0	0	0
28	с. Карapelит	506	140	321	15	11	0	0	19
29	с. Козлодуйци	312	19	267	23	3	0	0	0
30	с. Котленци	216	7	202	5	2	0	0	0
31	с. Крагулево	52	0	42	10	0	0	0	0
32	с. Лясково	157	1	152	3	1	0	0	0
33	с. Ловчанци	425	36	370	5	12	0	0	2
34	с. Ломница	177	2	147	19	9	0	0	0
35	с. Малка Смолница	162	5	102	52	3	0	0	0
36	с. Медово	144	0	60	83	1	0	0	0
37	с. Методиево	226	3	208	12	3	0	0	0
38	с. Миладиновци	162	5	154	1	2	0	0	0
39	с. Ново Ботево	53	0	36	16	0	0	0	1
40	с. Овчарово	277	66	193	14	0	0	0	4
41	с. Одринци	260	9	248	3	0	0	0	0
42	с. Одърци	181	11	168	0	2	0	0	0
43	с. Опанец	133	7	106	17	3	0	0	0
44	с. Орлова могила	109	27	54	20	7	0	0	1
45	с. Паскалево	521	96	420	2	3	0	0	0
46	с. Плачидол	392	22	361	5	4	0	0	0
47	с. Подслон	173	0	108	38	22	0	0	5
48	с. Полковник Свещарово	215	21	190	2	2	0	0	0
49	с. Попгригорово	137	2	135	0	0	0	0	0
50	с. Прилеп	61	1	59	0	0	0	0	1
51	с. Приморци	106	32	69	5	0	0	0	0
52	с. Пчелино	70	3	65	2	0	0	0	0
53	с. Пчелник	86	0	71	14	1	0	0	0
54	с. Полковник Минково	164	5	157	1	1	0	0	0
55	с. Росеново	234	3	227	4	0	0	0	0
56	с. Свобода	146	6	137	3	0	0	0	0
57	с. Славеево	173	9	143	18	3	0	0	0
58	с. Смолница	292	7	263	21	0	0	0	1
59	с. Соколник	38	1	37	0	0	0	0	0
60	с. Полковник Иваново	109	2	96	0	11	0	0	0
61	с. Стефан Караджа	202	118	73	3	8	0	0	0
62	с. Стефаново	450	61	373	11	4	0	0	1
63	с. Стожер	602	17	579	4	2	0	0	0

N	Области, общини, населени места	Жилища общо	Благоустроеност						
			Ел. ток, водопровод, канализация, местно отопл.	Ел. ток, водопровод, канализация	Ел. ток, водопровод	Ел. ток	Водопровод, канализация	Водопровод	Без благоустр.
64	с. Сливенци	67	2	48	15	2	0	0	0
65	с. Тянево	114	1	113	0	0	0	0	0
66	с. Фелдфебел Денково	194	5	178	3	8	0	0	0
67	с. Хитово	135	2	132	1	0	0	0	0
68	с. Царевец	207	64	137	4	1	0	0	1
69	с. Черна	243	18	217	7	1	0	0	0

Източник: НСИ

Данните показват, че само 9% от жилищата в общината са с най-висока степен на благоустроеност. Жилищата с наличие на ел.ток, вода и канал на територията на общината са с най-висок дял – 81,1, а тези без благоустрояване са едва 0,34% .

Данните за жилищна задоволеност показват, че на 1000 жители се падат 671,7 жилища. Едно жилище се обитава от 1,5 души. Стандарта на обитаване е 43,7 м² полезна площ на обитател и средна полезна площ на едно жилище 65 м² .

Анализът на данните на жилищния фонд дават основание за следните изводи:

- налице е пълно жилищно задоволяване по отношение брой жилища на едно домакинство или семейство;
- стандартът на обитаване е висок;
- осигуреността с жилища е висока, като 72,86% от жилищата са тристайни и двустайни, а 17% четиристайни.

Жилищни потребности

Традиционен/статистически подход/ Жилищните дефицити (излишъци) се определят като разликата между приети стандарти за жилищно потребление и действителното потребление. Жилищните дефицити се измерват с брой жилища, стаи и площи (жилищна, полезна, брутна/разгъната). Като основа за изчисляване на жилищните дефицити е приет само броят на обикновените, обитавани и годни за обитаване жилища.

Жилищно потребление	Статистическо	Стандарт	Дефицит/Излишък
Жилища на 1000 обитатели	671,7	420	+251,7
Обитатели на 1 жилище	1,5	2,4	0,9

7. Културно наследство

7.1 Историческа справка за територията на Добруджа

Профилът на културното наследство на община Добричка, е свързан с множество критични моменти от историята на България. Територията на Добруджа е в североизточната част на Балканския полуостров, в близост до устието на р. Дунав и винаги е била обект на нашествия и ожесточени конфликти. Благодарение на това, че делтата на Дунав представляла за ония времена най-удобното място за преминаване на тази естествена преграда, от тук са минали, доколкото е известно, вестготи, остготи, и отделни хунски племена. След оттеглянето на римляните от провинция Дакия при император Аврелиан (270 - 275) в 270 г. сл. Хр., когато Дунав бил определен за северна граница на римските владения на Балканския полуостров, и особено след реформите на Диоклетиан (284 - 305) и Константин Велики (324 - 337), от североизточната част на полуострова между Черно море, устието и долното течение на Дунав е образувана провинция под името Скития или още Малка Скития, т.е. днешна Добруджа.

От началото на VI век тук започват да се настаняват славяни, които постепенно си прокарвали път към вътрешността на полуострова. Към средата на първата половина на VII век, когато се завършило заселването на славяните по Балканския полуостров, няколко отделни племена окончателно се настанили в източна Долна Мизия и в Малка Скития, като тук ги заварва най-важното събитие в историята на Балканския полуостров - основанието на българската държава. Първоначално около 660 г. Аспарух разполага ордата си в северната част на Добруджа южно от град Исакча – днешна Румъния. През 679-701г се създава, отначало като политически съюз, а по късно българо- славянска федеративна държава, начело на която застава като пръв господар хан Аспарух. С мира от 679г. Византия признава създаването на новата държава.

Всички злополуки, които постигнали България откъм североизток, може да се каже, се стоварвали изключително и най-вече върху Добруджа. Особено пагубно за населението на Добруджа е нападението на киевския княз Светослав през 968-969 г. разбит при Силистра от император Йоан Цимисхий. Руско-византийско-българската война завършва със завладяването на Велики Преслав и пленяването на българския цар Борис.

След повече от четири десетилетия упорити борби, император Василий II през 1014г. в битката при Ключ и последвалите войни до 1018г. окончателно покорява България. След смъртта на византийския император, Добруджа става арена на жестоки войни между византийци и печенези чак до 1094г. , когато при Алексей I

Комнин, варварите съвсем са унищожени. През XII век куманите зачестили своите нахлувания на полуострова през Добруджа.

Политическите и родствени връзки на Асеновци с куманите и възстановяването на българското царство, укрепват държавата чак до втората половина на XIII век, когато е нашествието на татарите предвождани от хан Ногай, които заселват над 10000 туркменски семейства. Татарската власт се задържала в Добруджа до началото на XIV век, когато българският цар Теодор Светослав (1299 - 1321) успял да свали владичеството на татарите и да унищожи всякакво тяхно влияние, като присъединил отново Добруджа към българската държава. С премахването на татарската власт в Добруджа, куманският елемент не само не бил унищожен, но още повече се засилил. След възникването на влашкото княжество в края на XIII век, неговите воеводи почнали да разширяват границите му от Карпатите на юг в равнината, като постепенно изтиквали куманската власт на изток към устието на Дунав, тъй че през първата половина на XIV век Добруджа се обърнала в кумански център.

През първата половина на XIV век в Карвона (или Карвуна) на Черно море (дн. Балчик) управлявал почти самостоятелно архонт (воевода) Балик, от кумански произход, който във външните си отношения строго се придържал към общобългарската политика на полуострова. В края на 50г. на XIVв. братът на Балик – Добротица стъпва на историческата сцена, като става деспот /владетел, княз/ на Карвунската област и на цяла Добруджа. След смъртта на Иван Александър, Добротица започва да води самостоятелна политика и успява да създаде собствен флот. Неговият син и приемник Иванко съумява да задържи деспотството до 1388 г. когато Добруджа окончателно е предадена на турците, под властта на султан Мурад I (1359 -1389)

След смъртта на Иванко, тогавашният влашки воевода Мирчо I (1386 - 1418), сполучил да проникне в Добруджа и да я присъедини към владенията си, а също така да завоюва и Силистра. Разгромен е през 1394 г. от султан Баязид I в сражението при с. Ровинари

С укрепването на турската власт в Североизточна България, Добруджа изпаднала в еднаква с другите български земи участ на покорена страна. Новият завоевател на Балканския полуостров сложил край на всички чужди ламтежи за владееето на тази от вековна българска земя. След присъединяването на Кримското татарско ханство в 1476 г. към османската империя, положението в Добруджа се влошава. Големи татарски орди преминават през тези земи, отивайки на война против Маджарско и Австрия, опустошавайки и грабейки местното население. Същевременно се извършвала и мирна турска колонизация в градове и села.

Поради постоянните и продължителни войни на турците в северозападна посока с австрийците и другите покрайнини на турското царство, постепенно тази област започнала да се радва на сравнително по-спокоен живот поне от външни нападения, тъй че през този век, владееенето на земята и търговията постепенно преминали в ръцете на завоевателите. Добруджа малко по малко получила съвсем турски изглед, а силно намалялото българско и изобщо християнско население вече се губело между многобройните мохамедански селища.

Отслабването на върховната власт на султаните през XVIII век и последвалите оттогава чести войни на Турция с Русия - чиято военна мощ и насока бил Балканският полуостров, имали за главен театър Добруджа като най-близка турска провинция. Още през войната в 1773 -1774 г. руските войски, след като преминали Дунав на два пъти при Браила, в движението си през цяла Добруджа стигнали първия път до Силистра и Варна, а втория - до Шумен.

Както е известно, руските войски навлезли в 1809 г. в Добруджа, а в 1810 г. те вече окупирали почти цяла североизточна България като достигнали до Разград и превзели трите главни турски крепости - Силистра, Русе и Никопол; но при настъпването на зимата те се оттеглили от Добруджа. Същото нещо се повторило и през руско-турската война в 1828 - 1829 г., когато русите, след като минали пак през цяла Добруджа, разширили своя поход и южно от Стара планина към Цариград; обаче след Одринския мир (2 септември 1829) те трябвало пак да напуснат балканските провинции на Турция. По тоя начин нито едната, нито другата война, след като оставили в Добруджа своите дири от опустошение и разорение, не оправдали възлаганите на тях надежди на българския народ за освобождение.

В последвалата руско – турска война завършила на 3 март 1878 г. с подписването на Сан Стефанския предварителен мирен договор между Русия и Османската империя, се възстановява българската държава на политическата карта на Европа след почти петвековно отсъствие. За нейни граници се определят границите на създадената със султански ферман Българска екзархия през 1870 г. и включват земи, населени изключително с българско население.

На 1 юли 1878 г. в Берлин съобразно с Лондонското предварително споразумение на Русия с великите сили (Германия, Австро-Унгария, Великобритания, Франция и Италия) започва конгрес, на който се решава съдбата на България и в частност на Добруджа. Прекрояването на Балканите проведено от Великите сили довежда до избухването на Балканската война –(1912-1913г.), а след това и на Междусъюзническата война завършила с предаването на Южна Добруджа в румънско владение и пак настава време на асимилация и опустошение на български територии. Чак през 1940 г. по Крайовската спогодба Южна Добруджа е възвърната на България и отново 88 000 румънци заселени от румънските власти, когато територията на Добруджа е окупирана от Румъния, са принудени да напуснат

и да се преселят на Север, докато 68 000 българи от северните части се преселват в България. Те идват само с това което са могли да носят. Цялото останало имущество остава като компенсация на румънските поземлени имоти в Южна Добруджа.

Синтезирания преглед на историята на Добруджа има пряко отношение към анализа и характеристиката на културното наследство в Добричка община. Логично е да се очаква силно натоварване на територията с културни ценности и следи от бурната история на този край, запазени основно в археологическите обекти.

7.2 Изходна информация за изработване на схемата на недвижимото културно наследство – община Добричка

1. Извадка от справката за недвижимото културно- историческо наследство в област Добрич, съдържаща списък на обектите на територията па община Добричка със статут на недвижими паметници па културата по смисъла на чл.12 от ЗПКМ /отм./, който съгласно §10, ал.1 и §12, ал.1 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за културното наследство /ЗКН/ /ДВ бр. 19 от 2009 г., изм. ДВ бр. 92 от 2009/ и бр. 54 от 2011г. ,притежават статут на НКЦ е представена в Приложение № 1 .

2. С Разпореждане на МС № 1711 от 22.10.1962 г. всички селищни и надгробни могили и средновековни отбранителни валове са обявени за паметници па културата, по реда па чл. 4, ал. 1 от ЗПКМ /отм./, съгласно §10, ал.1 и чл.146, ал. 3 от ЗКН, недвижимите археологически обекти притежават статут на НКЦ с категория „национално значение” до установяването им като такива по реда на този закон.

Информационната основа за разработване на частта археология към раздела“ Културно историческо наследство“ на Общ устройствен план на община Добричка е изградена от:

- Списък с геореферирани археологически обекти - предоставен от АИС – „Археологическа карта на България“ – Приложение №2
- Антични селища и надгробни могили по списъка на НИНКН – Приложение №1
- Схема на римските пътища и пътни станции – https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1gDfdKh_wapyEB3CnJoKZiS2zsJs&hl=en_US&ll=42.7714545955517%2C25.480358000000024&z=7

3. С писмо № 4349 от 04.12.1992 на НИПК всички възпоменателни знаци, издигнати по повод участието па България във войните от 1885, 1912-1913, 1915-1918, 1944-1945 години са декларирани като исторически паметници на културата по смисъла на чл.12 от 31ПКМ /отм./, и съгласно §12, ал.1 от ЗКН притежават статут на НКЦ – /Приложение № 3/

- Подробни анкетни карти предоставени от Община Добричка

Статистиката на декларираните и обявени недвижими културни ценности показва следното:

- **Общо брой обекти по АКБ – 850 , от които**
 1. антични и средновековни крепости 9

2. селища	93
3. могили и некрополи	748

В предоставената информация са определени изискванията за режимите и изискванията за превантивна териториална защита съгласно ЗУТ. Зоните на археологическите обекти които са с площ от 1дка до 250 дка, не са конкретизирани в териториални граници и не могат да бъдат показани в настоящата разработка. Според чл.79 ал.4 от ЗКН -

...Когато единична културна ценност няма определен териториален обхват в акта за деклариране или за предоставяне на статут, за нейни граници се смятат границите на имота, за охранителна зона - територията, обхващаща непосредствено съседните имоти

- **Общо брой обекти по списък на НИКН – 216, от които**

1. Пещерни колонии	5
2. Антични и средновековни селища	45
3. Могили и некрополи	76
4. архитектурно строителни	75
5. архитектурно художествени	4
6. художествени	8
7. исторически	6

- **Общо брой обекти – военни паметници – анкетни карти - 47**

- **Недвижимо културно-историческо наследство на Община Добричка, съобразно принадлежността на обектите към определен исторически период**

- **Праисторически обекти**

Днешното делене на Северна и Южна Добруджа е решение на Великите сили и няма нищо общо с природогеографските характеристики на територия от древността. През неолита и медната епоха, поради липсата на вода, обширните степни пространства във вътрешността на Добруджа не са били населени, а от бронзовата епоха насам там се е развивала номадска икономика. Горските масиви на Лудогорието са заемали в античността значително по-голяма площ от днес, което е оказвало благоприятно влияние върху климата и водния режим на Добруджа.

В Добруджа най-ранните следи от човека засега се отнасят към средния палеолит (125 000–37000 год. от днес).

В Добруджа е живял неандерталският

човек. Преди 40 000 год. тук се появява и кроманьонският човек. Обиталище на

Фигура 1- Пещерни колонии с. Дряновец

неандерталски човек е открито в пещерата „Извор“ край с. Бая - в Северна Добруджа - Румъния. Изцяло проучена, тя показва най-ранното присъствие на палеолитни хора в Добруджа. Предполага се че те са обитавали пещерните колонии покрай „Сухата река“ край **с. Карапелит – с. Дряновец**, както и с. Балик – община Тервел.

Карстова пещера в местността Крали Маркова стъпка до **с. Карапелит**

Пещерата се намира в близост до с. Карапелит (североизточно от селото, в посока с. Житница) и е разположена на скалния венец на каньона. Свързана е с много интересни легенди сред местното население. В местността е открит артефакт, датиран към периода на праисторическата култура Хаманджия.

Следи от къснонеолитните комплексни общества за които е характерно земеделието са открити край **с. Черна** в няколко ями проучени от И. Василчин. Характерните обитания, за този период, са землянки вкопани отчасти в земята. В ранната медна епоха културата на обществата бележи голям разцвет.

Фигура 2- Пещерни колонии с. Балик

Постепенно неукрепените къснонеолитни и раннонеолитни селища от обширните плата се пренасят към естествено укрепените възвишения. Така се слага началото на развитието на укрепените, гъсто застроени селищни могили в този район. Към средата на петото хилядолетие, е възникнала необходимост от защита на селищата и складиранияте там хранителни запаси от външни посегателства. На Балканския полуостров, всички селища от Медната епоха са по един или друг начин защитени от потенциални нападения.

Протоцивилизацията, възникнала по Западното Черноморие е идентифицирана въз основа на материалите от проучванията направени в Девня и Варна, както и край **с. Драганово** и са свързани с археологическата „култура Варна“. Поселенията ѝ са открити единствено по Черноморското крайбрежие. Артефакти се срещат в потънали (наколни) селища – във Варненското и Белославското езеро и в селищни могили. В селищната могила на Големия остров край село Дуранкулак, Добричка област, е констатирана най-ранната за Европа каменна архитектура. В района около Варненското и Белославското езеро през този

Фигура 3- Керамична фигура с. Черна – култура Хаманджия

период вероятно е съществувал голям металургичен център и се е развивала морската търговия с метални изделия, в резултат на което Черноморският ареал изпреварва в обществено-икономическото си развитие останалата част на днешните български земи. Богатите некрополи на „култура Варна“ край Девня и до Варненското и Белославското езеро показват дълбоко социално разслоение сред населението, което свидетелства за разложение на родово-общинните отношения.

През 1975 г. в местността „Дулапулак“ – **с. Драганово**, Александър Бонев и Тодор Димов започват сондажни проучвания., подновени през 1993, като с изследвания на намерената керамика успяват да датират откритите археологически обекти. Селището е било обитавано около средата на каменно-медната епоха, през късната бронзова и през ранната желязна епоха. Изследванията на това единствено в североизточните части на България

Фигура 4-Зооморфен капак, изобразяващ глава на прасе от с. Драганово - Дулапулак

и Балканите височинно укрепено

праисторическо селище все още не са завършени.

През медната епоха праисторическото изкуство е в разцвет. То е тясно свързано с древните култове и вярвания. Естетическите възгледи на древните хора са намерили отражение в глинената, мраморната и костената пластики, в богатата украса на съдовете, в стенописите, в многобройните лични украшения, изработени от кост, мед и злато.

В самия край на V-ото хил. пр.Хр., а именно около 4200 год. пр.Хр. цветущите късномедни цивилизации от североизточната част на Балканския полуостров почти едновременно прекъсват своето съществуване за

повече от 1000 години, което води до промени в етнокултурната структура на полуострова.

Гъстата селищна система от големи, представителни селища на медната епоха е сменена от малобройни групички от землянки, каквито представляват селищата от бронзовата епоха. Ограничената археологическа информация за ямната култура, характерна за номадските племенар прави особено ценни проучванията на Л. Бобчева на надгробни могили между селата **Смолница и Ловчанци**, както и откритите четири каменни стели край **с. Плачидол**. Предполагаемият брой на могилите от бронзовата епоха, само в Южна Добруджа, би трябвало да се движи между 4000 и 5000, като само няколко от тях са изследвани.

○ **Антични обекти - XII В. ПР. ХР. – V В. СЛ. ХР.**

През желязната епоха вътрешността на Добруджа е обитавана от трако - гетско население, но стратегическото ѝ разположение и природни дадености обуславят присъствието и на други етноси: кимерийци, скити, сармати и келти

Между селата **Крагулево и Черна**, община Добричка, са изследвани тракийски могилни некрополи, определени от изследователите като двубредни – кремация и трупополагане. Изследвани са 300 гроба от края на ранната желязна и римската епоха. Освен това там, са открити и останки от ранноенеолитно селище – глинени съдове, идоли, каменни и кремъчни сечива. Богатството на гетския аристократически елит се демонстрира, чрез многобройни находки от извършените проучвания. Според анализите ранните могилни погребения са от втората половина на 6 до първата половина на 5-и век пр.Хр.

Тракийска крепост "Калето" се намира на 0.93 км. североизточно по права линия от центъра на **с. Прилеп**. Дължината и от изток на запад е 276 м, а ширината 100- 105 м. Наличните останки от сгради предполагат наличие на тракийско укрепено селище. Стените са изградени от ломен камък, споен с кал.

През същият период, известен като елинистичен, по Западното крайбрежие на Черно море възникват множество старогръцки – градове колонии. Изследванията показват, че гетският поселищен живот следва основните етапи на общотракийския в градацията: открито селище – укрепено място - резиденция, т.е. център за политически живот в определен район. В елинистичната епоха подобен център ще се превърне в поселение от градски тип.

Базираните на проучвания на монетните емисии на скитските владетели, датират появата на скитската династия в средата на 3-и и през 2-ри в. пр.Хр., без това да доказва скитска икономическо-политическа хегемония в района.

Към края на I в. сл. Хр. територията на Добруджа е включена в състава на Римската империя като провинция "Малка Скития". През този период се развива инфраструктурата, строят се нови пътища, крепости и градове. Най-големият укрепен център от това време в провинция "Скития" е късноантичният град Залдапа, локализиран при днешното село Абрит, Добричко

Късноантична крепост "Калето 2" се намира на 1.05 км. североизточно по права линия от центъра на **с. Прилеп**. Крепостта има формата на неправилен четириъгълник, издължен от изток на запад. Дълга е 113 м и широка 93 м. Изградена е върху самия край на платовидно заравненото било на полуострова, чиито склонове в тази част са доста стръмни, но не и непрестъпни.

Понастоящем крепостните стени ясно личат във вид на хомогенни каменни грамади с ширина до 7-8 м широчина и височина до 1.5 м. Стените са били изградени от ломени камъни, споени с кал. На около 10 м пред фронта на западната крепостна стена е била изградена система от външни укрепителни съоръжения, състояща се от два успоредни рова, отстоящи на 5 м един от друг и натрупан между тях каменно-землен вал. Цялата територия на укреплението е осеяна с останки на гъсто разположени постройките. Крепостта може да бъде определена като укрепено селище, чиито възникване и съществуване може да се постави най-общо в периода 4-6 век.

Късноантична и средновековна крепост на 2.64 км. северозападно по права линия от центъра на **с. Дебрене**. Градището е разположено на скалист полуостров с триъгълна форма, ограден от юг и северозапад от суходолие, започващо югозападно от с. Дебрене и вливащо се в Батовска река западно от с. Батово. От североизток и изток полуостровът е отделен от платото чрез дълбок изкуствен ров, прокопан в скалната почва. Общата площ не надхвърля 2.3 дка. Подходът към градището представлява тясна пътека между южния край на рова и отвесния скален склон.

Археологическите разкопки са установили три периода на обитаване. Първите два се отнасят към късноримската и ранновизантийската епохи, а третия към раннобългарското средновековие, където в края на 9 век над късноантичните руини възниква старобългарско селище, просъществувало най-късно до средата на 10 век.

В по-ново време тази крепост е известна с името „Славната канара“. Предполага се, че "Славната канара" е бил голям култов комплекс, около който постепенно е възникнало и укреплението. За първи път обектът е разкопан през 1989-90 година. Разкрити са останки от голяма базилика, възникнала в късноримско време и съществувала до края на VI век, източната порта, северната крепостна стена, крепостният ров, наземни жилища.

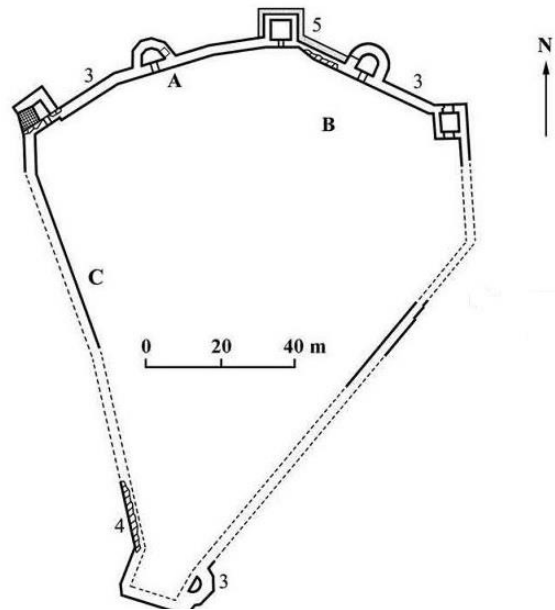
Фигура 6 – Археологически разкопки в крепост "Славната канара"

Предполага се, че крепостта е съществувала до около X век, когато е била превзета и опожарена от руските войски на княз Светослав или от ромеите при падането на Източна България през 971 г.

При извършваните проучвания са открити много артефакти, сред които бронзов колан на средновековен български велможа от края на IX и началото на X век, три римски меча, древна амфора с 1 200 бронзови ранновизантийски монети, копчета, керамика и др.

Късноантична и средновековна крепост Калето се намира на 0.72 km югоизточно по права линия от центъра на **с. Одърци**. Изградена е върху хълмообразен скалист полуостров със заравнено било, оформен във високия и стръмен южен склон на Добруджанското плато от два странични дола. Късноримското укрепление е преобразувано през ранновизантийската епоха в укрепено селище.

Фигура 7- Калето - с.Одърци, план С.Торбатов

Късноантична крепост и римска пътна станция "Тилициум" се намира на 1.38 km югоизточно по права линия от центъра на **с. Дряновец**. Била е част от римската провинция Втора Мизия.

Античната крепост в местността "Хисар кале" до **с. Житница**, е спомената от Л. Бобчева.

○ Средновековни обекти VII–XIV в. СЛ. ХР.

През периода XII–XIV в. вътрешността на Южна Добруджа е по-слабо населена. Най-интензивен е животът в крепостите и селищата по Дунавския бряг, Черноморското крайбрежие и долината на река Батова. В началото на XIV в. тези земи се превръщат в център на Добруджанското деспотство. Първоначално резиденцията на неговите владетели е Карвуна, а по-късно – крепостта Калиакра.

Средновековна крепост има в местността "Чаира", северозападно от центъра на **с. Долина**. Крепостта е изградена по времето на Първата българска държава. В други източници се споменава и крепост в местността „Асариче“ източно от центъра на селото на площ от 18 дка. Укреплението в днешно време е компрометирано в следствие на ограбване на строителни материали.

Средновековна крепост има югозападно от **с. Ловчанци**, вдясно на шосето за с. Миладиновци. По всяка вероятност става въпрос за ранносредновековно българско землено укрепление, съществувало в периода 8-10 век.

Средновековна крепост южно от **с. Бдинци**. Установена от К. Шкорпил. По всяка вероятност става въпрос за ранносредновековно българско землено укрепление.

○ **Антични и средновековни селища**

Към изброените обекти, трябва да отбележим и гъстата мрежа от останки от антични и средновековни селища с която е наситена територията на Добричка община.

Интерес представляват декларираните обекти в землищата на:

с. Дряновец които обхващат пещерни обитания, късноантично селище, селище от римската епоха, селище от късното средновековие, ранно византийска крепост „Калето“.

с. Драганово – селища от ранна и късна желязна епоха, римска епоха и първа българска държава

с. Карапелит - селища от ранна и късна желязна епоха, римска епоха и първа българска държава

○ **Възраждане XV-XIX в.**

Периодът на Възраждането се характеризира с борбите на българския народ за църковна независимост и национално освобождение.

Художествените културни ценности са предимно църкви от края на XVIII началото на IX в. Декларирани са 8 обекта.

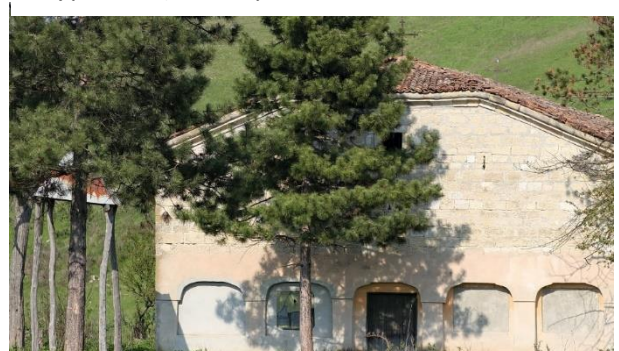
Фигура 10- ц. "Св. Петка" -с. Бдинци

Фигура 11- ц. "Св. Арахангел Михаил" с. Победа

Фигура 8- ц. "Св. Димитър" с. Паскалево

Фигура 9- ц. "Св. Троица" - с. Карапелит

Фигура 13- ц. "Успение Богородично" с.Добрево

Фигура 12 - ц. "Св. Николай" с.Попгригорово

Фигура 14-Джамия с. Лясково

Декларираните **архитектурно-художествени** културни ценности са общо 4 на брой от които интерес представлява джамията в с. Лясково

Фигура 15 - Къща с. Богдан

Архитектурно-строителните културни ценности, декларирани по списък на НИНКН, са общо 75 на брой от които 4 църкви, 1 джамия, 6 чешми и 64 къщи в 24 населени места на община Добричка.

Добруджанската възрожденска къща е „отворена“ (в основните жилищни помещения се влиза от чардака - навеса), симетрична или асиметрична. Тя, подобно на Западната и Странджанската, е една от най-скромните и е твърде слабо проучена. Нетрайните материали (плет и кирпич), от които е направена, разрушенията от войните, изселванията и преселванията от различни краища на страната и от Румъния, са причина да оцелеят много малко такива къщи.

Фигура 16- Каралезка чешма

Каралезката чешма е позната от разказа на Йордан Йовков „Песента на

колелетата”. Чешмата можете да се види в с. **Стефан Караджа**. Името си е получила от най-близкото по онова време село Каралез (днешното с. Царевец). Йовков свързва нейното изграждане с общественото благодеяние (себап), извършено от Мурад бей от село Сърнено.

- **Военни паметници**

Боят при Добрич известен като Добричката епопея от 5 до 7 септември 1916 г. е сражение от Първата световна война. В него части от III българска армия отблъскват настъплението на румънци и руснаци и с победата си допринасят за освобождението на Южна Добруджа. Загиналите в това сражение са почетени с 14 паметни плочи, поставени на читалищата или кметствата. Общо 47 паметни монумента на загиналите през войните има на територията на Добричка община.

- **Нематериално културно наследство**

- **Празници и обичаи**

Празник на община Добричка и фолклорен събор „Песни и танци от слънчева Добруджа“ с. Дебрене, който се провежда през м. юни в местността „Сламата“. Възникнал като спонтанна инициатива на местната културна общественост от с. Стожер и съседните села, фестивалът вече 45 години тачи и съхранява уникалните български традиции, а от 6 години е част от Националния културен календар.

- **Легенди и предания**

- **За лечебния камък до с.Федфебел Дянково се носят легенди. Твърди се, че ако донесете до него вода и измиете ръцете и краката си, ще отключите лечебната му сила. Камъкът е разположен в непосредствена близост до селото.**

- **Пещерата Крали Маркова стъпка се намира в близост до с. Карапелит (североизточно от селото, в посока с. Житница) и е разположена на скалния венец на каньона. Свързана е с много интересни легенди сред местното население.**

- **Структурен пространствен анализ**

Паметниците на културата се намират в землищата на 68 населени места в общината. Общият брой на обектите под закрила на Закона на паметниците на културата и музеите се свежда до 1122 обекта, от които 190 ПК са декларирани и 834 са обявени, 112 притежават статут на НКЦ съгласно. Чл. 146 от ЗКН. Културно-историческото наследство на територията на общината включва основно археологически паметници на културата – 983 обекта, антични селища, укрепления, могилни некрополи и др.

- **Ключови обекти**

Ключовите обекти представляват полюси на ефективното и устойчиво усвояване на културните и креативни индустрии, създаващи брутна добавена

стойност за районите, като се основава на по-добро използване на местния потенциал за развитие – природни ресурси и забележителности, климатични условия, културно историческо наследство.

Основен дял в културно-историческата визия на Община Добричка, заемат археологическите обекти. Многопластовата структура на повечето открити крепости, създават специфична регионална характеристика на територията. Историческият период, който включват тези културни ценности, е доста обширен – от праистория до средновековие.

Скални манастири в района на Суха река

Още в периода на ранното християнство по поречието на Суха река в Добруджа възниква колония скални манастири. Колонията се простира в протежение на около 40 км по поречието на Суха река, като най-южната ѝ точка е при село Хитово (Община Добричка), а най-северната – при с. Голеш (Община Кайнарджа). За център на монашеския живот се приемат големият скален манастир, известен като „Гяур евлери“, недалеч от с. Крагулево (Община Добричка) и групата скални манастири в подножието на крепостта при с. Балик.

Предполага се, че в случая става дума за едни от най-ранните скални манастири не само в България и на Балканите, но и в Европа. Началото им се отнася към V–VI в., а краят им – към началото на XI в. За последното загатват някои от рисунките и знаците (особено знакът IYI в скалния манастир около Хитово). Това предположение е потвърдено от откритите при разкопките в скалния комплекс „Гяур евлери“ фрагменти от старобългарски съдове от края на IX до началото на XI в.

Карстова пещера в местността Крали Маркова стъпка до с. Карапелит

Пещерата се намира в близост до с. Карапелит (североизточно от селото, в посока с. Житница) и е разположена на скалния венец на каньона. Свързана е с много интересни легенди сред местното население. Любопитен факт е, че в местността е открит артефакт, датиран към периода на праисторическата култура Хаманджия.

Археологически комплекс в местност Славната канара

Разположен е върху обрасъл с гъста гора скалист рид, тристранно ограден от красивата долина на един от притоците на Батовската река. В подножието му извира силни води. Там сега е изградена голяма каменна чешма, до която, в местността Долапите, са запазени останките от скален манастир, разположен непосредствено срещу западната стена на укреплението. Районът изобилства от археологически паметници, характерни за различни исторически периоди.

Останки от крепости в с. Долина, с. Камен, с. Ново Ботево, с. Прилеп, с. Одърци

Антични селища около с. Дряновец, с. Драганово, с. Карапелит

○ **Зони на охрана**

Това са охранителните зони и обекти, които имат рестриктивни забрани за строителни дейности.

Територията на културната ценност и на охраната ѝ зона съгласно чл. 8, ал. 4 от ЗУТ се определя като урбанизирана защитена територия за опазване на недвижимото културно наследство, с преобладаващо предназначение - за територията на ценността: за жилищни или обществени нужди, за буферната зона: за озеленяване, рекреация и обществено обслужване.

Достъпът до обектите да се осъществява само по определени екскурзоводски маршрути с цел да се осигури по-добро възприемане и да не се затруднява изследователската и консервационната дейност;

За тези обекти не се препоръчва прилагането на реконструкцията като консервационен метод; Методът на реставрацията се прилага изключително и само по отношение на отделни фрагменти от ценностите и при наличие на безспорни данни за техния автентичен образ.

В предоставената информация, въз основа на която е разработена схемата на културното наследство на община Добричка, съществуват зони от 1 до 250 дка, които нямат конкретизирани кадастрални граници. В предварителният проект е извършено маркиране на местоположенията на обектите и отлагането на съответните режими съгласно наредба 7. Изработената схема е добра основа за провеждане на мероприятия по определяне на границите на културните ценности и техните охранителни зони.

В Чл. 35 от наредба 7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, археологическите обекти се опазват и устройват съобразно следните режимни изисквания за териториите им, определени със специални проучвания:

1. за територии с режим „А” на археологически обекти не са допустими благоустройствени, строителни, селскостопански, мелиоративни и други дейности, които биха нарушили целостта на почвения слой, като се допуска използването на земята като пасище;

2. за територии с режим „Б” на археологически обекти не са допустими изкопни работи, дълбочинна обработка на почвата, засаждане на дървета и култури с дълбока коренова система, като се допуска плитка обработка на почвата (оран) до 0,25 м;

3. за територии с режим „В” на археологически обекти не са допустими изкопни работи, несвързани със селскостопанските работи, като се допускат селскостопански дейности при условията на чл. 18 ЗПКМ;

4. за територии с режим „Г” на археологически обекти се разрешават всички дейности, като тези, свързани с изкопни работи, се съгласуват с органите, които следят за опазване на културно-историческото наследство

○ **Опознавателни маршрути**

Природни забележителности

Защитена зона „Чаиря” – община Добричка

Местността е известна с птичето си многообразие и привлича туристи, които имат специален интерес към орнитологията. Тя се съсредоточава в района около селата Методиево и Генерал Колево, като продължава на територията на Община Генерал Тошево. Зоната е едно от малкото запазили се в Добруджа пасища с полуестествена степна растителност.

Защитена местност „Орлова могила” – с. Орлова могила

Орлова могила е защитена местност в община Добричка. В местността са запазени и остатъци от горска степна растителност, близка до онази, която е била характерна за Добруджа в миналото. Голяма част от видовете в тази екосистема са редки или застрашени.

Батовска долина

Долината на р. Батовска е единствената планина под равнина в България. Несъмнено, това е едно от най-красивите кътчета на Добруджа. От години тази долина е любимо място на добруджанци за отдих и разходка. Пътят може да се разшири към с. Батово, или от с. Батово към с. Прилеп, което е известно с красивата местност Чашката. В близост има и отлично развити възможности за селски туризъм. До с. Батово може да се стигне и пеш чрез преход през местността Бузлука до с. Одърци като се следва т. нар. „Батовска пътека“ По нея стига до местността Гъбките, която е в непосредствена близост до с. Батово

Културни маршрути

Богатството на културно историческото напластяване представено в експозициите на РИМ Добрич, може да бъде разширено с посещения на археологическите разкопки, а в по-далечно бъдеще е възможно организирането на училища по археология, където да се привличат студенти, които под ръководството на експерт археолог да извършват документиране на откритията в територията на южна Добруджа.

Така в схемата на културното наследство се оформи идеята за три вторични направления – полюси, които да бъдат под прякото наблюдение и ръководство на РИМ Добрич. Те ще имат възможност да предоставят комплексна услуга – информационна, организационна, научна. Това са:

с. Батово – с. Прилеп – **с. Дебрене**

с. Карапелит – с. Дряновец

с. Черна – с. **Карагулево**

Комбинирани маршрути – посещения на археологически обекти и природни забележителности

Суходолието заема голяма част от община Добричка. На красивата гледка туристите могат да се насладят, пътувайки по маршрути в следните отсечки:

- с. Хитово – с. Воднянци – с. Карапелит – с. Малка Смолница;
- с. Долина – с. Одринци – с. Ново Ботево;
- с.Крагулево – с. Житница – с. Лясково – с. Камен.

Пешеходни маршрути

На живописните ждрела на суходолието може да се посетят следните места:

- Разходка в природата около с. Камен;
- Разходка в природата по протежение на суходолието в района на селата Одринци – Ново Батово.
- Преход в района на суходолието край с. Крагулево (частично съвпада с посещението на скални манастири в маршрутите, предназначени за исторически туризъм)

Преходи с кон

- от гр. Добрич до с. Победа (с опция за удължаване на маршрута до Каралезката чешма в с. Стефан Караджа за по-напреднали ездачи);
- от гр. Добрич до с. Плачи дол и язовира.
- от гр. Добрич до с. Одринци
- **Опазване на КИН**

Опазването на недвижимото културно наследство е сложен процес, който се реализира на няколко нива и в рамките на множество процедури. Самата законова база е широка, регламентацията е в различни специални закони – Закон за културното наследство, Закон за устройство на територията, Закон за регионалното развитие, АПК, както и, разбира се, подзаконовите нормативни актове по прилагането им.

Всяко физическо или юридическо лице може да прави предложение за деклариране на недвижими обекти до Министерството на културата. Предложението може да се прави и чрез съответния регионален инспекторат по опазване на културното наследство. Декларационният акт и приложенията към него се съхраняват в НИНКН, като копия от тях се изпращат до съответните общински администрации, които поддържат местните архиви на недвижимите културни ценности, както и до съответния регионален инспекторат по опазване на културното наследство и по компетентност до Центъра за подводна археология.

Собствениците, концесионерите и ползвателите на недвижими културни ценности са длъжни да:

- полагат необходимите грижи за тяхното опазване, съхранение и поддържане в добро състояние при спазване на разпоредбите на този закон и актовете по прилагането му;
- уведомяват незабавно НИНКН, регионалните инспекторати по опазване на културното наследство и общинските органи за настъпили увреждания по тях или за действия спрямо тях в нарушение на този закон;
- съгласуват по реда на чл. 84, ал. 1 проектите по чл. 80, ал. 3 и чл. 83, ал. 1;
- предоставят необходимите документи и да осигуряват достъп и съдействие на компетентните органи при осъществяване на правомощията им, посочени в закона;
- предоставят публичен достъп, когато ползването на недвижимата културна ценност е свързано с експозиционна дейност;
- предоставят безплатен публичен достъп до недвижимата културна ценност за целите на научноизследователската дейност, при условие че не се пречи на нормалното ѝ ползване и не се увреждат законните интереси на собственика, концесионера или ползвателя.

Собствениците, концесионерите и ползвателите на недвижим имот, в който се намира експонирана недвижима археологическа ценност, са длъжни да осигуряват правото на публичен достъп, да изпълняват предписанията за нейното опазване, както и да осигуряват достъп на компетентните органи за инспектиране и мониторинг на физическото ѝ опазване и представяне.

При наличие на обстоятелства, застрашаващи недвижима културна ценност от увреждане или разрушаване, собственикът, концесионерът или ползвателят е длъжен да предприеме незабавни действия по обезопасяването ѝ. Преди пристъпване към необходимите укрепителни, консервационно-реставрационни и ремонтни работи отговорните лица уведомяват за това кмета на общината и ръководителя на регионалния инспекторат по опазване на културното наследство по местонахождението на културната ценност.

○ **Използване на КИН**

Идентификация и документиране на културните ценности

Член II на Конвенцията от Гренада формулира специално изискване за идентифициране на ценностите за опазване, на което страните–членки на Съвета на Европа, трябва да отговарят : “...Всяка държава се ангажира да следи инвентаризацията и в случай на заплаха, застрашаваща съответните ценности, да изготви в най-кратки срокове необходимата документация...”. Според обяснителния доклад това разпореждане полага основите на принципа за научно изследване на елементите на архитектурното наследство и за изготвяне на документация като подготвителен етап за законодателната работа. По този начин операциите по опазването на архитектурното наследство, включително и бързото проучване, могат да изградят различни типове инвентари, носещи информация за не опазваните

ценности или за ценности, застрашени от строителни проекти или други проекти, които рискуват да нарушат целостта им.

В посока на тези изисквания, местната власт заедно с историческия музей гр. Добричка, регионалният исторически музей гр. Добричка, е необходимо да извършат инвентаризация на обектите по списъците предоставени от НИИИИ. Документирането на обектите и тяхното физическо състояние е от особена важност за бъдещото оформяне на културния пейзаж на община Добричка. Неповторимото благоприятно съчетание на природни и антропогенни фактори, окачествяващо територията, е основополагащата теза на културно-историческата характеристика на Община Добричка.

Физическо съхраняване на наследството, като невъзвратима ценност, намираща се постоянно на границите на застрашеност.

Много са факторите които оказват пряко влияние върху състоянието на културната ценност. От тях ще обърнем внимание на намесата на човека с неговата активност. Понякога заплахата за културните ценности започва още в процеса на планиране и проектиране на действията по консервация и реставрация. Подготовката на кадри и обучението в професии, които са свързани с консервацията на архитектурното наследство е повече от необходимо.

Разяснителната дейност сред населението, изграждане на информационни центрове, центрове за научна работа, мултимедийни виртуални проучвания и представянния биха обогатили и контролирали статуса на културното наследство в Община Добричка.

Използване на наследството за нуждите на съвременния живот

Културното наследство изисква специално адаптиране към нуждите на настоящия обществен живот. За да бъде стимул в развитието на региона, историческите обособените зони трябва безконфликтно да се впишат в системите на териториално устройственото планиране. Така например туризма в Общината разчита освен на природните дадености и културни събития, също и на множеството забележителни обекти на културното наследство. Това понякога води до спешно „усвояване на средства“ и създаване на атракции за сметка на унищожените културни ценности.

Противоречието на градските функционални системи с универсалната стойност на културната ценност

- Обитаване

В това отношение Община Добричка е облагодетелствана. Повечето обекти са разположени извън населените места. Системата обитаване не оказва влияние на културното наследство на Общината

- Търговия и обществено обслужване

То трябва да бъде съсредоточено основно в буферните зони или посетителските центрове на културните ценности. Когато охраната зона не е изрично упомената от компетентните органи е необходимо да се предприемат действия от местната власт за осигуряването на такава до приключване на работите по разкриване и документиране на обектите, като и в последващата експлоатация на обектите.

- Култура и образование, с ключова роля на музейната мрежа

Община Добричка има в лицето на Историческия музей достоен партньор. Активността на музея може да бъде разширена с разгласяване на извършените проучвания, научни публикации, образователни семинари, нагледни материали.

- Комуникационно-транспортната система

Комуникационната система в Община Добричка няма пряка интервенция в зоните на културното наследство. Необходимо е да се прецизира довеждащата инфраструктура.

○ **Управление на КИН**

Ролята на местното самоуправление произтича от отговорността за опазване на културните ценности, за което държавата е гарантирала пред света, с подписването на множество международни спогодби и провеждане на законодателна политика за защитаване на културното наследство.

От компетентността на Общинския съвет е :

- да приема стратегия за опазване на културното наследство
- да предоставя концесии върху културни ценности
- да създаде общински фонд "Култура"
- да взема решения за финансиране на обекти КЦ
- да одобрява планове за опазване на културни ценности
- да взема решения за участие на Общината в дружества за съвместна дейност, общински фондации и сдружения за осъществяване на културни дейности

От компетентността на кмета на общината е :

- да възлага разработването на общински програмни документи
- да възлага дейности по издирване, изучаване, опазване и популяризиране на културните ценности
- да предложи създаването на обществен съвет за закрила на културното наследство
- да предприеме действия при настъпила опасност от увреждане на обект – културна ценност
- да възлага разработването на планове за опазване на културни ценности
- да възлага подготовката и изпълнението на проекти за опазване и ползване на културното наследство
- да приема правилници за устройството на общински музеи;

- да предприема действия по Закона за културното наследство, при наличие на обстоятелства, застрашаващи недвижима културна ценност от увреждане или разрушаване.

Роля на населението за опазване и използване на културната ценност, се потвърждава от международната практика. Ефективна система е тази, която успее да постави собственика и стопанина на културната ценност в центъра на процеса на опазване. Това неминуемо води до нуждата от публична подкрепа за преодоляване на трудностите по опазване и съхранение на КЦ. Обикновено тази подкрепа се споделя между местните и централни власти и се изразява в данъчни облекчения, субсидии, привилегии, помощ за специализирани дейности по опазване, партньорство и т.н.

Участие на бизнеса се осигурява с публично – частните партньорства, възможностите за концесии и др. В тази посока е важно да се постигне баланс между стимули и ограничители за опазване на КЦ, като социализацията и валоризацията на обектите не трябва да е за сметка на историческата автентичност. Мотивацията за партньорите и привлекателността на КЦ, трябва да се стимулира с общата стратегия за развитие на културното наследство на община Добричка

Мониторингът е изключително важна функция в системата за управление, тъй като чрез него се проследява текущото изпълнение и отражението на намесата в КЦ. Според българското законодателството, той се осъществява на две нива:

- **Централен мониторинг**, който се изпълнява от одобряващия орган – Министерския съвет (МС), респективно Министерството на културата (МК), въз основа на периодични доклади на общинския орган на управление, доклади на комисии и органи на Министерството на културата.
- **Оперативен местен мониторинг**, осъществяван от общинския орган на управление върху състоянието на ценността и буферната зона. Общинският орган е задължен незабавно да уведомява компетентните държавни органи за всички констатирани нередности, чието отстраняване е извън неговите правомощия.

Форми на финансиране

Съществуват три типа финансово облекчаване:

- субсидии

Отпускането на финансови помощи под формата на обществени субсидии трябва да е съобразено с естеството на действието. Предимство може да се дава за поддръжка или реставрация на определена КЦ, но може да зависи и от други фактори: напр. такъв, който може да стане рентабилен. Приходите на ползвателите също трябва да бъдат взимани предвид. По-специално по отношение на социално–битовите условия, политиката за субсидии трябва да бъде формирана така, че да привилегирова запазването на старата архитектура.

- кредитиране

Трябва да бъдат взети мерки за обезпечаване и намаляване на риска с цел насърчаване на кредитните институции във финансиране на стари постройки, именно чрез комбинацията от ипотечен кредит и държавна/обществена субсидия, използване на съответни форми за осигуряване, отпускане на обществена гаранция (в частност, от страна на местните власти), която да позволи ограничаването на риска. За да изпълнят ангажимента си към програмите за експониране на наследството, властите могат да участват в смесени структури, обединявайки редица партньори около програми за рехабилитация.

- **фискална система**

Необходимо е да се вземат мерки, не за благоприятстване на инвестирането в ново строителство, а в реставрацията на старото, за да се насърчи на данъчно ниво поддръжката или реставрацията на старините. Могат да се предвидят различни облекчителни форми, най-вече по отношение на данък "приход" или данък "печалба", ДДС при продажба на продукти или услуги (включително работи по поддръжка и реставрация), данък наследство или поземлените данъци.

- **Насоки за оценка на културно историческото наследство**
 - **Политики за оценка**

Съгласно чл. 5 от НАРЕДБА № Н-12 от 21 ноември 2012 г. за реда за идентифициране, деклариране, предоставяне на статут и за определяне на категорията на недвижимите културни ценности, за достъпа и подлежащите на вписване обстоятелства в Националния регистър на недвижимите културни ценности, идентифицирането на обектите на недвижимото културно наследство включва:

1. Издирване – локализиране и установяване на основната видова принадлежност на обекта чрез обхождане и оглед на място или изследване на архивни и материални свидетелства;

2. Изучаване – интердисциплинарен научно-изследователски процес, обхващащ проучване на място, разкриване на научната и културната характеристика на обекта и специализирано документиране;

3. Предварителна оценка – изразяваща се в установяване на научната и културната стойност и обществена значимост на обекта, неговата автентичност и степен на съхраненост, взаимодействие със средата и с обществото.

Издирването, изучаването и предварителната оценка представляват отделни етапи на идентифицирането на недвижим обект като недвижима културна ценност с оглед неговото деклариране.

Издирването и изучаването на недвижими културни ценности, с изключение на археологическите, се извършва от НИИИИ, от научни организации, висши училища, музеи, физически и юридически лица по:

- ежегодни териториални програми, утвърдени от министъра на културата,
- предложения на общинските органи, областните управители, физически и юридически лица

Член II на Конвенцията от Гренада формулира специално изискване за идентифициране на ценностите за опазване, на което страните—членки трябва да отговарят : "...Всяка държава се ангажира да следи инвентаризацията и в случай на заплаха, застрашаваща съответните ценности, да изготви в най-кратки срокове необходимата документация...". Според обяснителния доклад това разпореждане полага основите на принципа за научно изследване на елементите на архитектурното наследство и за изготвяне на документация като подготвителен етап за законодателната работа.

○ **Политики за опазване**

Понятието "Интегрална консервация", е изявено най-напред в резолюции, приети през 60-те години, по повод на необходимостта от осъществяване на връзка между опазването на наследството и благоустройството на териториите. Това е една от най-важните стъпки от развитието на европейската политика в областта на архитектурното наследство. Тази идея е затвърдена от европейската Харта за архитектурно наследство, от Декларацията от Амстердам, последица от Конгреса върху европейското архитектурно наследство, както и от Резолюция 76 (28) на Комитета на министрите.

"Интегралната консервация" - т.е. осъществяването на връзка между опазването на наследството и благоустройството на териториите, трябва да бъде главна цел на урбанистичните и благоустройствени планове

Целите на "Интегралната консервация" са две:

- консервация на паметниците, архитектурните ансамбли и обектите чрез постановленията за опазване, мерките за материална консервация на изграждащите ги елементи, операциите по реставрация и експониране ;
- интегрирането на тези ценности в съвременния социален живот посредством осъществяване на програми за ревитализация и рехабилитация, включително и чрез адаптиране на сгради за социални цели и за нуждите на съвременното, което е съобразено с техните достойнства, пази елементите, представляващи културен интерес и съответства на средата, в която те се вписват.

Трите принципа за интегрална консервация представляват:

- интегралната консервация на недвижимото културно наследство е една от основните съставни части на териториалното благоустройство и на урбанизма. В това отношение е удачно да се изработят някои глобални политики, които да служат за основа на една по-хуманна политика за благоустройство на териториите и урбанизъм ;

- интегралната консервация на недвижимото културно наследство на дадена страна засяга на първо място нейните граждани. Наложително е да се поддържа равновесие между човека и неговото традиционно обкръжение и да се опазват от разрушение ценностите, наследени от миналото, върху които до голяма степен се градят качествата на околната среда ;

- обществените власти, както на национално, така и на регионално и местно ниво, поемат върху себе си изключителна отговорност за интегралната консервация на архитектурното наследство. Те трябва да се намесват пряко в действията за подкрепа, а именно да отделят фондове за реставрационни проекти, за съживяване и рехабилитация, да насърчават частната инициатива, да взимат специфични мерки за осигуряване на обучението на квалифицирани практики, като приобщават новите конструкции към старата архитектура и да упражняват повишена бдителност в секторите, в които автентичният характер на архитектурното наследство рискува да пострада от негативния ефект на твърде многото обществени и частни строителни работи².

- **Политики за използване**

Връзката между икономика, общество и територия, може да се разглежда като сложен процес, който е в състояние да генерира растеж и развитие. Конкуренцията в съвременното общество не е толкова икономическа, колкото между регионалните системи, включително техните материални и нематериални елементи. Развитието на тези елементи е необходимо условие за растеж на самата система и способността и за привличане на външни ресурси. Привлекателността на една територия се определя от способността и да предложи нови стойности на изграждащите я елементи. В тази посока културното наследство играе двупосочна роля – като процес на опазване на културното наследство и като платформа за разпространение на познание.

Ползите от запазване на историческото наследство могат да се обобщят като:

A. Икономически

- съхраняването на наследството, насърчава културния туризъм
- съхраняването на наследството, увеличава стойността на имотите, особено в исторически квартали и местности
- съхраняването на наследството, създава работни места – усилията за опазване на наследството изискват квалифицирана работна ръка, дизайн и промоциране на обектите. Активните и текущи действия по опазване историческите сгради и местности гарантират работните места за години напред.

B. Социални

² Източник- „European cultural heritage (Volume II): a review of policies and practice“ – превод Служба за културно наследство - дирекция на културата и културното и природно наследство

- насърчава се силно чувството за принадлежност към определено място – чрез опазването на наследството, общината може да насърчава изграждането и запазването на местна идентичност на хората въз основа на добро познаване на тяхната история;
- на историческите места са склонни да се събират хора от всички възрасти, те често стават центрове за важни събития за общността – тържества, фестивали, празници;
- възстановяването на исторически места и планирането на управлението на наследството дава възможност за извършване на повече обществени услуги.
 - **Негативни фактори**
 - Недостатъчно финансиране от страна на държавата на специализираните дейности;
 - липса на преференции за собствениците при извършването на консервационно – реставрационни дейности и др.
 - неизяснена собственост на голяма част от археологическите недвижими ценности (по смисъла на Конституцията на РБ и на ЗКН) са публична държавна собственост. Една част от тях попадат и върху имоти, които по смисъла на законите за собствеността, приети след 1990 г. са частна собственост. Макар и разписана в ЗКН, процедурата по договорните и отчуждителни действия при тези случаи е все още трудноизпълнима.
 - По отношение на сградите – архитектурни ценности към проблема с упражняването на конституционното право на собственост от отделните собственици (частни лица, общини, държава) се прибавя невъзможността на обществото като цяло да ползва националните културни ценности - друго конституционно право.
 - Все още строителството, особено в защитени територии на недвижимото културно наследство не е съобразено с изискванията на законодателството в областта на опазването.

- **Насоки за опазване на КИН**

- **Юридическа защита**

НАЦИОНАЛНА НОРМАТИВНА РАМКА, СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

Закон за собствеността, Закон за културното наследство, Наредба за обхвата, структурата и методологията за изработване на плановете за опазване и управление на единичните или груповите недвижими културни ценности, приета с ПМС №45 от 25.02.2011г., обн. ДВ, бр.19 от 8.03.2011г.; Наредба №Н-2 от 6.04.2011г. за създаване, поддържане и предоставяне на информацията от автоматизирана информационна система „Археологическа карта на България“, издадена от министъра на културата, обн., ДВ, бр.32 от 19.04.2011г.; Наредба №Н-3 от 3.12.2009г. за реда за извършване на идентификация и за водене Регистъра на движими културни ценности, издадена от министъра на културата, обн., ДВ, бр.101 от

18.12.2009г.; Наредба №Н-4 от 11.12.2009г. за реда за водене на Регистъра на експерти по чл. 96, ал. 3 от ЗКН, издадена от министъра на културата, обн., ДВ, бр.2 от 8.01.2010г.; Наредба №Н-6 от 11.12.2009г. за формиране и управление на музейните фондове, издадена от министъра на културата, обн., ДВ, бр.2 от 8.01.2010г.; Наредба №Н-00-0001 от 14.02.1011г. за извършване на теренни археологически проучвания, издадена от министъра на културата, обн., ДВ, бр.18 от 01.03.2011г.; Наредба №Н-00-0005 от 8.06.2010г. за условията и реда за възпроизвеждане на културни ценности в копия, реплики и предмети с търговско предназначение, издадена от министъра на културата, обн., ДВ, бр.46 от 18.06.2010г., изм. Бр.58 от 30.07.2010г.;

МЕЖДУНАРОДНИ ДОКУМЕНТИ

От съществено значение сред тях са Документът от Нара за Автентичността (1994); Хартата за историческите градове на ИКОМОС (Вашингтон, 1987), Венецианска харта на ИКОМОС (1964), както и Рамковата конвенция за стойностите на културното наследство в обществото на Съвета на Европа (Фаро, 2005).

Обобщено, действащото към 2000 г. законодателство на ЕС разглежда поотделно двата основни компонента на общоевропейското наследство – природния (Конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания) и културния (Европейската културна конвенция). Отделни актове уреждат опазването на археологическото (Европейска конвенция за опазване на археологическото наследство) и на архитектурното наследство на Европа (Конвенция за защита на архитектурното наследство на Европа). През 2001 г. се създава цялостна рамка за интегриране и надграждане на съществуващите актове за опазване на природното и културното наследство на Европейско ниво – с тази цел е разработена Европейската конвенция за ландшафта , която демонстрира, че природните и културните компоненти на ландшафта могат да бъдат опазвани и без обявяването им за паметници.

Конвенция за опазване на световното културно и природно наследство ООН – Париж 16 ноември 1972 г.- регламентира създаването на фонд за опазване на световното природно и културно наследство от изключително световно наследство;

○ **Дейности по проучване**

Проучванията на НКЦ се правят по отношение на описание, автентичност, степени на намеса. На базата на горното изучаване се извлича т.нар. културно-историческа стойност на културната ценност. Това е предложението за получаване на статут и категория. Проучванията завършват с

- предложение за бъдеща функция, социализация или експониране
- какви степени на намеса се допускат в НКЦ

○ **Насоки в консервационната политика**

теренна консервация - временни аварийно-спасителни и превантивни защитни мерки до завършване на проучвателния процес;

консервация; - преследва запазване на оригиналната културна ценност. Прилага се предимно към археологически културни ценности. Дейностите целят тяхната защита, ако са експонирани на открито.

- *Експониране „In situ“* - означава представяне на археологическия НКЦ на мястото на което е разкрит и проучен. Съществуването му в неговия исторически контекст. Това е най-правилния и добър начин за експониране на археология.

- *Консервацията* на паметника включва и опазването на неговата околна среда. Ако исторически формиралата се среда все още съществува, то тя трябва да бъде запазена, като се забрани всякакво ново строителство, разрушаване или преустройство, които могат да променят съотношенията между обемите и цветовете.

реставрация; - реставрацията е дейност, която трябва да се предприема в изключителни случаи. Само тогава, когато има сигурност за технологията, оригинален материал и има данни от предишни намеси. Прилага се най-често за художествени НКЦ – стенописи от всякакъв вид. Масовият метод при тяхното опазване е почистване, укрепване, ретуш.

реконструкция е допустима единствено за такива загубени архитектурно-строителни недвижими културни ценности, за които има съхранени достоверни данни за автентичното им състояние и историческа еволюция и с чието възстановяване би се възстановил интегритетът на градоустройствената среда;

адаптация/експониране

- *Частична адаптация* /за НКЦ с категория „национално“ и „местно значение“/. Включва изграждане в плановата схема на НКЦ на помещения за създаване на съвременни условия на обитаване – санирани възли, кухненски боксове и др.

- *Пълна адаптация* /за НКЦ от категория „в ансамбъл“ и в редки случаи от „местно значение“/. Прилага се, когато плановата схема е силно нарушена.

Необходимо е съобразяване на специализираните намеси с изискванията за съхраняване на автентичността и целостта на културните ценности в рамките на процеса на тяхното опазване.

○ **Популяризиране**

Предлага се популяризирането да бъде ориентирано към следните целеви групи:

- местното население - да се стимулира диалогът между населението и публичните власти. Необходимо е да се представи на населението достъпна информация за културните ценности на територията на Община Добричка, за методите и предписанията за тяхното опазване, както и

за различните възможности за участие в процесите на опазване и управление на КЦ (програми, проекти и др.).

- посетителите на Община Добричка (туристи и екскурзианти) – чрез маркетингова стратегия да се промоцират чрез публикации, сувенири, мултимедия, изложби богатството на културни пластове в община Добричка
- международни организации, институции, научни общности. - специализирани знания за ценността сред различни научни общности (публикуване на резултати от археологически проучвания)

8. Анализ на състоянието на икономическа база на Добричка община

Обща характеристика

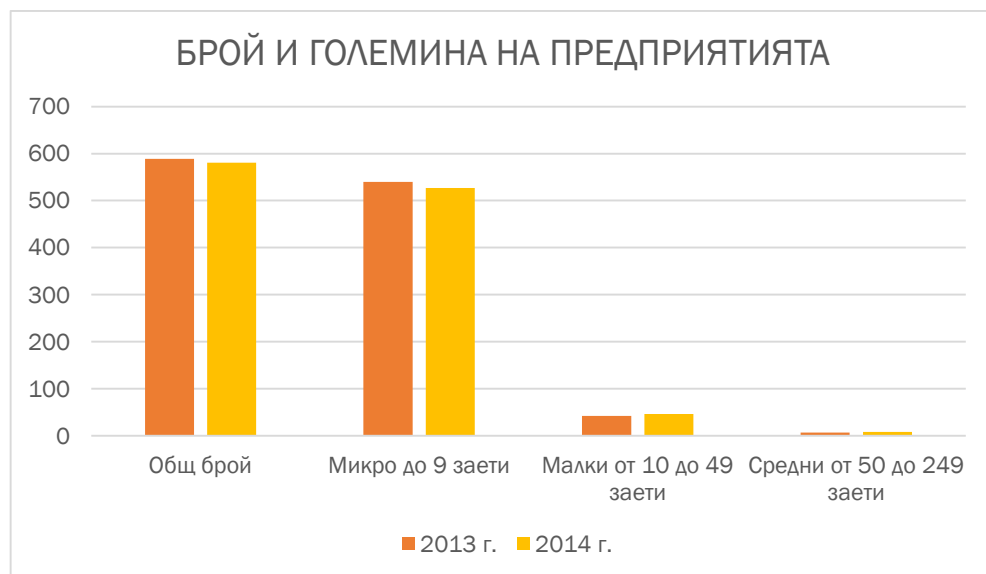
За икономическата активност в община Добричка може да се съди по броя на регистрираните фирми. За 2011 година техният брой е бил 484. За последните две отчетни години³ броят на тези нефинансови единици се е изменил, както е отразено в таблица №29.

Таблица №29: Предприятия по брой заети лица в община Добричка за 2013 и 2014 г.

Предприятия по брой заети	2013 г.	2014 г.
Общ брой	589	581
Микро до 9 заети	540	527
Малки от 10 до 49 заети	42	46
Средни от 50 до 249 заети	7	8
Големи над 250 заети	-	-

Източник: Отдел „Статистически изследвания Добрич“

Обликът на общинската икономика дават микро и малките предприятия, които заедно представляват 98,6% от всички регистрирани предприятия.

Предприемаческата активност в община Добричка (27,5 регистрирани предприятия на 1 000 жители през 2014 г.) е под средните показатели за страната (50 предприятия на 1 000 жители).

Основните икономически показатели на стопанските субекти в общината за последните две отчетни години⁴ са посочени в таблица №30 и 31.

³ Отчетни данни на отдел "Статистически изследвания - Добрич" към ТСБ Север

⁴ Данните са по НКИД 2008, форма А21

Таблица №30: Основни икономически показатели на стопанските субекти в община Добричка за 2013 г.

Икономически дейности (А21) 2013 г.	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица ²	Наети лица ²	Разходи за възнаграждения	ДМА
	Брой	Х и л я д и л е в о в е					Б р о й		Х и л я д и л е в о в е		
ДОБРИЧКА	342	72 165	107 597	92 258	100 482	8 327	1 844	1 338	1 043	6 060	36 503
А селско, горско и рибно стопанство	66	37 180	50 047	37 223	44 564	5 631	610	373	329	2 435	25 179
С преработваща промишленост	23	12 420	13 090	11 900	12 721	1 022	..	323	305	1 671	3 612
D производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	3	22
Е доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване
F строителство	4	10 798	13 790	13 319	13 674	54	52	268	..
G търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	143	4 410	22 600	21 963	21 964	845	267	350	216	1 059	2 218
H транспорт, складиране и пощи	25	5 765	5 829	5 684	5 502	394	120	79	60	270	810
I хотелиерство и ресторантьорство	36	514	1 095	1 094	1 109	51	66	75	50	199	431
J създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения
L операции с недвижими имоти	7	11	21	16	22	6	120
M професионални дейности и научни изследвания	4	63	69	65	45	22	..	6
N административни и спомагателни дейности	3	118	7
Q хуманно здравеопазване и социална работа	20	694	694	694	603	175	108	49	17	65	199
R култура, спорт и развлечения
S други дейности	5	39	39	39	29	10	..	7

Източник: Отдел „Статистически изследвания Добрич“ Забележка: .. - Конфиденциални данни

Таблица №31: Основни икономически показатели на стопанските субекти в община Добричка за 2014 г.

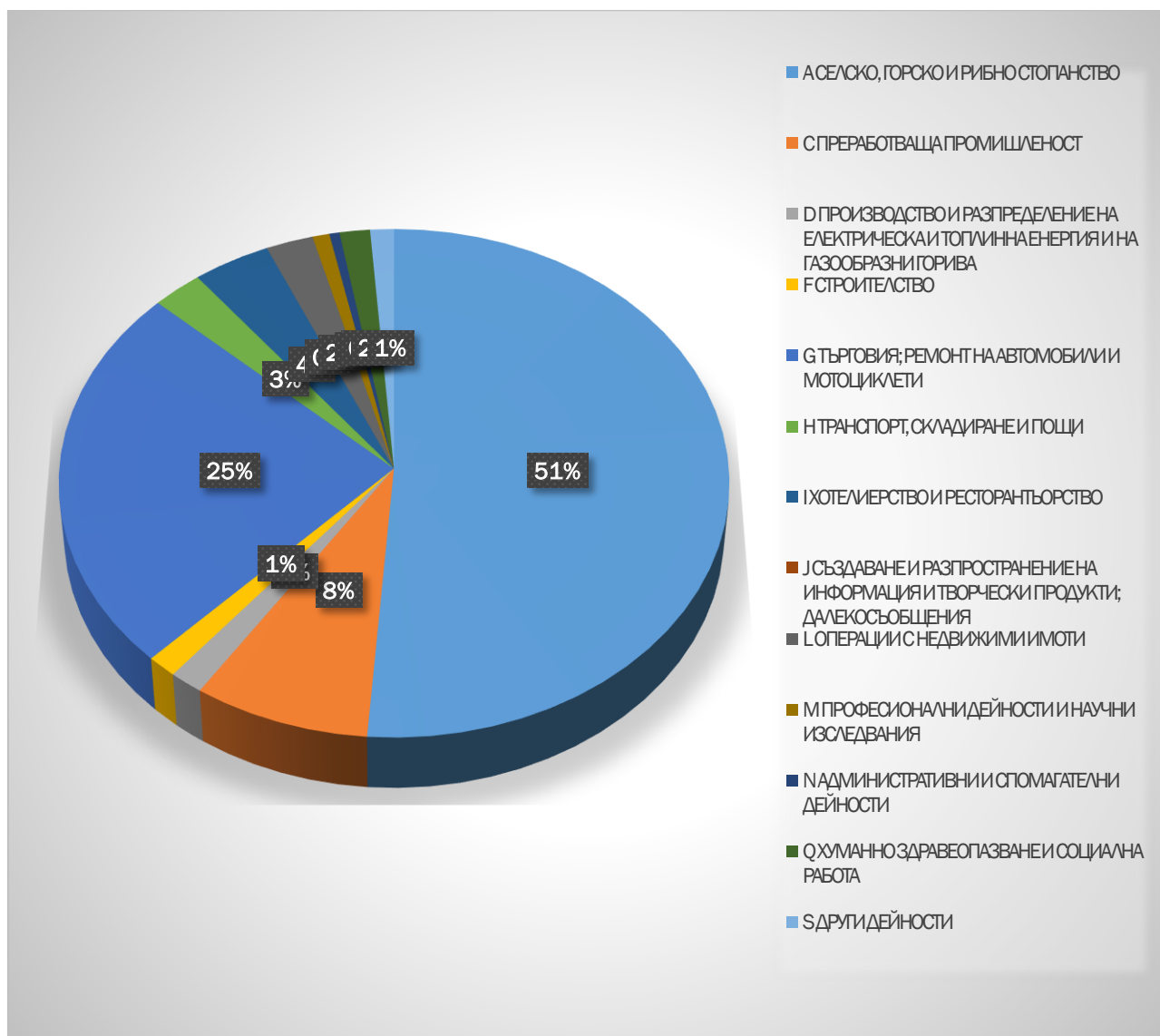
Икономически дейности (A21) 2014 г.	Предпри- ятия	Произве- дена продукция ¹	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица ²	Наети лица ²	Разходи за възнаграж- дения	ДМА
Общо:	581	269 753	339 500	271 477	313 406	26 865	5 109	2 606	2 152	19 782	202 188
А селско, горско и рибно стопанство	297	181 675	230 208	164 795	209 594	20 720	2 386	1 624	1 359	15 196	181 084
С преработваща промишленост	47	4 737	230	587	557	3 444	10 501
D производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	9	319	4 209
F строителство	8	86	83	238	..
Г търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	143	2 380	19 395	19 093	19 560	501	2 068	222	110	548	3 326
Н транспорт, складиране и пощи	15	954	997	957	909	118	..	25	16	64	365
I хотелиерство и ресторантьорство	23	175	804	798	803	35	36	28	11	47	97
L операции с недвижими имоти
M професионални дейности и научни изследвания	14	158	4	1 122
N административни и спомагателни дейности	5	65	68	65	57	10	..	5
Q хуманно здравеопазване и социална работа	3	26	26	26	..	7	..	3
S други дейности	9	327	371	327	253	108	..	13	5	36	76

¹ Показателят е изчислен по методология на Структурна бизнес статистика

² Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост

".." Конфиденциални данни

Източник: Отдел „Статистически изследвания Добрич“

Приходите от дейност на зает в общината за 2014 г. е 130 276 лв., което е значително над средното за страната 121 385 лв.

Инвестициите са особено важни за устойчивото общинско икономическо развитие, тъй като в тяхната основа стоят финансови средства, които се влагат за по-продължителен период от време. На базата на направените инвестиции се очаква нарастване на доходите след определен срок от време. Инвестиционната дейност представлява самото влягане на средствата и осъществяването на практически действия за нарастване на доходите, капитала или друг полезен икономически ефект.

Към 2014 г. размерът на ДМА в общината е 202 198 хил. лв., който бележи известен ръст, спрямо 2013 година.

За фирмите, функциониращи в пазарни условия, инвестирането е важно условие за повишаване на тяхната конкурентоспособност и за развитието им. В най-общия смисъл инвестирането е процес на влагане на парични средства за набавяне на ресурси с цел реализиране на стратегията на фирмата. За съжаление, в настоящия момент, има недостиг на средства за инвестиции и в същото време, несигурност в пазарните условия.

Анализът на данните от таблица №31 показва, че водещо значение в общинската икономика има първичния сектор (*включва дейностите селско, горско и рибно стопанство*) с 62,3% от броя на заетите в икономиката, 60,7% от нетни приходи от продажби и 89,6% от ДМА. Втори по значимост⁵ е Третичният сектор (*включва дейности, които са обединени в стопански отрасли, свързани с прякото обслужване на населението*) с 30,7% от нетните приходи от продажби и 43% от заетите. Вторичният сектор (*включващ добивната и преработваща промишленост, производство и разпределение на енергия, строителство и др.*) надхвърля резултатите третичния сектор⁶ и поради това не може да се твърди, че има допълваща функция в общинската икономика. Този модел е характерен за предимно за предимно аграрни общини.

Първичен сектор

Първичният сектор (селско, горско и рибно стопанство) е традиционен за общината и интензификацията на растениевъдството води до добрите икономически показатели достигнати от сектора.

Селското стопанство е представено от растениевъдството и животновъдството.

Основен ресурс за развитие на селското стопанство и на неговия основен подотрасъл – растениевъдство, е земеделската земя. В баланса на територията на общината, земеделските земи са 1 008 590 дка., което е 77,8% от общата територия на общината. Обработваемите земи са 914 752 дка. или 90,7% земеделските земи, като по експертно мнение се обработват повече земеделски земи.

Разпределението на обработваемата земя по площи и култури за последните три години е дадена в следващата таблица.

⁵ Поради конфиденциалност за показатели на вторичния сектор.

⁶ Виж 3

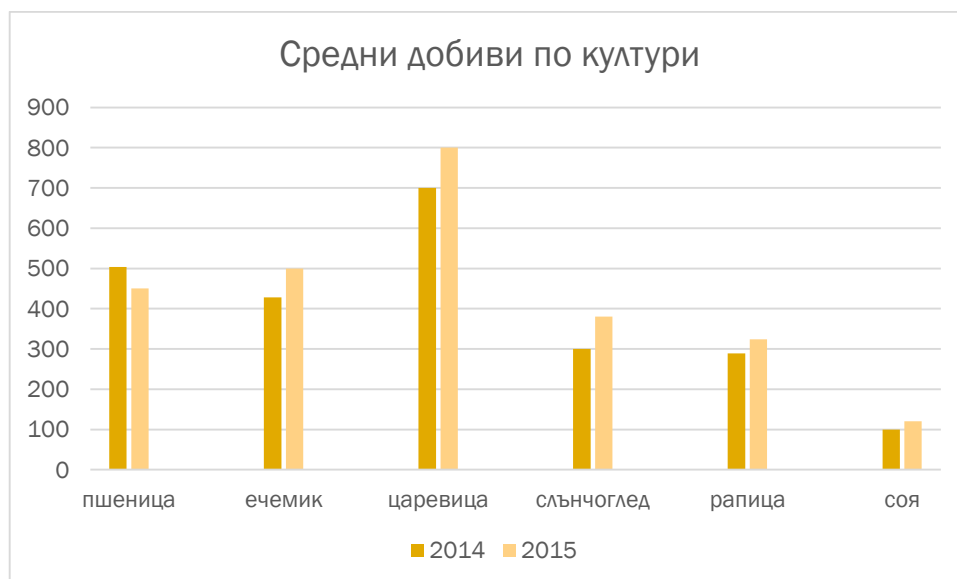
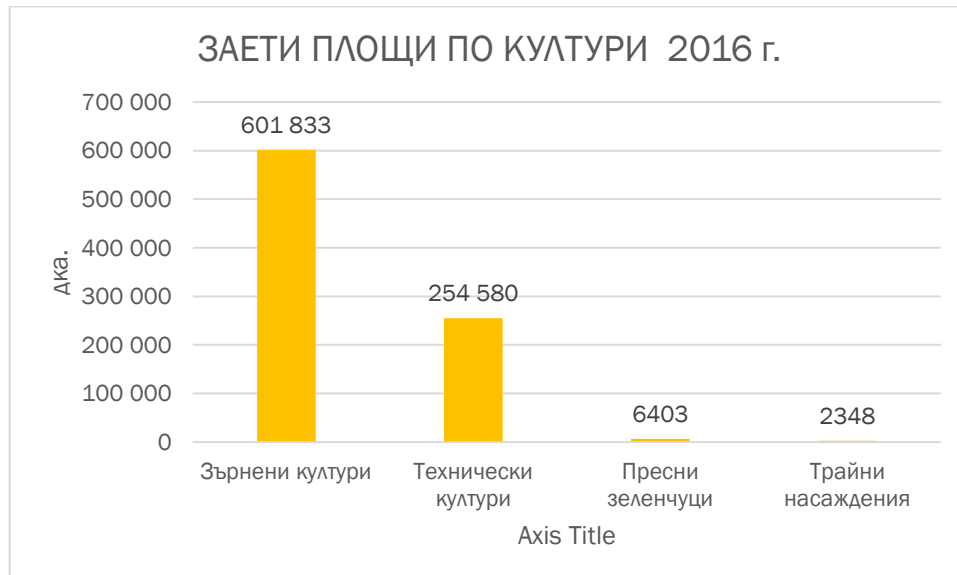
Таблица №32: Обработваема земя в община Добричка по площи и култури за 2014,2015 и 2016г.

Култури	2014		2015		2016	
	площ (дка)	среден добив (кг/дка)	площ (дка)	среден добив (кг/дка)	площ (дка)	среден добив (кг/дка)
Зърнени култури					601 833	
пшеница	320 980	495	276 216	568	275 200	580
ечемик	32 500	490	37 742	475	39 408	460
тритикале	2 100	340	2 630	549	2 440	450
царевица за зърно	246 392	763	280 500	430	284 567	
сорго	130	850	210	235	218	
Технически култури					254 580	
слънчоглед	231 712	280	203 035	185	201 100	
рапица	39 720	319	36 740	368	36 280	265
соя			17 430	80	17 200	
тютюн	58	142				
фуражни култури						
царевица за силаж	3 500	2 571	7 140	2 240	7 020	: 560
Пресни зеленчуци					6403	
пипер	120	980	143	1240	25	
домати	140	1847	91	1820	53	
картофи	134	1360	255	1375	104	
градински грах			796	540	740	
дини	670	730	1 843	956	1 920	
пъпеши	593	690	1 779	758	1 730	
Други						
фасул					1 831	
Трайни насаждения					2348	
ябълки	179	377	179	431	287	
праскови	60	1250	60	281	132	250
сливи	248	1 130	268	378	268	
череша	62	1 310	62	136	62	213
круши	36	331	36	558	71	
кайсии	93	1 210	93	63	141	250
ягоди						
малини	257	168	257	378	308.5	
лавандула.	1685	387	1387	295	1387	315
лозя винени						

Източник: Общинска служба Земеделие

От посочените данни се вижда, че най-голям дял от обработваемата земя е заета от зърнени и техническите култури, съответно 65,8% и 27,8% от обработваемата земя. Тази тенденция с малки изменения в пропорциите е валидна от 2010 година до момента. В растениевъдния баланс фигурират зеленчуковите и трайни насаждения.

Положителен факт е, че всички постигнати резултати, надхвърлят средните за страната.

Животновъдството има допълваща функция. То се развива във ферми и лични стопанства.

Отглежданите животни в община Добричка за 2014 и 2015 г. са както следва: -
 - 2014г. - 11 579 бр. говеда, 124 бр. биволи, 10 963 бр. овце, 33 бр. кози, 2684 бр.

свине, 611 900 бр. птици и 13 885 бр. пчелни семейства;

- 2015г. - 12 655 бр. говеда, 127 бр. биволи, 10 722 бр. овце, 535 бр. кози , 2405 бр. свине , 654 978 бр. птици и 20 513 бр. пчелни семейства .

Регистрираните ферми към Българска агенция по безопасност на храните към 2015г. отглеждат: 12 655 бр. говеда, 127 бр. биволи, 10 722 бр. овце, 535 бр. кози, 2405 бр. свине, 654 978 бр. птици и 20 513 бр. пчелни семейства .

В говедовъдството за отбелязване са фермите в: село Овчарово с близо 5500 глави добитък и почти затворения цикъл на производство, с. Карапелит, Смолница и други.

От овцефермите с по-голям брой отглеждани животни са тези в селата Карапелит, Смолница, Бдинци.

Отглеждането на птици е свързано главно с птицефермата в Дончево, която е най-голямата в страната.

Общината е сред водещите в производството на пчелен мед в страната.

В заключение трябва да се каже, че и за напред секторът ще е водещ в икономическия профил на общината и ще се развива с все по интензивно.

Вторичен сектор

Вторичният сектор включва добивна и преработваща промишленост, строителство, производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване.

В общината секторът е представен от 47 производствени единици с 587 заети⁷.

Предприятието, което дава облика на сектора е "Клас Олио" АД“ една от водещите в хранително-вкусовата индустрия.

Основните дейности на дружеството са: изкупуване и преработка на маслодайни семена; производство на сурови и рафинирани масла; производство на съпътстващи продукти - шрот, мастни киселини и др., както и осъществяване на вътрешно- и външнотърговска дейност с произвежданите от дружеството продукти.

Към секторът спада и производството на яйца и ярки в Дончево, мандрата в Овчарово и някои фирми за производство на хляб и ситничарски изделия.

В проект са обекти като кланица и месопреработвателен цех към комплекса в Овчарово и два цеха за пакетиране на слънчогледови семки.

⁷ Има конфиденциални данни, които изкривяват резултатите.

Към вторичният сектор спада и отрасъл Строителство. В общината той е представен от девет малки фирми, занимаващи се главно с ремонтни строителни дейности.

Третичен сектор

Третичният сектор, според Националната класификация на икономическите дейности (НКИД) включва отрасли от обслужващата сфера (услуги). В последните 15 години той се изявява като най-адаптивен в съвременните условия.

Неговото развитие е свързано с подобряване на позициите му в икономическия комплекс, което се потвърждава от анализирани икономически показатели. В този сектор са включени отрасли, свързани с т.нар. публични („бюджетни“) услуги и отрасли с обслужващ характер, които се развиват на пазарен принцип.

От анализите и оценките на третичния сектор, се установи, че от отраслите от сектора на услугите, които се развиват на пазарни принципи с по-голяма значимост в община Добричка са *„Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“* 143 фирми с 222 заети, *„Транспорт, складиране и пощи“* и *„Хотелиерство и ресторантьорство“*.

В сектора към 31.12.2014 г. са заети 300 души, което представлява 11,5% от заетите в общината, а дялът му в показателя „нетни приходи от продажби“ в общинската икономика е 7,1%.

Горско стопанство

Горскостопанската дейност в общината се управлява от ДГС „Добрич“, което стопанисва държавния горски фонд, а има и общински и частни гори. Общата площ на горските територии в границите на община Добричка са 20 331,6 ха. или 15,6% от общата територия, като при това този процент се дължи главно на изкуствено засадени полезащитните горски пояси, докато дялът на същинските гори е много нисък.

Най-общо горите могат да се класифицират като:

- издънковите гори (32%);
- горите за реконструкция (24%);
- широколистните високостеблени гори (17%);
- нискостеблените гори (15%).

За териториите попадащи в зоните по Natura 2000 има изготвени програми за опазване и консервация.

Горските територии, освен като източник на дървесина за отопление са и територии за лов, главно на дива свиня.

9. Урбанистична концепция

Устройството на територията на община е разработена въз основа на резултатите от анализа на съществуващото състояние на средата и на всички нейни компоненти , както и на основните функционални системи – „Труд“, „Обитаване“ и „Отдых“. Тя се съобразява с демографската прогноза и с изводите за намаляващото население на общината като цяло и съставните населени места. Използвани са и данни от анкетиране на кметове и кметски наместници по населени места, както са проведени и работни срещи с актива на Общината за тяхното обсъждане и допълване.

Освен това устройството на територията на община Добричка е съобразено с действащата нормативна уредба в страната, с принципите за регионално и пространствено планиране от важни Европейски документи и с постановките на всички разработени и приети до момента национални програмни и стратегически документи, които определят рамката на устройството на територията на община .

Основните фактори, въз основа на които се изгражда модела за пространствено развитие и устройство на територията са следните:

- Разположението на общината и обвързването ѝ с полицентричния модел на урбанистично развитие в страната, както и връзките ѝ със съседните общини;
- Опазване, съхраняване и валоризация на територията , като се отчита фактът, че общината е с утвърден земеделски производител и основния капитал са земеделските територии;
- Наличието на защитени територии и зони по Натура 2000, които са както стимулатор за развитието, така и ограничител за някои видове дейности, които биха нарушили околната среда и биха застрашили биологичното разнообразие в общината;
- Необходимостта от доизграждане на мрежите и съоръженията на комуникационно-транспортната и инженерно-техническата инфраструктура, което ще подобри достъпността, мобилността и инвестиционната атрактивност на общината;
- Съхраняване на недвижимите културни ценности с цел привличане на туристопоток и осигуряване на нови работни места в обслужващата сфера.

Концепция за устройство на територията

Тя се базира на определяне на най-адекватните режими за устройство на различните видове територии, които да допринесат до повишаване на качеството на средата и на живот в общината.

Като отчита демографските характеристики и състоянието на система „Обитаване“ ОУПО предлага незначително увеличаване на урбанизираните територии на някои населени места, в повечето случаи изключени от регулация застроени терени. Такива случаи има в: Тянево-Житница, където има проблем с кадастъра, Полковник Свещарово и Котленци.

По отношение на терените за производство – стопански дворове и ферми в и извън регулационните черти на населените места, проектът предвижда запазване на функциите им.

Устройствената концепция за урбанизираните територии с НКН предвижда да се фиксират границите на имотите, за които ще се прилагат режими на охранителни зони.

Извън урбанизираните територии с ОУП на община Добричка се предвижда аналогично идентифициране на зоните наситени с НКН и определяне на охранителните им зони, в които се допускат само дейности, съвместими с принципите на интегрираната консервация. Връзката между обектите на НКН ще се осъществява по предвидените за целта маршрути, обвързано с мрежата от локални и регионални културно-туристически маршрути и с националните и европейските мрежи на културните коридори.

Дейностите, свързани с експлоатацията на културното наследство в туризма трябва да бъдат обвързани с опазването на културните ценности и адекватната грижа за тях.

Аналогична грижа следва да се полага и за природните ценности и ландшафта. Предварителният проект за ОУПО предлага в рамките на урбанизираните територии да се повиши процентът на обществените озеленени пространства и да се подобри тяхното качество чрез подмяна на растителността, където това е необходимо, обзавеждане на пространствата и озеленяване на поречията на реките.

Най-голям проблем и съответно мерки за предотвратяване на загубите на естествен ландшафт в проектът се отрежда на рекултивацията на засегнатите от сметища и кариери територии.

Особено внимание е обърнато на хвостохранилището до с. Одърци, което не се поддържа съгласно изискванията за безопасност. С проектът се предвижда изграждането на изолационна зеленина, която да ограничи праховото замърсяване към селото.

По отношение на язовирите на територията на общината, освен мерки за поддържане в изправност и безопасност на съществуващите такива с проекта се предлага и възстановяване на бивши микроязовири с цел рекреация и напояване.

Транспортната инфраструктура е с определящо значение за пространственото развитие на всяка териториална общност, формирайки урбанизационните оси на развитие.

Проектът предлага удвояване на трасето на път II 29 „ Варна-Добрич“, като се предлага той да обходи източно с. Стожер, като по този начин ще се изнесе интензивния трафик от селото.

Предлага се и обход на с. Бранище /западен/, който ще отклони потока от Балчик-Добрич, минаващ през селото.

10. Транспортна система

Транспортната инфраструктура в община Добричка е представена от пътната и железопътната мрежи преминаващи през територията ѝ. Пътната мрежа се състои от републикански пътища втори и трети клас 204.44 км. и общински пътища с обща дължина в рамките на общината 183,6 км. Железопътната инфраструктура е представена от жп линия Добрич - Кардам, с дължина на територията на общината 20.2 км.

Обвързаност и транспортно обслужване

Географското разположение на община Добричка е благоприятно по отношение на транспортната ѝ обвързаност. Обслужвана от три второкласни (път II-293, II- 20 и път II-71) и пет третокласни пътища (III-293, III-2702, III-7105, III-7106 и III-9701), както и от жп линия, територията на общината има много добра свързаност с националната транспортна мрежа.

Отстоянието на общината от столицата е 490 км. Разстоянието до областния център гр. Добрич е от 7 до 33 км. Разстоянието от общината до гр. Варна, където се намират най-близкото летище, извършващо международни пътнически полети, и най-близкото морско пристанище, е 60 км.

В общината има осигурен автобусен транспорт за превоз на пътници за срок от 60 месеца, а за учениците и деца в детски заведения, общината годишно сключва договор с превозвач за подържане на 15 маршрутни линии.

Общинската транспортна схема осигуряват връзки между отделните селища в общината, както и със съседните общини. Линиите от Областната транспортна схема осигуряват връзка на общинския с областния и други административни центрове в страната. Основния превозвач, осъществяващ транспортни услуги на територията на общината е „Пътнически превози“ ЕООД, гр. Добрич.

Транспортното обслужване се допълва от железопътния транспорт.

Класификация на пътната мрежа

Дължина на пътната мрежа в общината е 388 км, като над 50% от състава ѝ са републикански пътища. Средната гъстота на пътната мрежа (298,9 km/1000 km²) е по-ниска от тази на страната (368,41 km/1000 km²).

Републиканската пътна мрежа (РПМ) е представена от участъците на два първокласни и три третокласни пътища с обща дължина на територията на общината 204.44 km. Гъстотата на републиканската пътна мрежа (157,5 km/1000 km²) е почти 1,1 пъти по-ниска от средната за страната (175,3 km/1000 km²). Високата гъстота на РПМ улеснява транспортните комуникации на общината в национален и регионален мащаб.

В следващите таблици са дадени някои характеристики на елементите на РПМ⁸:

Път №	Наименование на пътя	Дължина (км)	от км	ДО км	Община	Обслужващо РПС	Забележка
II-27	"Гр.ОПУ-Варна - Добрич - Балчик"	37,700	42,400	70,700	Добричка	Добрич	(- 7.6) км.път 11-97
			77,800	87,200	Добричка	Добрич	
II -29	'Тр.ОПУ-Варна - Добрич -Ген.Тошево-Кардам-гр.Р. Румъния"	28.300	25,300	43,500	Добричка	Добрич	(8.7) км. път 11-97
			52,200	62.300	Добричка		
II-71	"Гр.ОПУ-Силистра - Добрич - Оброчище - път 1-9"	50.900	42,500	79,300	Добричка	Добрич	(- 9.2.) км. път 11-97
			88,600	112,800	Добричка	Добрич	
II -97	'Околовръстен път Добрич"	24,100	0+000	24,100	Добрич	Добрич	
Общо II клас пътища		141,000					(25.5) км
III - 293	"Добрич - Крушари - Северняк-Гр.Р.Румъния"	19,200	0,000	19,200	Добричка	Добрич	
III - 2702	'Одринци - Ведрина - Гр.ОПУ-Варна"	9,300	0,000	9+300	Добричка	Добрич	
			4.200	34,100	Добричка	Добрич	
III- 7106	"Карапелит - Кочмар - път III-207"	7,500	0,000	7,500	Добричка	Добрич	
III 9701	"Добрич - Методиево - Преселенци - Сърнино"	13,300	0,000	13,300	Добричка	Добрич	
Общо III клас пътища		84.200					
	Пътни връзки	5.500			Добрич	Добрич	кръгови кръстовища и пътен въдел по път II 97
РПМ към ОПУ-Добрич, Община Добричка		225,200					
Спадаме прекриването с път 11-97		-25,500					
Общо РПМ към ОПУ-Добрич, Община Добричка		197,700					

⁸ Данни на ОПУ Добрич

път №	дължи ма	добро			средно			лошо		
	км	от	до	км	от	до	км	от	до	км
II-27	10,600	42,400	49,000	6,600	49,000	52,000	3,000	52,000	53,000	1,000
	5,000			0,000				53,000	58,000	5,000
	7,000			0,000	58,000	70,000	15,000			
	5,000			0,000						0,000
	8,000	70,000	74,000	4,000				74,000	78,000	4,000
	9,200			0,000	78,000	87,200	9,200			0,000
II-29	6,700	25,300	38,100	12,800	25,300	29,000	3,700	38,000	52,200	14,100
	4,000	52,200	62,300	10,100						
	4,000									
	2,000									
	10,300									
II-71		32,400	87,000	54,600			0,000	87,000	89,000	2,000
	18,000			0,000	89,000	94,200	5,200	94,200	112,600	18,400
II-97	24,100	16,000	24,100	8,100	0,000	2,000	2,000	2,000	16,000	14,000
III - 293	12,300	0,000	20,200	20,200						
III - 2702	2,000	0,000	1,000	1,000	0,000	5,000	5,000	5,000	7,000	2,000
					7,000	9,300	2,300			

Общинската пътна мрежа допълва транспортното обслужване в общината, осигурявайки пътни връзки между пътища от РПМ и достъп до някои от населените места. Общата ѝ дължина е 183,6 км. Ниската гъстота на общинската пътна мрежа се обуславя от факта, че по-голямата част от населените места в общината се обслужват от републиканската пътна мрежа.

Според справка на община Добричка за дължина и състояние на пътната мрежа по участъци от общинските пътища, пътищата в добро състояние са 162,6 км, в задоволително състояние – 12,6 км, в незадоволително състояние – 8,4 км.

Железопътна мрежа

През територията на общината преминава жп линия от Разделна (община Белослав) за Девня, Суворово, Вълчи дол, Добрич и Кардам, която на север пресича българо-румънската граница при ГКПП „Йовково“ и продължава през румънска територия за Констанца и така свързва вътрешността на страната с Румъния, Украйна, Русия и други европейски държави. По отношение на пътническите превози за населените места в общината се осъществява такива до спирки Дончево и Генерал Колево.

Изводи и проблеми

Географското положение на общината благоприятства за транспортната ѝ свързаност и достъпност. Пътната инфраструктура е сравнително добре изградена, като общината се обслужва предимно от републиканската пътна мрежа. Общинската пътна мрежа има допълващ характер по отношение на транспортното обслужване, тъй като по-голямата част от населените места са в обхвата на републиканската пътна мрежа.

11. Инженерна инфраструктура

11.1 Водоснабдяване и канализация

11.1.1 Водоснабдяване

Състояние

Климатичните, морфоложките и геоложките условия в района на Източна Добруджа не позволяват формирането на значим повърхностен отток. Единствената постоянно течаща река на територията на Добричка община е Батова река, протичаща в югоизточната част на общината с част от средното си течение в дълбока долина между Добруджанското и Франгенското плато. През общината от юг на север преминават две дълбоки, на места каньоновидни суходолия на Суха река и десният ѝ приток Добричка река. Суха река навлиза в общината при село Ново Ботево и до село Одринци през повечето години има постоянно течение. След селото коритото на реката е дълбоко всечено в аптските варовици на Добруджанското плато и представлява суходолие, в което епизодично, основно през пролетта протичат повърхностни води. Северозападно от село Крагулево суходолието напуска пределите на общината. Същото е положението и с Добричка река, в коритото на която епизодично има течаща вода. Суходолието на Добричка река се „влива“ отдясно в суходолието на Суха река северозападно от село Крагулево преди последната да напусне пределите на общината. По „течението“ на двете суходолия има изградени няколко микроязовира - „Ведрина“, „Одринци“ и други, които се завиряват през пролетта и водата им се използва предимно за напояване.

Тези особености са свели възможностите за използване на подземните води като единствени източници за задоволяване нуждите на водоснабдяването. На различни места от територията на община Добричка се улавят води от по-плитко заложения водоносен слой сармат и от по-дълбокия – валанж, чрез каптиране на извори или чрез сондажни кладенци от двата водоносни хоризонта, като 90% от необходимите водни ресурси се добиват от дълбоките подземни води. Дълбочината, от която се добиват водите е значителна, те са защитени от замърсяване и подземните води са с добри качества за питейно-битови нужди. Това обуславя и липсата на пречиствателни станции за питейните води не само на територията на община Добричка, но и на цялата област Добрич.

Населените места в община Добричка са 68 на брой с 22081 жители по данни на НСИ от последното преброяване на населението през 2011 година. В настоящия момент те се водоснабдяват от 20 помпени станции с 52 водоизточника – от тях 20 сондажни кладенеца и 32 каптажа. В началото на строителството на водоснабдителната мрежа на район Добрич 2 са изградени 25 помпени станции с 61 водоизточника, от които 31 сондажни и шахтови кладенеца и 30 – каптажа. В периода

на централизираното и окрупнено отглеждане на животни в комплекси /1975 - 1989 година/, в община Добричка са изградени значителен брой свине -, краве – и птицекомплекси, за които са изградени дълбоки сондажни кладенци, помпени станции и водоснабдителни мрежи за самостоятелното им водоснабдяване. След раздържавяването им тези съоръжения са част от бившите стопански дворове на съответното населено място, но не се използват от „В и К“ АД и не функционират в по-голямата си част. През годините при експлоатацията на водоснабдителната мрежа и съоръженията към нея се е налагало някои от участъците от мрежата или водоизточниците да се изключват или да не се ползват. Някои от тях са запазени като аварийни или резервни за експлоатационния район.

На територията на Добричка община има и помпени станции, които подават вода само за град Добрич – ПС „Одринци“ и които подават за населени места от общината и за град Добрич - ПС „Батово“.

За съхранение и осигуряване на необходимите водни количества за населените места се ползват общо 47 водоема с обем от 80 до 500 м³. От тях 11 водоема обслужват по две населени места, а 10 населени места получават вода директно от водоснабдителната мрежа на общината.

Водоснабдителната мрежа на област Добрич като цяло и в частност тази на община Добричка, е изградена в периода от 1952 до 1975 и се стопанисва, експлоатира и поддържа от „В и К Добрич“ АД – гр. Добрич. От началото на изграждането мрежата и съоръженията по нея в областта са разделени в 8 водоснабдителни района, които по територия и управление съвпадат с тези на общините. За община Добричка управлението и експлоатацията на водоснабдителната мрежа са предоставени на район Добрич 2. В него водоснабдяването на населението е разпределено в 4 основни водоснабдителни групи и 5 подгрупи в тях. Само 6 населени места се водоснабдяват самостоятелно - не са част от водоснабдителните групи.

Общата дължина на външната водопроводна мрежа в общината е 353574 м, като от тях с азбестоциментови тръби / АЦТ / са - 272653 м - 75 %, със стоманени тръби - 30880 м - 10% и с тръби от полиетилен висока плътност / ПЕВП / - 49841 м – 15 %. Диаметрите на външната водоснабдителна мрежа варират от 80 мм до 450 мм. Дължината на вътрешните водопроводни мрежи в населените места е 429000 м. Вътрешните мрежи са изградени основно от азбестоциментови тръби и незначителна част – от стоманени, полиетиленови и поцинковани тръби. Прави впечатление особено големият процент на АЦ тръбите във външните и вътрешните мрежи на населените места, което е една от причините за големите загуби на вода и в район Добрич – 2 на „В и К Добрич“ АД – гр. Добрич.

ГРУПА „ОБРОЧИЩЕ“

Водоснабдителна група „Оброчище“ обхваща значителен брой населени места от район Балчик и 19 населени места от район Добрич 2. Основна помпена станция за групата е ПС „Оброчище“, която събира и подава във водоснабдителната мрежа водите на седем каптажа и един сондажен кладенец. За тази група на територията на Добричка община има две допълнителни помпени станции, които са като резервни – ПС „Росеново“ и ПС „Лясково“

На територията на община Добричка, водоснабдителната мрежа на група „Оброчище“ е изградена основно с АЦ тръби от влизането в район Добрич 2 до РШ Свобода. От границата с район Балчик до РШ Стефан Караджа, азбестоциментовите тръби са дублирани със стоманени тръби.

Част от другото направление на водопровода след РШ Стефан Караджа в посока село Паскалево, Росеново, Божурово е рехабилитиран и подменен с ПЕВП тръби.

Проблеми във водоснабдяването на населените места от група „Оброчище“ са основно честите аварии, недостатъчните водни количества и напор в мрежите на населените места, особено за тези, в крайните точки от магистралната мрежа, периодичен режим на водоподаване.

ГРУПА „БАТОВО“

Водоснабдителна група „Батово“ има две помпени станции - ПС „Батово 1“ и „Батово 2“, в които се събират водите на 5 каптажа и 3 сондажни кладенеца. Тя водоснабдява 8 населени места от общината и град Добрич. Основният магистрален водопровод от ПС „Батово“ към град Добрич е един от най-рано изградените в областта – в петдесетте години на миналия век, с дължина около 17250 м и АЦ тръби с диаметър 300 и 350 мм.

Във водоснабдителната мрежа на село Батово по гравитачен път постъпват водите от група каптажи, които са в непосредствена близост до селището.

Проблемите във водоснабдяването на населените места от група „Батово“ са от липсата на водоеми за част от населените места и честите аварии по магистралния водопровод на мрежата.

ГРУПА „ДУЛАП КУЛАК“

Водоснабдителна група „Дулап кулак“ има две подгрупи : подгрупа „Дулап кулак“, която водоснабдява 6 населени места и подгрупа „Орлова могила“, която водоснабдява 5 населени места. В тази водоснабдителна група има работещи 3 помпени станции - ПС „Дулап кулак“, ПС „Ведрина“ и ПС „Орлова могила“, в които

се събират водите на 7 каптажа и 3 сондажни кладенеца. Основните магистрални водопроводи от трите помпени станции са изградени с АЦ тръби, като минимална част в участъците с най – много и често повтарящи се аварии са подменени с ПЕВП тръби през годините.

Проблеми във водоснабдяването на населените места от група „ Дулап кулак“ са честите аварии по магистралните водопроводи, липсата на вода и напор във вътрешните мрежи на селата Бдинци и Вратарите, Драганово ,Дончево.

ГРУПА „ ДОЛИНА“

Водоснабдителна група „ Долина“ има три подгрупи : подгрупа „Тянево“, която водоснабдява 3 населени места, подгрупа „ Ловчанци“ – 2 населени места и подгрупа „ Бенковски“- 16 населени места. В тази водоснабдителна група има 5 работещи помпени станции - ПС „ Тянево,“ ПС „Долина “ ,ПС „ Гешаново“, ПС „ Воднянци“ и ПС „Полк. Иваново “, в които се събират водите на 7 каптажа и 5 сондажни кладенеца. Основните магистрални водопроводи от помпените станции са с АЦ и стоманени тръби. Големи участъци от тях са изключени и водоподаването е реструктурирано и пренасочено вътре в подгрупите.

Проблеми във водоснабдяването на населените места от група „ Долина“ са честите аварии по магистралните водопроводи, липсата на вода и напор във вътрешните мрежи на селата.

САМОСТОЯТЕЛНО се водоснабдяват 4 населени места - Дебрене, Прилеп, Стожер, Черна.

Село Крагулево се водоснабдява от водоснабдителната мрежа на община Крушари.

За всички населени места от водоснабдителен район Добрич 2 проблемите са идентични – липса на измерващи устройства на вход и изход на повечето от населените места, постоянен режим, сезонен режим, постоянни аварии, липса на напор във вътрешните мрежи.

Подадените водни количества за населените места в края на 2016 година са около 456278 м³ . Реално инкасираните водни количества са 59316 м³ , което дава ясна представа за загубите на питейна вода във водоснабдителната мрежа вън и вътре в населените места.

Подобряване на водоснабдяването

Изградените водоснабдителни групи са в състояние да задоволяват потреблението на включените в тях селища. Честите аварии по мрежите вътре в населените места, както и по външната водопроводна мрежа , налагат източване на огромни водни количества при

отстраняване на аварията. Това налага спешни мерки по обновяване на мрежите. Предимно аварийни, през последните години са проведени ремонти на участъци от външни водопроводи и по уличните водопроводни мрежи в селата. До края на 2016 година завърши рехабилитация на водопровод от разпределителна шахта / РШ / Методиево до село Методиево . Той се изгради с промушване в съществуващия водопровод, с ПЕВП тръби Ф 160 мм и дължина – 1300 м.

До края на настоящата година е предвидена рехабилитация на водопровод от разпределителна шахта / РШ / Методиево до село Методиево . Той ще се изгради с промушване в съществуващия водопровод, с ПЕВП тръби Ф 160 мм и дължина – 1300 м.

В краткосрочен план до 2021 година са предвидени за рехабилитация следните водопроводи:

- от РШ Стефан Караджа до село Царевец - с промушване , с ПЕВП Ф 110 и дължина 2300 м;
- от водоем с. Смолница до село Смолница , с ПЕВП тръби Ф 160 мм и дължина 3700 м;
- от водонапорна кула с. Подслон до водоем с. Карапелит - с промушване , с ПЕВП Ф 160 мм и дължина 4200 м;
- от ПС „Орлова могила“ до водоем Орлова могила , с ПЕВП Ф 140 мм, с дължина 2900 м;
- рехабилитация на части от вътрешните водопроводни мрежи на населените места.

Като дългосрочен план пред общината и експлоатационното дружество „В и К Добрич“ АД стои:

- доставка и монтаж на измервателни устройства на входа и изхода на населените места;
- реконструкция на основните водопроводи във водоснабдителните групи
 - от РШ Полк. Свещарово до с. Свобода;
 - от ПС „ Батово 2“ до град Добрич;
 - от ПС „ Долина“ до РШ Златия;
 - от ПС „ Дулап кулак“ до с. Дончево;
 - от ПС „ Орлова могила“ до водоем с. Бдинци;
 - от ПС „ Полк. Иваново“ до водоем с. Ловчанци;
- изграждане на водоеми за осигуряване на напор в селищните мрежи за най-уязвимите селища;

- успоредно с това се налага и реконструкция на съществуващите водоснабдителни съоръжения.

11.1.2. Канализация

Състояние

В населените места на община Добричка няма изградена битова канализация, което обуславя и липсата на пречиствателни съоръжения.

Единствено в две от населените места – село Карапелит и Стефан Караджа, има изградени дъждовни канализационни профили по централните улици, които зауват в близки дерета, които минават през двете села.

Програма за развитие

Като дългосрочен план в община Добричка могат да се предложат за инвестиране и изграждане на канализационни мрежи за битови отпадъчни води и на пречиствателни станции за най-големите населени места – селата Карапелит и Стожер.

11.2. Електроснабдяване

В разработката е анализирана спецификата на енергийната система в общината – електропроводи, трафопостове, съоръжения за външно изкуствено осветление, ВЕИ, производство на електроенергия от ВЕИ.

Общината се обслужва от електроразпределително дружество „ЕНЕРГО-ПРО България“ ЕАД – Варна, клон Добрич. Дружеството оперира посредством Енерго-Про Мрежи АД и Енерго-Про Продажби АД. Енерго-Про Мрежи АД има за основен предмет на дейност експлоатация на електроразпределителната мрежа, пренос на електричество, разпределение и снабдяване с електрическа енергия на територията на обслужване в североизточна България.

Съществуващата електроснабдителна мрежа обхваща територията на цялата община. Няма населени места без изградена електроразпределителна мрежа.

Състоянието на електроразпределителната мрежа не е добро, въпреки ежегодната профилактика. При дъжд и снеговалеж се появяват смущения в електрозахранването.

На територията на общината няма изградени електрически подстанции. Връзките на електроразпределителната мрежа средно напрежение са към подстанции 110/20 20 kV в общини гр.Добрич, гр. Балчик, гр. Генерал Тошево.

За преобразуване и разпределяне на електрическата енергия от преносната мрежа на територията на Общината за нуждите на населените места има изградени 162 трафопоста и 2 възлови станции /в с.Карапелит и с.Стожер/.

Трафопостовите са разположени в масивни сгради с изключение на наличните 3 броя мачтови /на СР стълбове/. Има изградени и частни трафопостове, основно от земеделските кооперации и животновъдни комплекси.

Трафопостове в голямата си част са изградени до 1980 година. Оборудването им е морално остаряло и това е причина за недоброто качество на електроснабвените места на общината.

Електропроводите средно напрежение са изградени със стоманорешетъчни и стоманобетонни стълбове.

Преобладаващо електропроводите средно напрежение са собственост на "Електроразпределение Север" АД. Част от тях са частна собственост.

През територията на Община Добричка преминават:

Електропроводи 400 kV

- ВЕЛ 400 kV "Дружба"
- ВЕЛ 400 kV "Съединение".

Електропроводи 110 kV

- ВЕЛ 110 kV "Катюша"
- ВЕЛ 110 kV "Белгун - Сенокос"
- ВЕЛ 110 kV "Ботево - Дончево "
- ВЕЛ 110 kV "Димитър Ганев"

Електропроводите 400 kV и 110 kV са собственост на "Електроенергиен Системен Оператор" ЕАД.

Трасетата на електропроводите преминават предимно през земеделски земи , поземлени имоти в горски територии и през овощни градини.

Съгласно НАРЕДБА № 16 ОТ 9 ЮНИ 2004 Г. ЗА СЕРВИТУТИТЕ НА ЕНЕРГИЙНИТЕ ОБЕКТИ по трасетата на електропроводите се осигуряват ивици с ширина, както следва:

За Електропроводи Средно напрежение до 35 kV:

- При трасе в **земеделски земи**: общо 7,5 м, в т.ч. спрямо оста на електропровода - 5 м от страната, избрана за обслужване, и 2,5 м от другата страна.

- При трасе в поземлени имоти в **горски територии**, просеки с широчина:

В насаждения с височина до 4 м:

- при едностранно обслужване на ВЕ - общо 7,5 м, в т.ч. спрямо оста на електропровода - 5 м от страната, избрана за обслужване, и 2,5 м от другата страна;

- при двустранно обслужване на ВЕ - хоризонталното разстояние между крайните проводници плюс 6 м, по 3 м от двете страни, но общо не повече от 10 м.

В насаждения с височина над 4 м:

-хоризонталното разстояние между крайните проводници при най-голямото им отклонение плюс удвоената средна височина на дърветата - от двете страни, но не по-малко от по 4 м.

При взаимно съгласуване между организациите, експлоатиращи ВЕ и горските масиви, се допуска намаляване на широчината на просеката до разстоянието на крайните проводници при най-голямото им отклонение плюс 6 м, по 3 м от двете страни, до короните на дърветата.

При трасе на ВЕ през **големи дърета, скатове и оврази**, по оста на ВЕ: разстоянието между крайните не отклонени проводници плюс 2 м от всяка страна, но общо не повече от 10 м, ако вертикалното разстояние от върховете на дърветата до проводниците е по-голямо от 5 м.

В стръмни терени, напречно на оста на ВЕ:

хоризонталното разстояние между крайните проводници при най-голямото им отклонение плюс удвоената средна височина на дърветата - общо от

двете страни, в т.ч. от страната към билото - не по-малко от един път и половина средната височина на дърветата.

При трасе през **овощни градини**:

При изграждане: осигуряват се монтажни просеки;

При експлоатация: просеки не се правят, а чрез изсичане на единични дървета и прораснали клони се осигуряват хоризонтални разстояния, равни на определените по т. 2 за трасе през ценни насаждения.

За Електропроводи Високо напрежение 110 и 400 kV:

При трасе в **земеделски земи**

– хоризонталното разстояние между крайните проводници при максимално отклонение плюс 6 м, по 3 м от двете страни.

При трасе в поземлени имоти в **горски територии**, просеки с широчина:

В насаждения с височина до 4 м:

- хоризонталното разстояние между крайните проводници плюс 6 м, по 3 м от двете страни, като:

- при големи разстояния между крайните проводници - над 20 м, осигуряват се монтажни просеки с широчина до 4 м под всяка фаза;

- при преминавания 1,5 пъти над средните междустълбия в опъвателното поле, осигуряват се монтажни просеки с широчина до 4 м под всяка фаза.

В насаждения с височина над 4 м:

За ВЕ с напрежение до 400 kV – хоризонталното разстояние между крайните проводници плюс удвоената средна височина на дърветата – от двете страни, но не по-малко от по 4,5 м;

При взаимно съгласуване между организациите, експлоатиращи ВЕ и горските масиви, се допуска намаляване на широчината на просеката до: разстоянието на крайните проводници при най-голямото им отклонение плюс следното най-малко разстояние до короните на дърветата:

- 6 м за ВЕ 110 kV, по 3 м от двете страни;

- 10 м за ВЕ 400 kV, по 5 м от двете страни;

При трасе през **големи дерета, скатове и оврази**:

За ВЕ с напрежение до 400 kV – разстоянието между крайните неотклонени проводници плюс 2 м от всяка страна, но общо не повече от 10 м, ако

вертикалното разстояние от върховете на дърветата до проводниците е по-голямо от 5 м;

При вертикално разстояние между проводниците и короните на дърветата по-голямо от 10 м, допуска се просека от 3 ивици с широчина по 4 м – за разстилане и монтаж на проводника. По време на експлоатация тези просеки могат да се засаждат най-много с храсти.

При трасе на ВЕ през **паркове, зелени зони и други ценни насаждения** - намалена широчина на просеката до хоризонталното разстояние между проводниците при най-голямото им отклонение плюс:

6 м за ВЕ 110 kV, по 3 м от двете страни;

10 м за ВЕ 400 kV, по 5 м от двете страни;

При трасе на ВЕ през **овощни градини**:

При височина на дърветата до 4 м:

За ВЕ с напрежение до **400 kV**:

При изграждане: осигуряват се монтажни просеки (за сглобяване и изправяне на стълбовете и разстилане и регулиране на проводниците);

При експлоатация: просеки не се правят, а чрез изсичане на единични дървета и прораснали клонови се осигуряват хоризонтални разстояния, равни на определените по т. 4 за трасе през ценни насаждения.

При височина на дърветата над 4 м: чрез изсичане и подкастриране на единични дървета се осигуряват хоризонтални разстояния, равни на определените за трасе на ВЕ през поземлени имоти в горски територии и височина на дърветата над 4 м.

При сега действащите разпоредби, сервитутните зони не могат да бъдат обобщени, тъй като размера им зависи от вида на територията и конструктивните особености на всяка линия.

Охранните зони, в които се изисква съгласуване с организацията собственик на линията по класове напрежение и независимо от територията са:

Ширина на предпазната зона на ВЕЛ спрямо крайните проводници при неотклонено положение:

- ВЕЛ 400 kV - 30м

- ВЕЛ 110 kV - 20м

Ширина на предпазната зона на ВЕЛ спрямо всяка една от страните на оста на трасето, определено съобразно по-дългата конзола на използвания стълб:

- ВЕЛ 400 kV - 41м - за ВЕЛ 400 kV "Дружба"
- ВЕЛ 400 kV - 48м - за ВЕЛ 400 kV "Съединение"
- ВЕЛ 110 kV - 24м

Обща ширина на ивицата, заета от ВЕЛ и предпазната му зона:

- ВЕЛ 400 kV - 82м - за ВЕЛ 400 kV "Дружба"
- ВЕЛ 400 kV - 96м - за ВЕЛ 400 kV "Съединение"
- ВЕЛ 110 kV - 48м

Електроразпределителна мрежа ниско напрежение в населените места е въздушна , изпълнена с голи проводници.

Характерно за демографското развитие на страната е намаляването на населението, особено в малките населени места. Съществуващите инсталирани мощности в трафопостове са достатъчни, но проблем е неподходящото им разположение. Част от от консуматорите са доста отдалечени и това много често е причина за ниско ниво на напрежението до крайните потребители.

Мрежите на уличното осветление са физически и морално остарели, в резултат на което се наблюдава драстично влошаване на нормативно регламентираното качество на осветлението и несъответствието му с действащите стандарти. С цел подобряване качеството на услугата „Улично осветление” и привеждането ѝ в съответствие с националните и европейски стандарти и подобряване сигурността и безопасността на гражданите на общината през последните години е извършена рехабилитация на част от уличното осветление на територията на общината. При рехабилитацията на уличното осветление не се изгражда система за автоматичното му управление.

Съществува техническа възможност за оптимизиране разхода на енергия чрез изграждане на система за автоматично управление на уличното осветление.

Водещ е проблемът с високите разходи за електроенергия. Пред общината стои задачата за въвеждане на мерки за енергийна ефективност и използване на ВЕИ за намаляване на тези разходи.

През последните години е актуален въпросът с внедряването на мерки за енергийна ефективност, както и инвестиции за изграждане на инсталации и мощности за производство на енергия от ВЕИ и биогорива.

Използването на слънчевата енергия за производството на електрическа енергия се извършва в обособени за целта терени. Поради спецификата на технологичния процес на производство на електроенергия от фотоволтаици се дава възможност за инсталиране на фотоволтаичните панели във вече построени или новостроящи се сгради. Това са фотоволтаични системи вградени в обвивката на сградата и стандартни фотоволтаични панели монтирани върху съществуващи сгради.

Сградите общинска собственост, основно сградите на училищата и детските градини са удобни за разполагане на фотоволтаични инсталации за производство на електроенергия, защото в болшинството от случаите са разположени върху терени (училищни дворове и дворове на детски градини) където няма високи засенчващи сгради и в близост има изградени и функциониращи трафопостове.

В периода 2009 – 2012 г. на територията на общината са изградени фотоволтаични централи в с. Орлова могила, с Пчеларово и с. Котленци. Всички те са на частни инвеститори и са разположени на терена.

11.3. Телекомуникационна инфраструктура

Фиксирана мрежа

Община Добричка има добре развита телекомуникационна инфраструктура. Тя е формирана върху изградената от БТК АД (ВИВАКОМ) опорна кабелна мрежа. В последните години особено в град Добрич и близките села се изградиха нови кабелни мрежи на БЛИЗУ.

През общината минават важни оптични кабелни магистрали (ОКМ), които свързват Добрич с останалата част на България, каквито са тези на ВИВАКОМ, МОБИЛТЕЛ, НОВАТЕЛ и GCM.

По този начин се организират важни оптични рингове, чрез които се осъществява непрекъсваемост на телекомуникационния трафик и услуги.

В графичните приложения към настоящия документ са показани трасетата на ОК на различни фирми, като на територията на Добричка община те са съсредоточени в следните направления:

По-конкретно ОЛ на различните фирми в Община Добричка са следните:

§ ОК на ВИВАКОМ:

- Добрич - Тервел;
- Добрич - Варна;
- Добрич - Ген. Тошево;

§ ОК на GCM:

- Добрич - Шумен;
- Добрич - Ген. Тошево;
- Добрич - Балчик;
- Добрич - Албена;

§ ОК на МОБИЛТЕЛ:

- Добрич - Шумен;

§ ОК на НОВАТЕЛ:

- Добрич – Балчик;

§ ОК на Държавна администрация:

- Добрич - Тервел;
- Добрич - Силистра;
- Добрич - Албена;
- Добрич - Балчик;

§ ОК на Тераоптикс:

- Добрич - Балчик;
- Добрич - Силистра;

§ ОК на Ветропарк Ляхово:

- Добрич - с. Ляхово.

През територията на Община Добричка преминават и оптични кабели (ОК) на различни фирми в сервитутите на газопроводи, железопътни линии, електропроводи, в сервитута на газопровода – Република Рунъния – Врачанци – Ведрина.

В експлоатация от ВИВАКОМ са важни медни междуселищни съобщителни кабели (МСК), които осигуряват голяма част от услугите в селищата извън околността на Добрич и особено граничните райони.

В голямата си част селищата на Община Добрич имат изградена съобщителна мрежа от ВИВАКОМ на базата на медни кабели. По този начин всички селища в

Община Добричка са свързани с автоматично входящо и изходящо избиране с целия свят. От изградените Автоматични телефонни централи (АТЦ) в общината сега функционира само Цифровата АТЦ в Добрич. Тя заедно с монтираните MSAN–и на Huawei, които работят на новата IP технология осигуряват модерната цифрова свързаност на общината със света. В сегашната ситуация, при която цифровизацията на телекомуникационните услуги на компанията, предоставяни в селските райони, се извършва на основата на достъп до мобилната мрежа.

Другите оператори БЛИЗУ, Булсатком и Бергон имат изградени мрежи в град Добрич и някои от близките селища. В основата си това са хибридни мрежи. В тяхната основа е оптична кабелна мрежа от главната им станция до съответни разпределителни шкафове в различни точки на Добрич и околните села от община Добричка, които са обхванати от мрежата им. В тях има монтирани оптични преобразуватели и от тях обикновено започва коаксиалната и LAN мрежа по които се предоставят съответните услуги в зависимост от използваната технология.

Най–модерната технология при пасивната оптична мрежа е GPON, която осигурява широколентов високоскоростен интернет до 2,4 Gpbs по отделно оптично влакно до клиента. Това означава, че преноса не се влияе от наличието на електрически смущения в мрежата и отпадат ангажиментите на оператора към електрическо захранване на активни съоръжения в нея. По тази технология Бергон, Добруджа кабел и Виваком имат захранени няколко района в Добрич. В момента най-активна е инвестиционната политика на Добруджа кабел.

ВИВАКОМ има пълно покритие на общината по отношение на гласовата телефония и предоставяне на сателитна телевизия. В настоящия вариант ВИВАКОМ, на базата на съществуващата медна кабелна мрежа в Добрич и близките села по технологиите ADSL и HDSL, предоставят високоскоростен Интернет. Използвайки даденостите на миналото те предоставят изградената си FTTB кабелна мрежа за Active Ethernet и PON в универсална технология за бизнес клиентите си (банкови клонове, полиция, държавна администрация). Изграждането на модерна GPON мрежа в момента би могло в бъдеще да повлияе върху преразпределението на абонатите.

Бергон предлага своите услуги – кабелна телевизия и достъп до Интернет в Добрич, Генерал Тошево, Тервел и селата Паскалево, Ст. Караджа, Победа, Поп Григорово, Бранище, Плачи дол, Дончево, Стефаново и др.

БЛИЗУ аналогично предоставя своите услуги – кабелна телевизия, гласова телефония и достъп до Интернет в Добрич и някои села.

Мобилна мрежа

Мобилната мрежа в Община Добричка е добре структурирана и развита. Това се отнася за трите мобилни оператора ВИВАКОМ, МОБИЛТЕЛ, Булсатком и ТЕЛЕНОР (ГЛОБУЛ). През последните години се наблюдава промяна в показателите „фиксирана телефонна плътност по домакинства“, която намалява и „мобилна телефонна плътност по домакинства“, която от своя страна расте.

И четирите оператора предлагат мобилен Интернет и телефония. Освен тях в община Добричка има фирма, която използва ефира (безжичен пренос) за предоставяне на своите услуги.

МАКСТЕЛЕКОМ предлага едни от най-съвременните технологии 4G за мобилен, широколентов пренос на данни, която се отличава с по-ефективно използване на радиочестотния спектър и с много по-високи скорости на сваляне и качване на информация в интернет, в сравнение с 3G и 2G стандартите, като LTE и WiMAX.

Радио и телевизионно разпръскване

Радио и телевизионното разпространение се осъществява от Националното Управление Радио и Телевизионни станции България АД (НУРТС). НУРТС е водещият доставчик на услуги излъчване и пренос на радио и телевизионни програми в България. Компанията притежава мрежа от над 700 радио и телевизионни станции в цялата страна, като 3 от тях са в Добричко: Добрич, Тервел и Травник.

12. Зелена система

- **Класификация съгласно ландшафтното райониране на страната**

Типологична класификационна система на ландшафтите в България (Петров, 1997), отразяваща фактори като: широчинно зоналният, височинният, скалният и антропогенен фактор. Тя характеризира състоянието и функционирането на ландшафтите като отворени геосистеми със специфична вътрешна структура. Класификационната система изготвена на база природно-териториалните комплекси в България, включва четири класа ландшафти /равнинни, междупланинско-низинни, котловинни и планински/ и техните 13 типа, 30 подтипа и 77 групи.

Територията на Община Добричка попада в **А-Северно българска зонална област на Дунавската равнина, Южно Добруджанска подобласт**. Ландшафтна структура се характеризира с девет типа равнинни ландшафти и техните групи. За по-подробно характеризиране на структурата на ландшафтите на тази територия се прилага подробна система за класифициране по вид на земното покритие, което дава физиономията на ландшафта и е относително траен във времето.

- **Основни компоненти, формиращи характера, структурата и облика на ландшафта**

Територията на община Добричка се намира в Дунавската равнина - най-северната геоморфоложка област на България, заемаща южната, по-висока част от Долнодунавската низина. Разположена е в нейната източна подобласт, която има ясно изразен хълмисто-платовиден характер и представлява плоско плато, дълбоко нарязано от каньоновидните долини на Дунавските притоци. Територията на община Добричка попада в Южна Добруджа. От геоморфоложка гледна точка, тя е с нисък пластово-денудационен и акумулационен релеф, малкоамплитудни денивелации на денудационните фации и значително потъване на акумулационните фации на заравнените повърхнини.

Характерът, структурата и обликът на ландшафта се формират от взаимодействието на основните природни и антропогенни ландшафти, присъстващи в обхвата на Община Добричка, които са изследвани последователно в съответствие с вертикалната структура на ландшафта.

Природни компоненти на ландшафта

Климат

Територията на община Добричка попада в умерено-континенталната област в България, която е продължение на средноевропейската умерено-континентална-климатична област и отчасти на южно руската степна климатична област. В сравнение с останалите климатични области, тя има ясно изразени континентални черти на

климата. Те се проявяват в голямото годишно колебание на температурите – през зимата настъпват големи студове, а през лятото- големи горещини. Поради безпрепятственото нахлуване на студени въздушни маси през зимата, в равнината за дълго се установява студено време, нерядко придружено от устойчиви температурни инверсии. В най-източните части на общината има климатичното влияние на Черно море, което е причина за по-слабо изразени температурни инверсии и по-мека зима. Средната годишна температура на въздуха е 10.2°C , близко до средната за страната. За 2010 г. максималната абсолютна годишна температура е $36,3^{\circ}\text{C}$, а минималната - $-25,5^{\circ}\text{C}$. Средната годишна амплитуда на температурата е между 22°C , и 24°C . Годишната продължителност на слънчевото греене е над 2200 часа, което е над средното за страната и е благоприятен фактор за развитие на земеделието.

Климатът оказва косвено влияние върху ландшафта, върху функционалното зонироване на територията на общината, но също така и върху естетическите качества на ландшафта, които се променят през различните сезони.

Води

Районът е беден на повърхностни води, широко разпространени са суходолията. Това се дължи на комплекс от геолого-географски фактори - лъсовата и карбонатната основа, слабия наклон на релефа оскъдните валежни количества, значителното изпарение, водопропускливостта. Водните течения и водните площи заемат едва 0.19 % от територията на общината, при средно за страната 2 %. Гъстотата на речната мрежа е под 0,250 км/кв.км. Модулът на оттока е слаб като се колебае от 0,5 до 1,0 л/с/км.

Единствената по-значима река е Суха река. В горната част на поречието си тя събира водите на няколко притока (реките Караман дере, Ботевска, Светамаринска и др.), но надолу по течението губи водите си в карстовия терен на Добруджанското плато.

За района са характерни едни от най-ниските за страната стойности на средногодишната водоносност на реките (около и под $0,1\text{ л/сек./км}^2$), поради което за водоснабдяване се разчита предимно на подземни водоизточници.

Подземните води имат ключово значение за водния баланс на района. Въпреки общата засушливост в този район, съществуват благоприятни условия за акумулиране на значителни количества подземни води и за образуване на неголеми артезиански басейни. Районът е изграден главно от сарматски шуплести варовици и пясъчници, покрити с лъос, повърхностите води се филтрират, проникват дълбоко и образуват почти непрекъснат дълбоко лежащ поток от подземни води.

Микроязовирите на територията на общината са 15 на брой. На територията на общината, в землището на село Одринци се намира язовир Одринци (3мил.куб.м.вода) с водна площ около 60 хектара в северната част (около стената) и максималната дълбочина 3-4 м. Южните брегове са полегати, източните и северните по стръмни. Язовирът се използва предимно за риболов. Общинските язовири с относително постоянни водни количества са 9 на брой: Бенковски, Алцек, Карапелит, Полковник Иваново, Смолница-1, Смолница-2, Полковник Минково, Плачи дол-1 и Плачи дол-2. Пресъхнали са 6 язовира – Воднянци, Вратарите, Фелдфебел Дянково-2 бр. и Златия-2 бр.

На територията на общината се намира сондажен минерален извор до река Батовска близо до село Прилеп. Студени извори има при село Ново Ботево и село Батово.

Почви

Почвената покривка е формирана основно върху лъсочва основа при степни и лесостепни растителни отношения. В почвената покривка се редуват карбонатни, типични и излужени черноземни почви. По долината на р. Батова има алувиално-ливадни почви. В южната част на общината има ограничени площи с оподзолени черноземи и тъмносиви горски почви, които са ерозирали в различна степен. Като цяло, почвите в община Добричка и околността имат високо естествено плодородие и са подходящи за отглеждане предимно на зърнени и технически култури (пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед, цвекло рапица, фасул, грах, люцерна). Проблем се явява водната и ветрова ерозия, на която са изложени почвите, проявена особено силно по склоновете на суходолията. За това е допринесло намаляването на горските площи и екстензивното полевъдство. Изграждането на защитни горски пояси и ограничаването на пашата намаляват развитието на ветровата ерозия.

Земеделски територии и Горски фонд

Земеделските територии заемат 79% от територията на общината. Най-голяма част от земеделските територии са ниви - 87% (средно за страната 43,3%). Големият процент земеделски територии е обусловен от отличните предпоставки за развитие на земеделието – плодородни почви и климат, равнинен релеф. Това е най-плодородната част на Дунавската равнина, предлагаща условия за развитие на екологично селско стопанство, преработвателна и лека промишленост.

Горските територии заемат 15% от територията на общината, при средно за страната 34%. Най-широкоразпространени са издънковите гори (32%), горите за реконструкция (24%), широколистните високостеблени гори (17%) и нискостеблените гори (15%). Следва да се отбележи, че делът на същинските гори е много нисък, преобладаващите гори са изкуствено засадени полезащитни горски пояси. Като цяло,

естествената растителност в този район е изтласкана от земеделските култури и се е съхранила на много малко места.

Растителност

На територията на общината са разпространени представители на тревните, храстовидни и дървесни видове (дъб, габър, ясен, липа, акация, червен дъб, киселица, шестил, черен бор). От храстите преобладават предимно дрян, глог, трънка и др. Тревната покривка е гъста, състояща се предимно от житни треви. За защитена местност "Орлова могила" са характерни божур и останки от степни гори. Преобладава културната и селскостопанска растителност.

Животински видове

Представителите на фауната се отличават с преобладаващи степни видове. От едрите хищници, характерни са вълкът и лисицата, от дребните – пъстрия пор и степния пор. Други типични представители на местната фауна са европейския лалугер, обикновения хомяк, заек, таралеж. От птиците, освен широко разпространените видове като лястовици и врабци, в района се срещат и прелетни характерни видове като дропла. По-рядко срещани представители са червен ангъч, белоопашат мишелов, малък скален орел.

Защитени територии

На територията на община Добричка са обявени следните защитени територии по Закона за защитените територии:

- защитена местност „Орлова могила“ обявена със Заповед №РД-819/23.08.2002г. на МОСВ , с площ 413.354 дка. Попада в землището на с.Долина, ЕКАТТЕ 21957,имот № 001040-наличие на божур и останки от степни гори в Южна Добруджа;

- част от защитена местност „Суха река“, обявена със Заповед №РД-538/12.07.2007 г. /обн.ДВ бр.68/21.08.2007 г./ на МОСВ, с обща площ 23079.176 дка. Попада в землищата на с.Дряновец-941.328 дка., с.Воднянци -791.311дка., с.Хитово - 752.864 дка. с.Житница -890.030 дка, с. Пчелник -1260.127 дка. и с. Кръгулево - 1612.786 дка.

В териториалния обхват на община Добричка са обявени и одобрени, следните защитени зони по Закона за биологичното разнообразие:

- Защитени зони съгласно Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици:

Обявена е първата в България защитена зона BG 0002048 „Суха река“ със Заповед №РД -853/15.11.2007г.(обн.ДВ бр.100/30.11.07г.) на МОСВ с обща площ 254377.861 дка.

Одобрена е защитена зона BG0002082 „Батова” - приета с Решение №122/02.03.2007г. на Министерски съвет;

Одобрена е защитена зона BG 0002085 „Чаиря” (с. Методиево, с. Ген. Колево с площ 11 019,544 дка) - приета с Решение № 122/ 02.03.2007г. на Министерски съвет;

- Защитени зони съгласно Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и дивата фауна и флора:

Одобрена е защитена зона 0000107 „Суха река” - приета с Решение № 122/02.03.2007г. на Министерски съвет;

Одобрена е защитена зона BG 0000102 „Долината на река Батова” - приета с Решение №802/04.12.2007г. на Министерски съвет.

На територията на общината има обявени четири вековни дървета:

- Вековно дърво „Обикновен бук”, обявено със заповед № 1027/01.12.1982г. на КОПС в с.Батово, м-ст Кирчово кайначе, отд.277/подотд. „и” на ДДС Балчик по ЛУП от 2005 г.;

- Вековно дърво „Топола – бяла”, обявено със заповед №3734/06.10.1965г. в с. Батово на площада пред кметството;

- Вековно дърво „Летен дъб”, обявено със заповед №1027/01.12.1982г. на КОПС в с. Стефаново в частен имот.

През територията на общината, в посока северозапад - югоизток преминава долината на река Суха, присъщи за която са суходолия, стъпаловидни тераси, скали и скални венци, което я прави уникална забележителност. По поречието на реката се намират руини на антични тракийски, римски и средновековни крепости и скални манастири, което прави долината подходящ обект на екологичен и културен туризъм. Каньонът край реката преминава в близост до селата Карапелит, Самуилово, Златия, Долина, Одринци, Ново Ботево. В районите около селата Карапелит, Крагулево, Одърци, Дебрене и Прилеп интерес представляват останките от вкаменелости, стари римска и византийски крепости, датиращи от 4-6 век и скални църкви-скитове.

Таблица №33 Защитени местности

Вид защитена територия	Наименование	Разположение/ землище	Заповед за обявяване
ЗМ	Орлова могила	с. Долина	№РД-819/23.08.2002г.
ЗМ	Суха река	с. Дряновец, с. Воднянци, с. Хитово, с. Житница, с. Пчелник, с. Кръгулево	№РД-538/12.07.2007 г.

На територията на общината, поставени под защита на закона са общо 4 вековни дървета в землищата на селата Батово и Стефаново.

Защитените зони на територията на Община Добричка са общо 5.

Таблица №34: Защитени зони - Натура 2000

Код	Наименование	Разположение/ землище	Директива
Защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (Директива на Съвета 92/43/ЕИО и Директива на Съвета 2009/147/ЕИО)			
BG0002048	Суха река	Карапелит, с. Ловчанци, с. Дряновец, с. Тянево, с. Воднянци, с. Житница, с. Пчелник, с. Кръгулево, с. Черна, с. Хитово,	Директива птици
BG0000107	Суха река	с.Ново Ботево,с.Одринци, с.Долина, с.Орлова могила, с. Златия, с. Карапелит, с. Ловчанци, с. Дряновец, с. Тянево, с. Воднянци, с. Житница, с. Пчелник, с. Кръгулево, с. Черна, с. Хитово	Директива местообитания
BG0002082	Батова	С. Дебрене, с. Прилеп, с. Батово, с. Стожер, с. Соколник, с. Одърци	Директива птици
BG0000102	Долината на река Батовска	С. Дебрене, с. Прилеп, с. Батово, с. Стожер, с. Соколник, с. Одърци Слокощица и Цървена ябълка	Директива местообитания
BG0002085	Чаиря	С. Генерал Колева, с. Методиево	Директива птици

Всички защитени зони от Натура 2000 имат голямо значение, както за опазване на биоразнообразието и на характера на ландшафта, така и голяма естетическа стойност, поради природната красота, която съхраняват, възможностите за визуална обвързаност и дълбочина на пейзажа от всички по-важни и достъпни изгледни точки.

Антропогенни компоненти на ландшафта

Върху характера на ландшафта в Община Добричка оказват влияние и антропогенните компоненти, независимо от факта, че природните компоненти имат преобладаващото участие.

В обхвата на разглежданата територия попадат землищата на 68 **населени места**, към настоящия момент в състава на община Добричка влизат 27 кметства, 15 от които със самостоятелен бюджет и 39 кметски наместничества. Селищата са възникнали вследствие на благоприятни природни и климатични условия, наличие на водоизточници, гори, плодородни почви и др., като до голяма степен структурите им са продиктувани от топографските условия на територията.

Териториалното разположение на селищната мрежа в общината следва характера на релефа и развитието на общината. Вследствие на топографията на територията са се формирали различни типове селищни структури. Преобладават селищата с компактна структура. На обследваната територия има и няколко селища със силно изразена линеарна структура.

Освен тези населени места, значителна част от териториите в близост до града са урбанизирани вследствие ползване им като вилни имоти.

В Добричка община е развито зърнопроизводство, зеленчукопроизводство, овощарство, билкарство, говедовъдство, свиневъдство, птицевъдство, пчеларство, зайцевъдство, дърводобив и дървопреработване, тютюнопроизводство, отглеждане на малини, къпини, ягоди и др.

През последните години, поради възможностите за използване на субсидии от програмата за развитие на селските райони се забелязва тенденция за увеличаване на площите, заети от овощни насаждения по-големи от 10 дка. Тези трайни насаждения формират характерния облик на ландшафта в централната зона на общината.

Развитието на **животновъдството** губи много от своите позиции и докато е било силно развито в миналото, сега несигурният пазар на продукти от животински произход, недостатъчният контрол върху вноса на тези продукти, нелоялната конкуренция и ниските изкупни цени сериозно задържат развитието на животновъдството. Броят на отглежданите животни е силно намалял и те са съсредоточени главно в частния двор на стопаните и малка част в земеделските кооперации и арендаторски стопанства.

Елементи, формиращи зелената система на общината и населените места

Основната макроструктурна рамка, формираща зелената система на общината, обхваща следните видове територии: горски фонд, селскостопански фонд и населени места, основно с техните озеленени пространства и долината на Суха река.

За опазване на зелената система и биологичното равновесие в общината допринасят защитените зони по Натура 2000, които на места играят ролята на биокоридори.

Горският фонд заема около $\frac{1}{4}$ от територията на общината, като е представен от широколистни и в по-малка част смесени гори. От широколистната растителност най-голям дял заемат естествените дъбови формации. Иглолистната растителност е представена от черен бор изкуствени насаждения.

Селскостопанските територии за заети от овощни насаждения, зеленчукови, зърнени, фуражни култури и лозарство.

Зелената система на селата се изгражда от малките селски градини и озелени пространства, основно в училища, читалища и частни дворове с растителност най-често от овощни дървесни видове. В населените места е трудно да се говори за система от зелени площи.

Зелената система в населените места се допълва от разположените в близост горски територии с различно предназначение.

Процентното съотношение на горските територии към селскостопанските, отнесени към териториите на населените места, също така наличието на определени водни ресурси, разнообразен релеф, характерна флора и фауна показват, че състоянието на ландшафта на територията на Община Добричка по количествени показатели е в относително благоприятно съотношение и стабилно състояние към момента на разработване на ОУПО.

13. Правила и нормативи за прилагане на ОУПО Добричка

ЧАСТ ПЪРВА: ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Настоящите правила и нормативи са разработени на основание чл. 18, ал. 3, т. 5, от Наредба № 8 за обема и съдържанието на устройствените планове (Обн. ДВ бр. 57/2001 г.)

РАЗДЕЛ I. ОБЩИ ПРЕДПИСАНИЯ

Чл. 1. Предмет и цел на правилата и нормите

(1) Правилата и нормите за прилагане на ОУП на Община Добричка са неразделна част от плана.

(2) С прилагането на правилата и нормативите ще се задоволят постепенно следните изисквания:

- Създаване на здравословни условия на обитаване, труд и отдих;
- Задоволяване жилищните нужди на населението;
- Планово усвояване на природни среди за нуждите на зимния и летен отдих и туризъм;
- Задоволяване рекреационните нужди на населението на общината и района;
- Запазване екологичното равновесие и биологичното разнообразие на природния комплекс;
- Запазване, обновяване и развитие на съществуващите населени места, оформяне на облика и хинтерланда им;
- Икономично използване на теренните ресурси;
- Опазване на културно-историческото наследство.

(3) Участници в устройствения процес по прилагане на ОУП на Община Добричка са:

- Общински органи на управление;
- Органи на експертиза;
- Органи на контрол;
- Физически и юридически лица.

Правомощията и инициативите по прилагане на ОУП на Община Добричка са законово определени и всички последващи действия се съобразяват с това.

ЧАСТ ВТОРА: ЗОНИРАНЕ И УСТРОЙСТВЕНИ РЕЖИМИ НА ТЕРИТОРИЯТА

РАЗДЕЛ I. ЗОНИРАНЕ, РЕЖИМИ

Чл. 2. (1) С одобряването на ОУП на Община Добричка и правилата и нормите към него, предлаганото зонироване, като характер на застрояване и нормите към съответните устройствени зони, стават задължителни по отношение прилагането му.

(2) При възлагане и изработка на общи и подробни устройствени планове за отделни населени места на общината, трябва, в изготвеното за случая задание за проектиране, залегналите правила и норми на застрояване да отговарят на тези, предвидени в ОУПО.

Чл. 3. Устройствовите зони с определен режим на ползване и застрояване в зависимост от специфичното си предназначение биват:

(1) Универсална жилищна зона - **Ж**, включваща следната разновидност със съответните норми:

Разновидност на жилищната устройствена зона	Плътност на застрояване Пзаст. в %	Интензивност на застрояване Кинт.	Необходима озеленена площ Позел. в %
Жм	до 60	1.0	мин. 40

(2) Производствени територии – **П**

Разновидност на устройствена зона	Плътност на застрояване Пзаст. в %	Интензивност на застрояване Кинт.	Озеленена площ Позел. в %
Пп	50 - 80	1.0 – 2.0	20 - 40

(3). Подробните устройствени планове на населените места от общината се съобразяват с нормите посочени в точки 1 и 2.

(4) Територии на стопанства и животновъдни ферми – **Жф** те се устройват съгласно НАРЕДБА № 19 ОТ 25 ОКТОМВРИ 2012 Г. ЗА СТРОИТЕЛСТВО В ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ЗЕМИ БЕЗ ПРОМЯНА НА ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕТО ИМ

Чл. 4. Териториите с общо предназначение биват горски и земеделски територии, територии за водни площи и течения, за транспорт и комуникации и техническа инфраструктура.

(1) Горските територии са възстановените по плана за гороразделяне поземлени имоти, държавна, общинска и частна собственост.

(2) Земеделските територии са териториите съгласно КВС.

(3) Територии за транспорт и комуникации са част от съществуващите пътища от републиканско, общинско и местно значение и се оразмеряват съгласно Закон за устройство на територията, Закон за пътищата, Наредба № 7 за правила и нормативи за устройство на различните видове територии, Наредба № 1 за проектиране на пътищата и Наредба № РД 02-20-2 от 20.12.2017 г. за планиране и проектиране на комуникационно-транспортните системи на урбанизираните територии.

(4) Водни площи са съществуващите водни течения и площи.

(5) Територии за техническа инфраструктура са групирани имоти и части от тях за разполагане на линейните и площни обекти на системите за водоснабдяване и канализация, електроснабдяване, газоснабдяването и за сметосъбиране.

(6) Териториите с общо предназначение се параметрират с подробни устройствени планове, разработени за тях. Последните се изготвят на базата на планово задание и се съобразяват с предвижданията на ОУПО.

(7) Смяната на земеделските земи за неземеделски нужди се допуска в указаните с плана територии. Строителство в земеделски земи без промяна предназначението им се допуска за при условията и реда, определени с Наредба 19/25.10.2012г.

Чл. 5. Терени с обекти на културно-историческото наследство се устройват съобразно изискванията и определените от Закона за културното наследство (Обн. ДВ бр. 19/2009 г.) в съществуващи и новопредвидени урбанизирани територии, за които има данни за наличие на археологически обекти, се прилагат разпоредбите на чл. 161 от ЗКН;

- изграждането на линейни обекти на транспортната инфраструктура задължително се предхождат от пълни археологически проучвания. За приемане на приключили теренни археологическите проучвания във всички случаи се прилагат разпоредбите на чл. 158а от ЗКН;

- всички устройствени планове и инвестиционни проекти, вкл. горскостопански планове, засягащи поземлени имоти с недвижими културни ценности и охранителните им зони извън границите на населените места, подлежат на съгласуване от компетентния орган по чл. 84 от ЗКН.

Чл. 6. Допустимите и недопустимите дейности за всички устройствени зони се подчиняват на Закона за устройство на територията (обн. ДВ бр. 1/2001 г.) и наредбите на МРРБ, МК и МЗ.

РАЗДЕЛ II. ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 7. Общината може да придобива имоти – собственост на физически и юридически лица, за устройствени нужди, породени с ОУП на Община Добричка при наличие на ОУП или подробен устройствен план, разработен в съответствие с ОУП на Община Добричка.

1. Придобиването на имоти става в съответствие с чл. 205 от ЗУТ.

Чл. 8. Комуникационно-транспортната и инженерните мрежи в извънселищната територия се проектират и изпълняват след наличието на одобрени идейни и работни проекти и техните разчети, съобразени с предписанията на ОУП на Община Добричка.

Чл. 9. Общият устройствен план на Община Добричка може да бъде изменен само в случаите, предвидени в чл.134 ал. 1 от ЗУТ.

РАЗДЕЛ III. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 10. Настоящите правила и нормативи за прилагане на ОУП на Община Добричка не отменят действащите общи нормативни актове в областта на устройството на територията и други такива, свързани с тази материя.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

 НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ЗА НЕДВИЖИМО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО
1125 София, ул. "Лъчезар Станчев" № 7, тел.: 02/4484811, E-mail: ninkn-sof@ninkn.bg

Изх. № 0800-886/22.07.2016 г.
Вх. № 0800-886/07.07.2016 г.

ДО
инж. **ТОШКО ПЕТКОВ**
КМЕТ НА ОБЩИНА ДОБРИЧКА
ул. "Независимост" № 20
гр. **ДОБРИЧ**
обл. **ДОБРИЧ**
На Ваш изх. № ИЗХИ-2164/05.07.2016 г.

ОТНОСНО: Предоставяне на информация за недвижимите културни ценности /НКЦ/ на територията на община Добричка във връзка с изготвяне на Общ устройствен план

УВАЖАЕМИ Г-Н ПЕТКОВ,

В отговор на Вашето искане да Ви бъде предоставена информация за недвижимите културни ценности /НКЦ/ /паметници на културата/ на територията на община Добричка, приложено Ви изпращам извадка от справочника за недвижимото културно-историческо наследство в област Добрич, съдържаща списък на обектите на територията на община Добричка със статут на недвижими паметници на културата по смисъла на чл.12 от ЗПКМ /отм./, които съгласно §10, ал.1 и §12, ал.1 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за културното наследство /ЗКН/ /ДВ бр.19 от 2009 г., изм. ДВ бр. 92 от 2009г. с изм. и доп./ притежават статут на НКЦ /Приложение № 1/. Копие на електронен носител на Списъка на НКЦ територията на община Добричка можем да Ви предоставим на електронен адрес на общината.

Обектите са придобили статут на недвижими културни ценности по реда на действащата в годините нормативна уредба, без определени режими за опазването им - териториален обхват и предписания за опазване.

Техническите данни за недвижимите културни ценности – адрес, квартал, планоснимачни номера и др. са към датата на придобиване на статута им, поради което моля за тяхното актуализиране към днешна дата, което може да се извърши на място.

Съгласно § 120. (1) от ЗКН "В двугодишен срок от влизането в сила на този закон общините предоставят на Националния институт за недвижимо културно наследство актуалните адреси и идентификаторите по Закона за кадастъра и имотния регистър на заварените обявени и декларирани недвижими паметници на културата, разположени на територията на съответната община".

Информирам Ви, че съгласно чл.146, ал.3 от ЗКН недвижимите археологически обекти притежават статут на НКЦ с категория "национално значение" до установяването им като такива по реда на този закон.

С Разпореждане на МС № 1711 от 22.10.1962 г. всички селищни и надгробни могили и средновековни отбранителни валове са обявени за

паметници на културата, по реда на чл. 4, ал. 1 от ЗПКМ /отм./, и съгласно §10, ал.1 от ЗКН притежават статут на НКЦ с категория "национално значение" /Приложение № 2/.

Информация за наличие на археологическите обекти на територията на община Добричка, които са със статут на НКЦ паметници на културата по смисъла на чл.12, чл.1 от ЗПКМ /отм./ и на ценности по смисъла на чл.146, ал.3 от ЗКН се съдържа в Регионален исторически музей - Добрич.

С писмо № 4349 от 04.12.1992 г. на НИПК всички възпоменателни знаци, издигнати по повод участието на България във войните от 1885, 1912-1913, 1915-1918, 1944-1945 години са декларирани като исторически паметници на културата по смисъла на чл.12 от ЗПКМ /отм./, и съгласно §12, ал.1 от ЗКН притежават статут на НКЦ /Приложение № 3/.

Обектите, които съгласно писмо № 4349 от 04.12.1992 г. на НИПК притежават статут на исторически недвижими културни ценности /исторически паметници на културата/, съгласно чл.4 от Закона за военните паметници /ЗВП/ /ДВ бр.13 от 2008 г. с изм. и доп./ притежават статут и на военни паметници. Съгласно чл.10 от ЗВП в Министерството на отбраната се води Национален регистър на военните паметници и картотека, които са публични.

Информирам Ви, че НИИИКН не е провеждал дейности по актуализация на списъка на НКЦ на територията на общината и в института не са постъпвали предложения от общинската администрация за реализиране на такава дейност. Дейностите по актуализация на списъка включват актуализирана оценка на културната и научна стойност на обектите, на състоянието им, определяне на режими за опазването им, както и идентифициране на нови обекти с потенциал на НКЦ. Въз основа на проведените дейности НИИИКН предлага на министъра на културата определяне на режими на опазване и актуализация на списъка на НКЦ /отписване на обекти, които са загубили стойността си на НКЦ и евентуално деклариране на нови идентифицирани обекти. Редът за провеждане на дейности по идентифициране на НКЦ, въз основа на които се актуализира списъка, е регламентиран в „Наредба №12 от 21 ноември 2012 г. за реда за идентифициране, деклариране, предоставяне на статут и за определяне на категорията на недвижимите културни ценности, за достъпа и подлежащите на вписване обстоятелства в Националния регистър на недвижимите културни ценности“.

Съгласно ЗКН искания за намеси в недвижимите културни ценности се съгласуват от министъра на културата или от оправомощени от него длъжностни лица след писмено становище на НИИИКН.

Приложения: съгласно текста.

ДИРЕКТОР:

/арх. ДАНИЕЛА ДЖУРКОВА/

Заповед № РД-24/19.07.2016г
на Директора на ИИИКН

№ по ред	№ п/списък	Населено място	ОБЕКТ /адрес, локализация/	Кадастрални данни			деклариран писмо № / протокол №/ списък	с: / №/	обявен в: ДВ бр./год. /протокол на НСОПК	свален с: писмо №/ протокол №/ ДВ бр./год.	Вид	Категория
				кв.	парц.	пл.№						
1	1	с. Ватово	Антично селище, в селото						ДВ бр. 73 от 15.09 1967 г.		архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
2	2	с. Ватово	Средновековен некропол, 1 км. източно						ДВ бр. 73 от 15.09.1967 г.		архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
3	3	с. Ватово	Къща на Тонка Дим. Бъчварова				Писмо №329/28.01 .1982 г.				архитектурно-строителен	
4	4	с. Ватово	Къща на Радка Тод. Станчева				Писмо №329/28.01 .1982 г.				архитектурно-строителен	
5	5	с. Ватово	Кафене /преустроено в жилище/ на Руска Ив. Константинова				Писмо №329/28.01 .1982 г.				архитектурно-строителен	
6	6	с. Ватово	Къща на Иван Г. Неद्याлков				Писмо №329/28.01 .1982 г.				архитектурно-строителен	
7	7	с. Ватово	Черковна къща /на Радка Ат. Димитрова/				Писмо №329/28.01 .1982 г.				архитектурно-строителен	
8	1	с. Бдинци	Църква "Св. Петка"				Писмо №5586/27.1 0.1986 г.				художествен	
9	2	с. Бдинци	Средновековен некропол, 100 м. югоизточно						ДВ бр. 73 от 15.09.1967 г.		архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно

10	1	с. Божурово	Лобно място на парашутисти, 4 км. западно				ДВ бр. 66 от 17.08.1976 г.		исторически	местно
11	2	с. Божурово	Средновековно селище, 3,5 км.западно				ДВ бр. 73 от 15.09.1967 г.		архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	за сведение
12	3	с. Божурово	Селище от периода на българското средновековие /X-XI в./ и османската епоха /XVI-XVIII в./, 1800 м. Югозападно от селото, от двете страни на т.н. Добрички дол, до водоизточника Горчива чешма и района южно от нея				Писмо №1006 от 20.03.1990 г.		археологически	
13	1	с. Богдан /с. Богданово/	Къща на Недялко Станков /сега Станко Недялков/				Писмо №4253 от 28.11.1983 г.		архитектурно-строителен	
14	2	с. Богдан /с. Богданово/	Къща на Г. Пенев Милев /сега собственик/				Писмо №4253 от 28.11.1983 г.		архитектурно-строителен	
15	3	с. Богдан /с. Богданово/	Къща на Демир Иванов /сегашен собственик/				Писмо №4253 от 28.11.1983 г.		архитектурно-строителен	
16	4	с. Богдан /с. Богданово/	Чешма в центъра /от периода на османското владичество/				Писмо №4253 от 28.11.1983 г.		архитектурно-строителен	
17	5	с. Богдан /с. Богданово/	Училището, строено през 1881 г.				Писмо №4253 от 28.11.1983 г.		архитектурно-строителен	
18	6	с. Богдан	Родната къща на Добри Атанасов /Орлов/				Писмо №746 от 05.03.1982 г.		исторически	
19	1	с. Владимирова	Антично селище, м.Ълезза", 2 км. северозападно				ДВ бр. 73 от 15.09.1967 г.		архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
20	1	с. Бранище	Надгробна могила "Барбата", 1700 м. юг-югозападно, вляво от шосето за курорта Албена, в едноименна местност				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.	археологически	национално
21	2	с. Бранище	Надгробна могила, 500 м. от североизточните покрайнини, вляво от шосето за с. Плачидол, м."Водоема"				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.	археологически	национално

22	3	с. Бранище	Могилен некропол, 1500 м.източно от селото, вдясно от шосето за с. Плачидол, м.Танювата градина"				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
23	1	с. Воднянци	Надгробна могила, 1500 м. южно, вляво от шосето за с. Карапелит, /на 300 м. от него/, върху възвишеност на терена				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
24	2	с. Воднянци	Надгробна могила, 1500 м. юг-югозападно, вдясно от шосето за с. Карапелит /в близост до него/				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
25	1	с. Врачанци	Могилен некропол, 2,6 км. източно от селото /1,200 м. от бензиностанцията при околоръстното шосе на Добрич/в равнина				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
26	2	с. Врачанци	Могилен некропол, 1,600 м. източно, върху възвишеност на терена				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
27	1	с. Генерал Колево	Селище от късното средновековие - османски период /XVI-XVIII в./, 3 км. север-североизток в м."Кулака" /Долината/ и м."Моралова гьол", между с. Генерал Колево и с. Пленимир				Писмо №1006 от 20.03.1990 г.			археологически	
28	2	с. Генерал Колево	Селище от късното средновековие - османски период /XVI-XIX в /, при източните покрайнини и извън селото				Писмо №1006 от 20.03.1990 г.			археологически	
29	1	с. Дебърне	Антично и средновековно селище, м."Сламата, 3,5 км. североизточно					ДВ бр. 73 от 15.09.1967 г.		архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
30	2	с. Дебрене	Историческа местност "Хайдушкото сборище", 4 км.североизточно					ДВ бр. 66 от 17.08.1976 г.		исторически	местно
31	3	с. Дебрене	Църква "Св. Георги"				Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	

32	4	с. Дебрене	Къща на Тодор и Велико Николови	12	112	Писмо №222 от 25.01.1983 г.		архитектурно-строителен	
33	5	с. Дебрене	Къща на Ради Бърнев /сега Тодор Турданов/	12	106	Писмо №222 от 25.01.1983 г.		архитектурно-строителен	
34	1	с. Добрево	Църква"Успение Богородично"			Писмо №5586/27.10.1986 г		художествен	
35	1	с. Долина	Късноантично и средновековно градище, до селото, западно				ДВ бр. 73 от 15.09.1967 г.	архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
36	1	с. Дончево	Църква от 1940 г.			Писмо №4253 от 28.11.1983 г.		архитектурно-строителен	
37	1	с.Дряновец	Джамията			Писмо №222 от 25.01.1983 г.		архитектурно-строителен	
38	2	с.Дряновец	Селище от римската епоха и българското средновековие /X1-X11 в/ до източните покрайнини,над левия бряг на Суха река, в м."Зад селото" /"Кюю аркасъ"/, до обилен водоизточник т.н. Горчива чешма			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.		археологически	
39	3	с.Дряновец	Пещерна обител, 1,600 м. източно, в отвесна скала при левия бряг на Сухата река /при неин десен завой/			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.		археологически	
40	4	с.Дряновец	Пещерна обител "Мързък пещериси", 4 км.север-североизточно, при десния бряг на Суха река			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.		археологически	
41	5	с.Дряновец	Могилен некропол: 600 м. от северозападните покрайнини, върху възвишеност на района, м."Мочук кору" /Закръглена гора/			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.		археологически	
42	6	с.Дряновец	Ранновизантийска крепост "Калето", 1, 500 м. югоизточно, върху височина обградена от запад, юг и изток от суходолие идващо от м."Фурладана" /суходолието е ляв приток на Суха река/			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.		археологически	

43	7	с.Дряновец	Късноантично селище /V-VI в. от н.е/, 1200 м. югоизточно, непосредствено северно и северозападно от крепостта "Калето"			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.			археологически	
44	8	с.Дряновец	Късноантичен водопровод,започва на 900 м. източно от селото в м."Кара чаллъ" /"Черни тръни"/, минава през м."Пунарджика" /Извора/ и завършва при крепостта "Калето" в югоизточна посока			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.			археологически	
45	1	с. Житница /в ДВ с. Дитница/	Антично селище, 2 км. северозападно				ДВ бр. 73 от 15.09.1967 г.		архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
46	2	с. Житница	Селище от римската епоха, късната античност и българското средновековие /VIII-XI в./, 2,8 км. североизточно, вдясно от шосето за с. Черна /на 500 м. от него, м."Трите чешми", в долина при десния бряг на суходолие			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.			археологически	
47	3	с. Житница	Селище от османския период при североизточните покрайнини на селото /северно от стопанския двор на АПК/ върху възвишеност на терена вдясно от шосето за с. Черна /на 250 м. от него/			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.			археологически	
48	4	с. Житница	Надгробна могила, 3,5 км. запад-югозапад, вдясно от пътя за с. Воднянци /на 250 м. от него/, до т.н. "Стара горска хижа"			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
49	5	с. Житница	Надгробна могила, 2 км. север-северозапад, вдясно от стария път за с. Пчелник, върху възвишеност на терена, в м."Узун кулак"			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
50	6	с. Житница	Надгробна могила "Ангел Русевата могила", при източните покрайнини, до стопанския двор на АПК, върху възвишеност на терена, вляво от пътя за Добрич			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално

51	1	с. Златия	Могилен некропол, 2,5 км. север-североизток, в равнина /обектът се ситуйра на 70 м. вляво от шосето Златия-Смолница и на 400 м. от шосето Добрич-Тервел				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
52	2	с. Златия	Могилен некропол, 3 км. север-североизток, в равнина/обектът се ситуйра южно от шосето Добрич-Тервел, в района на разклона за с. Златия				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
53	3	с. Златия	Надгробна могила "Бялата могила", 2,5 км. запад-югозапад, на левия бряг на дълбокото суходолие Суха река, в м."Хисар касаба"				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
54	4	с. Златия	Надгробна могила, 3 км. югоизточно, вдясно от т.н. Добрички път (1 км. от него) върху възвишеност на терена, в м."Торна тепе"				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
55	5	с. Златия	Могилен некропол, 2,5 км. източно от двете страни на т.н. Добрички път, върху възвишеност на терена, м."Сайлъка"				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
56	6	с. Златия	Могилен некропол, 2 км. изток-североизток, върху възвишеност на терена /ситуира се 200 м.източно от далекопровода за Румъния и на 1 км. северно от т.н. Голяма могила				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
57	7	с. Златия	Могилен некропол, при североизточните покрайнини до стопанския двор на АПК				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
58	8	с. Златия	Надгробна могила, 500 м.северно от покрайнините, в равнина /ситуира се на 500 м. вляво от шосето за разклона за гр. Добрич и 100 м. южно от района на т.н. Птицекомбинат/				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално

59	9	с. Златия	Надгробна могила, 2,5 км.северно, вляво от шосето към разклона за гр. Добрич /на 500 м. от него/ в равнина /ситуира се в близост северно от оградата на ПтицекOMBината/			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
60	1	с. Змеево	Надгробна могила, 2 км. запад-югозапад, в равнина, вляво от стария път за с. Методиево, в м."Змеево" /Шерген/			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
61	2	с. Змеево	Надгробна могила, 2,5 км. югозападно в равнина в близост южно от м."Кадънката"			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
62	1	с. Камен	Антично и средновековно селище, м."Каяджика", 1 км. северозападно				ДВ бр. 73 от 15 09.1967 г.		архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
63	1	с. Карапелит	Надгробна могила "Шоповата могила", на 180 м. от южните покрайнини, вдясно от шосето за гр. Добрич, на 200 м. от него			Писмо №1006 от 20.03.1990 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
64	2	с. Карапелит	Селище от късната желязна епоха-латен /V-I в./ и от османския период/XV-XVII в./, 1,6 км изток-североизток от селото, в м."Мачунското ", високо над левия бряг на Суха река.			Писмо №1006 от 20.03.1990 г.			археологически	
65	3	с. Карапелит	Късноантична крепост "Калето", на 6 км. северно от селото при един от мандрите на Суха река			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.			археологически	
66	4	с. Карапелит	Антични постройки 5 км. север-северозапад, в м."Фурладан", вдясно от шосето за с. Коларци			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.			археологически	
67	5	с. Карапелит	Могилен некропол на 350 м. западно от <равекомплекса в покрайнините на селото, вдясно от шосето за Тервел			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
68	6	с. Карапелит	Скално съоръжение "Маркова стъпка" и ниши, на 5 км. североизточно /в м."Балнъ кая"/ на левия скален бряг на Суха река			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.			археологически	

69	7	с. Карапелит	Пещерна колония, 5 км. север-североизток, при десния скалист бряг на Суха река, в м."Киринджийска канара"				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.			археологически	
70	8	с. Карапелит	Пещерна колония, 5 км. североизточно, на левия бряг на Суха река /югозападно от м."Балнъ кая"/				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.			археологически	
71	9	с. Карапелит	Селище от османския период, на 5 км. северно /в м."Челеби кю'7				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.			археологически	
72	10	с. Карапелит	Църква "Св. Троица"				Писмо №5586/27.10.1986 г.			художествен	
							Писмо №167 от 15.01.1976 г.			паметник на културата	
							Писмо №934 от 27.03.1978 г.			архитектурно-художествен	
73	11	с. Карапелит	Къща на Фердинад Гроздов Кълков				Писмо №934 от 27.03.1978 г.			архитектурно-художествен	
74	12	с. Карапелит	Къща на Гроздо Новаков				Писмо №934 от 27.03.1978 г.			архитектурно-художествен	
75	1	с. Козлодуйци	Могилен некропол, 2 км южно-югоизточно, вляво от шосето за гр. Добрич, върху възвишеност на терена				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
76	2	с. Козлодуйци	Могилен некропол, 1,500 м. южно върху малка възвишеност на терена,вдясно от шосето за гр. Добрич				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
77	3	с. Козлодуйци	Надгробна могила, 3 км. северно, отдясно от шосето за с. Житница, в равнина, м."Казак бекледи"				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
78	4	с. Козлодуйци	Надгробна могила "Каменната могила", 200 м. от северните покрайнини, вляво от шосето за с. Житница, върху възвишеност на терена				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално

79	5	с. Козлодуйци	Надгробна могила, 1,700 м. северно, между шосето за с. Житница и отсечката от посоченото пътно съоръжение към т.н. Свинокомплекс /ситуира се на разстояние от 500 м. от посочените пътни връзки/				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21 10.1982 г.		археологически	национално
80	6	с. Козлодуйци	Селище от османския период, на 200 м. от северните покрайнини, вдясно от шосето за с. Житница, /ситуира се върху равнина леко наклонена на юг/ в м."Юртлука"				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.			археологически	
81	1	с. Котленци	Къща на Господин Стоянов /Нено Тодоров/				Писмо №4253 от 28.11.1983 г.			архитектурно-строителен	
82	2	с. Котленци	Чешма /строена през Възраждането, от Господин Нинов/				Писмо №4253 от 28.11.1983 г.			архитектурно-строителен	
83	1	с. Лясково /с. Лесково/	Джамия с медресе /училище/				Писмо №934 от 27.03.1978 г.			архитектурно-художествен	
84	2	с. Лясково /	Лобно място на Добри Атанасов Янков, 1 км. западно					ДВ бр. 66 от 17.08.1976 г.		исторически	местно
85	1	с. Ловчанци	Църква "Св. Параскева"				Писмо №5586/27.1 0.1986 г.			художествен	
86	2	с. Ловчанци	Църква "Св. Троица"				Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
87	3	с. Ловчанци	Къща на Стоян Тодоров				Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
88	4	с. Ловчанци	Къща на Кольо Ганчев				Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
89	5	с. Ловчанци	Къща на Васил Янакиев				Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
90	1	с. Малка Смолница	Антично, късноантично и българско средновековно селище Л/III-XI в./, на 1000 м. източно, в района около язовира /построен през 1956 г./, м."Ъозлука" и "Сребърната нива", /ситуира се върху леко хълмист терен, южно и източно от т.н Конна база/				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.			археологически	

91	2	с. Малка Смолница	Надгробна могила, 1,200 м. северозападно, вляво от коларския път за с. Смолница /на 100 м. от него/ в равнина, м."Камата"				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
92	3	с. Малка Смолница	Надгробна могила, 800 м. от северозападните покрайнини,отдясно на пътя за с. Смолница /на 150 м. т него/				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
93	4	с. Малка Смолница	Надгробна могила "Кечели юк", 2 км. запад-югозапад, върху възвишеност на терена, м."Нивите" /ситуира се 200 м. Южно от разклона на отсечката за с. Смолница от магистралата Добрич-Силистра				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
94	5	с. Малка Смолница	Могилен некропол, 1,200 м. югоизточно, върху възвишеност на терена, м."Бозлука" /ситуира се южно и източно от разклона на пътната отсечка към т.н. Конна база от основното шосе Добрич-Силистра				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
95	6	с. Малка Смолница	Могилен некропол, 2 км. източно, върху възвишеност на терена /ситуира се на 500 м. изток-североизток от язовира, построен през 1956 г./				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
96	7	с. Малка Смолница	Могилен некропол, 1,500 м. югоизточно,върху леко наклонена към север равнина, в близост вляво от магистралата за гр. Добрич /ситуира се на 300 м. югоизточно от язовира				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
97	8	с. Малка Смолница	Къща на Димитър Славов Митев	13		34	Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
98	9	с. Малка Смолница	Къща на Стефан Иванов Костов	6		31	Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
99	10	с. Малка Смолница	Къща на Желязко Маринов Парушев	7		56	Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
100	11	с. Малка Смолница	Къща на Еньо Петков /Петко Енев/	8		53	Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
101	12	с. Малка Смолница	Къща на Христо Вълев	4		69	Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	

102	13	с. Малка Смолница	Къща на Миньо Йорданов Кадийски	1	85	Писмо №222 от 25.01.1983 г.		архитектурно-строителен	
			Къща на Минчо Йорданов Катадинов			Писмо №934 от 27.03.1978 г.		архитектурно-художествен	
103	1	с. Методиево	Могилен некропол, 800 м. южно от покрайнините /и близост до стопанския двор на АПК/, в равнина, в т.н Поле №14			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.	археологически	национално
104	2	с. Методиево	Надгробна могила, 3 км. юг-югоизток, вдясно от пътя за с. Змеево /в непосредствена близост/ в равнина, в т.н. Поле №24			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.	археологически	национално
105	3	с. Методиево	Могилен некропол, 1 км. източно от покрайнините, вдясно от шосето за с. Преселенци /на 50 м. от него/, в т.н.Поле №29			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.	археологически	национално
106	4	с. Методиево	Могилен некропол, 3 км. запад-северозапад, в равнината, в т.н. Поле №8			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.	археологически	национално
107	5	с. Методиево	Надгробна могила, 2 км. югозападно, вляво от шосето за с. Димитър Ганево, в равнина, в т.н Поле №11			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.	археологически	национално
108	6	с. Методиево	Българско ранносредновековно селище Л/Ш-Х в./, 1,500 м. северозападно, в малка долина, м."Чаира", /ситуира се южно и югозападно от предпазна дига срещу порои, съоръжена в ползащитен пояс/			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.	археологически	национално
109	1	с. Ново Ботево	Средновековно селище, 2 км.западно				ДВ бр. 73 от 15.09.1967 г.	архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
110	1	с. Овчарово	Къща на дядо Боньо / наел. Боневи/			Писмо №222 от 25.01.1983 г.		архитектурно-строителен	
111	2	с. Овчарово	Къща на Исмаил Караахмедов / Вааде Хамзи и др /			Писмо №222 от 25.01.1983 г.		архитектурно-строителен	

112	3	с. Овчарово	Къща на Иван Камбура / Въла Златева Димитрова/			Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
113	4	с. Овчарово	Къща на Вълъо Георгиев /сега Стоян Вълев/			Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
114	5	с. Овчарово	Селище от римския и късноримския период /II-IV в / и от началото на късноантичната епоха /V в /, 1,5 км. югозападно от селото, вляво от шосето Добрич-Крушари, м."Корията" /Чобан меше/			Писмо №1006 от 20.03.1990 г			археологически	
115	1	с. Одърци	Късноримско и средновековно градище, 1 км.източно				ДВ бр. 73 от 15.09.1967 г.		архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
116	2	с. Одърци	Късноантично селище, м."Бузлука", 1 км. южно				ДВ бр. 73 от 15.09.1967 г.		архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
117	3	с. Одърци	Къща на Димитър Динчев Георгиев			Писмо №330 от 28.01.1982 г.			архитектурно-строителен	
118	1	с. Опанец	Чешма в центъра на селото от османския период			Писмо №4253 от 28.11.1983 г.			архитектурно-строителен	
119	2	с. Опанец	Чешма в центъра на селото от османския период			Писмо №4253 от 28.11.1983 г.			архитектурно-строителен	
120	3	с. Опанец	Чешма в центъра на селото от османския период			Писмо №4253 от 28.11.1983 г.			архитектурно-строителен	
121	4	с. Опанец	Къща на Вадил Добрев /Болгара/			Писмо №4253 от 28.11.1983 г.			архитектурно-строителен	
122	1	с. Паскалево	Могилен некропол, 2,5 км.западно, върху най-високата кота на терена, в тази част на Добруджа, м."Калайджията"			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
123	2	с. Паскалево	Могилен некропол, 3 км. южно, вляво от шосето за Добрич /в близост до него/			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
124	3	с. Паскалево	Селище от османския период, 1000 м. северно, вдясно от шосето за с. Свобода /в близост до него/, върху леко наклонен на юг терен, м."Юртището" Яорището/			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално

125	4	с. Паскалево	Църква "Св. Димитър"			Писмо №5586/27.1 0.1986 г.		художествен	
						Писмо №222 от 25.01.1983 г.		архитектурно- строителен	
126	5	с. Паскалево	Паметник братска могила на руски воини, 4 км. югоизточно				ДВ бр.66 от 17.08.1976 г.	исторически	местно
127	6	с. Паскалево	Къща на Димо Андонов			Писмо №222 от 25.01.1983 г.		архитектурно- строителен	
128	7	с. Паскалево	Къща на Стоян Добрев			Писмо №222 от 25.01.1983 г.		архитектурно- строителен	
129	8	с. Паскалево	Къща на Мити Брадонов			Писмо №222 от 25.01.1983 г.		архитектурно- строителен	
130	9	с. Паскалево	Къща на Кънчо Лазаров			Писмо №222 от 25.01.1983 г.		архитектурно- строителен	
131	10	с. Паскалево	Къща на Паяк Мандарджията			Писмо №222 от 25.01.1983 г.		архитектурно- строителен	
132	11	с. Паскалево	Къща на Господин Лазаров			Писмо №222 от 25.01.1983 г.		архитектурно- строителен	
133	12	с. Паскалево	Къща на поп Паскал			Писмо №222 от 25.01.1983 г.		архитектурно- строителен	
134	1	с. Плачидол	Праисторическо селище, 1 км. източно				ДВ бр. 73 от 15.09.1967 г.	архитектурно- строителен от Античността и Средновековието	за сведение
135	2	с. Плачидол	Антично селище, 400 м. южно				ДВ бр. 73 от 15.09.1967 г.	архитектурно- строителен от Античността и Средновековието	местно
136	3	с. Плачидол	Къща на Тодор Атанасов			Писмо №330 от 28.01.1982 г.		архитектурно- строителен	
137	4	с. Плачидол	Къща на Велико Нейков			Писмо №330 от 28.01.1982 г.		архитектурно- строителен	

138	1	с. Пленимир	Надгробна могила, 2 км. юг-югозападно при възвишеност на терена /ситуира се на 1 км. юг-югозападно от масивна водна кула в района/				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
139	2	с. Пленимир	Надгробна могила, 1,400 м. южно, в близост вдясно от пътя за с. Методиево, в равнина /ситуира се на 300 м. от посочената масивна водна кула/				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
140	1	с. Подслон /Конак, Куюджук/	Могилен некропол, на 400 м. от югозападните покрайнини на селото, отдясно на шосето Тервел-Добрич				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
141	2	с. Подслон /Конак, Куюджук/	Могилен некропол на 100 м. южно от стопанския двор на селото, вляво от шосето Тервел-Добрич				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
142	3	с. Подслон /Конак, Куюджук/	Могилен некропол, 2,5 км. североизточно от селото, в м."Янъкълък" /Изгоряла местност/				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
143	4	с. Подслон /Конак, Куюджук/	Надгробна могила, 3 км. северозападно в м."Аслан кору" /Лъвова гора/				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
144	5	с. Подслон /Конак, Куюджук/	Надгробна могила, 2 км. източно от селото /1 км. вляво от шосето Тервел-Добрич, в т.н. м."Голямото поле"				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
145	6	с. Подслон /Конак, Куюджук/	Късноантично укрепление в централната, западната и южната част на селото				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.			археологически	
146	7	с. Подслон /Конак, Куюджук/	Древни водопроводи, северната част на селото, почти успоредно един на друг като посоката им е югоизток-северозапад, достигат до т.н. Голяма чешма и Малка чешма				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.			археологически	
147	8	с. Подслон /Конак, Куюджук/	Антично и българско средновековно селище, на 400 м. от югоизточните покрайнини /100 м. югозападно от т.н. Частни лозя/ в м."Чирчилика", до стара чешма				Писмо №5423 от 08.11.1988 г.			археологически	

148	9	с. Подслон /Конак, Куюджук/	Къща на Сали Асемов Алиев			Писмо №329 от 28.01.1982 г.			архитектурно-строителен	
149	1	с. Поручик Гешаново /Конак Гешаново/	Могилен некропол, на 500 м. от северозападните покрайнини, от двете страни на шосето Тервел-Добрич, до обилен водоизточник-чешма			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
150	2	с. Поручик Гешаново /Конак Гешаново/	Могилен некропол, на 700 м. от северните покрайнини на селото, отдясно от шосето за гр. Тервел /около 500 м. от него/, южната част на т.н. Голямо поле			Писмо №5423 от 08.11.1988 г. П	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
151	1	с. Полковник Свещарово	Антично и средновековно селище, 600 м. западно				ДВ бр. 73 от 15.09.1967 г.		архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
152	2	с. Полковник Свещарово /с. Свещарово/	Къща на Иван Колев Стоянов			Писмо №4253 от 28.11.1983 г.			архитектурно-строителен	
153	3	с. Полковник Свещарово /с. Свещарово/	Къща на дядо Иван Камбура			Писмо №4253 от 28.11.1983 г.			архитектурно-строителен	
154	1	с. Полковник Минково /с. Минково/	Къща на Рада Стоянова			Писмо №4253 от 28.11.1983 г.			архитектурно-строителен	
155	1	с. Попгригорово /с. Гриеорово/	Църква "Св. Николай"			Писмо №5586/27.10.1986 г.			художествен	
156	1	с. Прилеп	Чешма /от периода на османско владичество			Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
157	1	с. Приморци	Селище от римската епоха /П-Ш в./ и периода на българското средновековие /X-XI в./, при северните покрайнини на селото, в района на селското гробище, западно от м. Ъозлука" /Пасището/			Писмо №1006 от 20.03.1990 г.			археологически	
158	2	с. Приморци	Селище от периода на първа българска държава /IX-X в./ и късното средновековие -османски период /XVI-XVIII в./ при западните покрайнини на селото, вдясно от магистралата за гр. Добрич, м."Юртлука"			Писмо №1006 от 20.03.1990 г.			археологически	

159	3	с. Приморци	Селище от късното средновековие - периода на османското владичество /XVI-XVIII в./, до южните покрайнини на селото, вдясно от магистралата за гр. Балчик /до нея/, западно от м."Узун бойлар" /Дълга поляна/			Писмо №1006 от 20.03.1990 г.			археологически	
160	1	с. Пчелино	Къща на Стоян Илиев			Писмо 330 от 28.01.1982 г.			архитектурно-строителен	
161	2	с. Пчелино	Къща на Иван Спасов			Писмо 330 от 28.01.1982 г.			архитектурно-строителен	
162	3	с. Пчелино	Къща на Кемал Османов			Писмо 330 от 28.01.1982 г.			архитектурно-строителен	
163	4	с. Пчелино	Къща на Селим Ахифов Фелов			Писмо 330 от 28.01.1982 г.			архитектурно-строителен	
164	1	кв.Рилци в община град Добрич	Църква "Успение Богородично"			Писмо №5586/27.1 0.1986 г.			художествен	
165	2	кв.Рилци в община град Добрич	Могилен некропол "Могилите до селото", на 200 м. от северозападните покрайнини, отдясно на шосето за гр. Тервел, в непосредствена близост източно от т.н. Палметна градина, в равнина			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
166	3	кв.Рилци в община град Добрич	Могилен некропол, на 1,600 м. от северозападните покрайнини, вдясно от шосето за с. Житница върху възвишеност на терена /ситуира се непосредствено северно от Палметната градина и на 100 м. северозападно от помпената станция в района/			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
167	4	кв.Рилци в община град Добрич	Надгробна могила, 800 м.северозападно от покрайнините, в района на Палметната градина, в равнина			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално

168	5	кв.Рилци в община град Добрич	Могилен некропол, 4 км. запад-югозапад, върху възвишеност на терена, м."Катран чукур"/,ситуира се западно от новостроящия се газопровод/			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
169	6	кв.Рилци в община град Добрич	Могилен некропол, 3,5 км.запад-югозапад /ситуира се източно от новостроящия се газопровод/			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
170	7	кв.Рилци в община град Добрич	Могилен некропол, при западните покрайнини, 200 м. от сградите на АПК			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
171	1	с. Росеново	Антично и средновековно селище, 2 км.западно				ДВ бр. 73 от 15.09.1967 г.		архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
172	1	с. Свобода	Надгробна могила "Пресечената могила", 3 км. югозападно от селото, в м."До гората" /300 м. от горския масив/			Писмо №1006 от 20.03.1990 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
173	2	с. Свобода	Надгробна могила "Могилата до гората", 3 км.западно от селото /280 градуса/, м."Мешен чукур" /Гората/, 400 м. североизточно от горския масив			Писмо №1006 от 20.03.1990 г. Протокол от 25.12.1989 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
174	3	с. Свобода	Селище от римската епоха /М-III в./ и османския период /XVI-XVII в./ при северозападните покрайнини на селото, м."Шеврена, вдясно от пътя за с. Крушари			Писмо №1006 от 20.03.1990 г.			археологически	
175	4	с. Свобода	Къща на Георги Г еоргиев Димитров			Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
176	5	с. Свобода	Къща на Илия Мандаджията /сега Илия Бахнев/			Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
177	1	с. Сливенци, присъединено към Овчарово	Татарска къща /сега собств. на Селим Хюсеинов/			Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
178	1	с. Смолница	Надгробна могила, 2 км. изток-югоизток, върху възвишеност на терена, южно от суходол ието минаващо през селото			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално

179	2	с. Смолница	Могилен некропол, 1,800 м. югозападно, вдясно от шосето Добрич-Тервел /на 500 м.от него /, в равнина /ситуира се на 600 м. североизточно от пътния пункт "Хижата"/			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
180	3	с. Смолница	Надгробна могила, 1,600 м. югозападно в равнина			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
181	4	с. Смолница	Могилен некропол, 2 км югозападно в равнина, на шосето Добрич-Тервел, в равнина /ситуира се на 1 км източно от пътния пункт "Хижата"			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
182	1	с. Стефан Караджа	Могилен некропол, 2,5 км. запад-северозападно, вдясно от шосето Стефан Караджа -Добрич			Писмо №4267 от 23.12.1985 г.			археологически	
183	2	с. Стефан Караджа	Могилен некропол, 2 км. западно,вдясно от пътя за с. Паскалево			Писмо №4267 от 23.12.1985 г.			археологически	
184	3	с. Стефан Караджа	Могилен некропол, 3 км. запад-северозападно, вдясно от пътя за с. Паскалево, м."Захариюва"			Писмо №4267 от 23.12.1985 г.			археологически	
185	4	с. Стефан Караджа	Каралеската чешма			Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
186	5	с. Стефан Караджа	Къща /с бивша кръчма/ на Никола Ив. Ганев			Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
187	6	с. Стефан Караджа	Къща на Никола Желев			Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
188	7	с. Стефан Караджа	Къща на Димитър Ст. Киряков			Писмо №222 от 25.01.1983 г.			архитектурно-строителен	
189	1	с. Стефаново	Могилен некропол, на 2,5 км. изток-югоизточно от селото, вляво от шосето за к-с "Албена" /на 300 м. от него/ в м."Стефан Матеевите ниви"			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
190	2	с. Стефаново	Могилен некропол, на 700 м. от югоизточните покрайнини,отдясно от шосето за с. Славеево, обекта се ситуира югозападно от м."Стефан Матеевите ниви". Източната могила се намира в м."Казана"			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
191	3	с. Стефаново	Надгробна могила, намира се до източните покрайнини на селото /в			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално

			близост до стадиона/, непосредствено вляво от шосето за к-кс Албена							
192	4	с. Стефаново	Могилен некропол, на 3 км, изток-североизточно от селото, върху лека възвишеност, вляво от пътя за с. Попгригурово. Обекта се ситиуира в м."Ламбов блок", източно от т.н. "Стара лоза"			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
193	5	с. Стефаново	Надгробна могила на 4,5 км. североизточно, вдясно от шосето за с. Бранище			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
194	6	с. Стефаново	Ранносредновековно българско селище, на 600 м. от югоизточните покрайнини на селото, вдясно от шосето за с. Славеево, непосредствено до него			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
195	7	с. Стефаново	Къща на Зейнел Мехмедов Фарадинов			Писмо №330 от 28.01.1982 г.			архитектурно-строителен	
196	8	с. Стефаново	Панската къща / Ваньо Йорданов Кирилов/			Писмо №330 от 28.01.1982 г.			архитектурно-строителен	
197	1	с. Славеево	Къща на Иван Георгиев			Писмо №330 от 28.01.1982 г.			архитектурно-строителен	
198	2	с. Славеево	Къща на Иван П. Иванов			Писмо №330 от 28.01.1982 г.			архитектурно-строителен	
199	1	с. Фелдфебел Дянково	Могилен некропол, 1,800 м. североизточно, вляво от шосето за с. Воднянци /на 100 м. от него/, върху възвишеност на терена			Писмо №5423 от 08.11.1988 г.	ПМС №1711 от 21.10.1982 г.		археологически	национално
200	1	с. Хитово /с. Хитрово/	Антично селище и некропол, в селото				ДВ бр. 73 от 15.09.1967 г.		архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
201	1	с. Царевец	Антично /I-IV в./, късноантично /V-VI в./ и средновековно българско селище /VIII-X в. и XII-XIV в / при югозападните покрайнини, м."Юртицето"			Писмо №4267 от 23.12.1985 г.			археологически	

202	2	с. Царевец	Антично /I-IV в./, късноантично A/-VI в./ и българско средновековно селище A/III-XI в./ 2 км. запад-северозападно,отдясно на пътя за с. Ловник			Писмо №4267 от 23.12.1985 г.			архрولوجически	
203	3	с. Царевец	Селище от османския период, 1,5 км. югозападно, вляво от пътя за с. Паскалево			Писмо №4267 от 23.12.1985 г.			архрولوجически	
204	4	с. Царевец	Могилен некропол, 1,8 км. запад-северозападно, отляво на пътя за с. Ловник			Писмо №4267 от 23.12.1985 г.			архрولوجически	
205	5	с. Царевец	Надгробна могила, 1 км. север-северозападно, 100 м. вдясно от пътя за с. Ловник			Писмо №4267 от 23.12.1985 г.			архрولوجически	
206	6	с. Царевец	Партизански бункер, 3 км. североизточно				ДВ бр. 66 от 17.08.1976 г.		исторически	местно
207	1	с. Победа /с. Димитър Ганево/	Антично селище, в селото				ДВ бр. 73 от 15.09.1967 г.		архитектурно-строителен от Античността и Средновековието	местно
208	2	с. Победа /с. Димитър Ганево/	Църква Св. Архангел Михаил"			Списък от 1971 г.			архитектурно-строителен	
						Писмо №5586 от 27.10.1986			художествен	
209	3	с. Победа /с. Димитър Ганево/	Къщата на Хайдут Пейо			Списък от 1971 г.			архитектурно-строителен	
210	4	с. Победа /с. Димитър Ганево/	Къща на Атанас Ив. Митев			Списък от 1971 г.			архитектурно-строителен	
211	с	с. Победа /с. Димитър Ганево/	Къща на Трифон Георгиев			Списък от 1971 г.			архитектурно-строителен	
212	е	с. Победа /с. Димитър Ганево/	Къща на Ив. Господинов със стоп. Постройка			Списък от 1971 г			архитектурно-строителен	
213	7	с. Победа /с. Димитър Ганево/	Стопанска постройка на Йонко Ганев			Списък от 1971 г.			архитектурно-строителен	
214	8	с. Победа /с. Димитър Ганево/	Къща на Ив. Костов Господинов			Списък от 1971 г.			архитектурно-строителен	

215	9	с. Победа /с. Димитър Ганево/	Къща на Борис Петков			Списък от 1971 г.		архитектурно-строителен	
216	10	с. Победа /с. Димитър Ганево/	Църква			Писмо №222 от 25.01.1983 г.		архитектурно-строителен	

Приложение 2

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
**НАЦИОНАЛЕН
 АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ИНСТИТУТ С МУЗЕЙ**

Директор

Тел.: 00359 2 986 76 52
 Факс: 00359 2 988 24 05
 E-mail: naim@naim.bg
 Web-site: http://www.naim.bg

Изх.№ 620/14.11.2016

*М. Иванов
 арх. В. Кантев
 и. Стенев*

До
Инж. Тошко Петков
Кмет на община Добричка

Уважаеми инж. Петков,

В отговор на Ваше писмо, № 2169/05.07.2016 г., Ви изпращаме изготвената справка от автоматизирана информационна система „Археологическа карта на България“ (АИС АКБ) за 342 археологически обекта от територията на Община Добрич-селска.

Държим да Ви уведомим, че информацията от АИС АКБ може да се ползва само за дейности, свързани с проучването, опазването и популяризирането на археологическото наследство. Редът за ползването ѝ е определен от Наредба № Н-2 на Министерството на културата за създаване, поддържане и предоставяне на информацията от автоматизирана информационна система „Археологическа карта на България“ (ДВ бр. 32 от 19.04.2011 г.).

Необходимо е да уточним, че над 94 % от регистрационните карти за археологическите обекти от Община Добрич-селска са изготвени през 1993 г. По тази причина те са с твърде приблизителна локализация и без прецизен картен материал. Картите и GPS координатите, които са приложени към анотациите на обектите, са изготвени сега по наличните данни в АИС АКБ и след справка с топографски карти и сателитни снимки. Затова при някои местоположения на обектите е указано приблизително.

Необходимо е да се направи уточнението, че предоставената информация е единствено за обекти, регистрирани в АИС АКБ в резултат на инцидентни теренни проучвания. На територията на Община Добрич-селска не са правени системни издирвания на археологически обекти, които значително биха обогатили познанията за археологическото наследство в този регион.

В случай, че прецените, че предоставената информация за археологическите обекти не е достатъчна, може да инициирате актуализация на данните. Националният археологически институт с музей при Българската академия на

Адрес: Национален археологически институт с музей - Българската академия на науките,
 Съборна 2, София 1000; тел. (02) 988 24 06

науките има кадрови, научен и технически капацитет да проведе целенасочени издирвания на археологически обекти на територията на общината с приложение на ГИС софтуер. Като резултат от провеждането на такива изследвания Община Добрич-селска ще получи информация за всички налични археологически обекти, структури и находки на територията ѝ с точна локализация, граници, хронологическа и видова определеност. Към проучването може да се приложи и оценка на потенциала на всеки археологически обект по отношение бъдещо научно изследване, опазване и възможности за социализация.

Приложение: CD с информация за 342 археологически обекта от територията на Община Добрич-селска.

Директор на НАИМ

доц. д-р Людмил Вагалински

№	№ по АКБ	Населено място	Местност	Площ	Вид на обекта	Епоха	Режими	Обявен
1	1300201	с. Самуилово	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
2	1300202	с. Самуилово	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
3	1300203	с. Самуилово	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
4	1300204	с. Самуилово	-	5 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
5	1300205	с. Алцек	Коруаркасъ	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
6	1300206	с. Бдинци	-	5 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
7	1300207	с. Бдинци	Тахталъка	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
8	1300208	с. Бенковски	Осемте могили	7 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
9	1300209	с. Бенковски	-	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
10	1300210	с. Бенковски	Малосова могила	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
11	1300211	с. Бенковски	Велиююк	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
12	1300212	с. Бенковски	Палазююк	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
13	1300213	с. Ведрина	Делимостовете	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
14	1300214	с. Владимирово	Гюкченската яка	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
15	1300215	с. Владимирово	-	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.

16	1300216	с. Владимирово	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
17	1300217	с. Владимирово	Корията	5 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
18	1300218	с. Воднянци	Каракерез	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
19	1300219	с. Воднянци	Къзълджикору	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
20	1300220	с. Воднянци	-	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
21	1300221	с. Долина	Чаира	15 дка	Крепост	Първа бълг. държава	A	АКЦ с национално значение съгл. чл. 146
22	1300222	с. Дончево	Баклаваюк	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
23	1300223	с. Драганово	Долап кулак	2 дка	Крепост Селище	Ранна Желязна Епоха Ранен халколит	A	АКЦ с национално значение съгл. чл. 146
24	1300224	с. Дряновец	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
25	1300225	с. Козлодуйци	-	1 дка	Надгробна могила	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
26	1300226	с. Енево	-	2 дка	Надгробна могила	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
27	1300227	с. Енево	Коджа мезарлък	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
28	1300228	с. Енево	Коджа мезарлък	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
29	1300229	с. Житница	Могилите	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
30	1300230	с. Златия	Казълмъш	5 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
31	1300231	с. Златия	Хаджиевите ниви и Зад гората	5 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
32	1300232	с. Златия	-	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
33	1300233	с. Златия	Чукуртарла	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
34	1300234	с. Златия	Мешелика	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
35	1300235	с. Златия	Алимановите парчета	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
36	1300236	с. Камен	Екинлика	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.
37	1300237	с. Камен	Джунята	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	A	ПМС 1711/10.62 г.

38	1300238	с. Карапелит	Хаджиевата кория	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
39	1300239	с. Карапелит	Славовата могила	5 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
40	1300240	с. Козлодуйци	Кайряците	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
41	1300241	с. Козлодуйци	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
42	1300242	с. Козлодуйци	-	9 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
43	1300243	с. Козлодуйци	Карадениз	6 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
44	1300244	с. Козлодуйци	-	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
45	1300245	с. Крагулево	Дургудо	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
46	1300246	с. Крагулево	Топтекенлик	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
47	1300247	с. Ловчанци	Делиюк	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
48	1300248	с. Ловчанци	Джунята	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
49	1300249	с. Ловчанци	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
50	1300250	с. Ловчанци	Мулуджа	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
51	1300251	с. Ловчанци	-	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
52	1300252	с. Ловчанци	Гюлджук и Джунята	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
53	1300253	с. Ловчанци	Гъркова могила	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
54	1300254	с. Ловчанци	Карапелишки път	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
55	1300255	с. Ловчанци	Карагюрлюк	5 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
56	1300256	с. Ловчанци	Казълджиева могила в местността Чамурлийски път	5 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
57	1300257	с. Ловчанци	-	6 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
58	1300258	с. Ловчанци	Узун боилар	5 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
59	1300259	с. Лясково	Чаталюк	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.

60	1300260	с. Лясково	-	2дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
61	1300261	с. Лясково	Крушата	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
62	1300262	с. Лясково	Каракою	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
63	1300263	с. Медово	Иритлика и Балабана	6 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
64	1300264	с. Медово	Меларар	8 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
65	1300265	с. Медово	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
66	1300266	с. Медово	-	5 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
67	1300267	с. Медово	Ларлък сърт	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
68	1300268	с. Медово	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
69	1300269	с. Миладиновци	-	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
70	1300270	с. Миладиновци	Иритлика и Балабана	6 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
71	1300271	с. Миладиновци	Мулоджата	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
72	1300272	с. Миладиновци	Кофалия	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
73	1300273	с. Орлова могила	Сердиментската гора	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
74	1300274	с. Орлова могила	югозападно от м. Сердиментската гора	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
75	1300275	с. Подслон	Чаиртарла	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
76	1300276	с. Подслон	Ченгенемеше	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
77	1300277	с. Подслон	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
78	1300278	с. Подслон	Мерата	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
79	1300279	с. Гешаново	-	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
80	1300280	с. Гешаново	-	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
81	1300281	с. Гешаново	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.

82	1300282	с. Гешаново	Чанак тарла и Чирчилик	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
83	1300283	с. Пчелник	Кованлъка	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
84	1300284	с. Смолница	Чаракмана	8 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
85	1300285	с. Смолница	Чаракмана	6 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
86	1300286	с. Смолница	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
87	1300287	с. Смолница	Меджитарла	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
88	1300288	с. Смолница	-	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
89	1300289	с. Смолница	Каказова могила	5 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
90	1300290	с. Смолница	Саръюклер	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
91	1300291	с. Смолница	Саръюклер и Дааяк	5 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
92	1300292	с. Смолница	-	5 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
93	1300293	с. Смолница	-	5 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
94	1300294	с. Смолница	Байрамюк	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
95	1300295	с. Смолница	Малтарла	5 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
96	1300296	с. Полковник Иваново	Ламбанта	11 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
97	1300297	с. Тянево	Могилата	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
98	1300298	с. Тянево	-	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
99	1300299	с. Фелдфебел Денково	Каратекенлик	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
100	1300300	с. Фелдфебел Денково	Къшлата	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
101	1300301	с. Фелдфебел Денково	Ченгенемеше	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
102	1300302	с. Фелдфебел Денково	Куртибишляр	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.

103	1300303	с. Фелдфебел Денково	Юктарла	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
104	1300304	с. Хитово	-	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
105	1300305	с. Крагулево	Караивановата могила	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
106	130030	с. Крагулево	Четири могили	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
107	1300307	с. Алцек	Ашик пунар	3 дка	Плосък некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
108	1300308	с. Алцек	Егрека	2 дка	Плосък некропол	Първа бълг. държава	А	ПМС 1711/10.62 г.
109	1300309	с. Бенковски	Ашик пунар	10 дка	Селище	Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146.
110	1300310	с. Бдинци	Кулисарата	9 дка	Плосък некропол	Първа бълг. държава	А	ПМС 1711/10.62 г.
111	1300311	с. Ведрина	Сарапчата	15 дка	Селище	Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
112	1300312	с. Драганово	-	12 дка	Селище	Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
113	1300313	с. Карапелит	-	7 дка	Селище	Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
114	1300314	с. Карапелит	Малбаир	11 дка	Селище	Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
115	1300315	с. Крагулево	Старите лозя	5 дка	Плосък некропол	Ранна и Късна Желязна епоха; Римска епоха	А	ПМС 1711/10.62 г.

116	1300316	с. Крагулево	Аджикадър	2 дка	Плосък некропол	Първа бълг. държава	А	ПМС 1711/10.62 г.
117	1300317	с. Крагулево	Юнюзее	4 дка	Плосък некропол	Първа бълг. държава	А	ПМС 1711/10.62 г.
118	1300318	с. Подслон	Чирчилика	2 дка	Селище	Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
119	1300319	с. Батово	-	3 дка	Плосък некропол	Късна античност	А	ПМС 1711/10.62 г.
120	1300320	с. Бранище	източно от м. Кариерите	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
121	1300321	с. Бранище	-	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
122	1300322	с. Бранище	Зестрата	3 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
123	1300323	с. Врачанци	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
124	1300324	с. Врачанци	Езибегска могила	10 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
125	1300325	с. Врачанци	-	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
126	1300326	с. Врачанци	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
127	1300327	с. Врачанци	-	5 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
128	1300328	с. Генерал Колево	Корийската могила	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
129	1300329	с. Дебрене	Манаюртлук	18 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
130	1300330	с. Дебрене	Манаюртлук	18 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
131	1300331	с. Дебрене	Манаюртлук	11 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
132	1300332	с. Дебрене	Чукурската поляна	9 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
133	1300333	с. Дебрене	Ачмата	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
134	1300334	с. Котленци	Лозята	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
135	1300335	с. Котленци	Голямата могила	7 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.

136	1300336	с. Методиево	Корийската могила	7 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
137	1300337	с. Методиево	Мешелика	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
138	1300338	с. Методиево	Двете могили	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
139	1300339	с. Методиево	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
140	1300340	с. Методиево	Трите могили	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
141	1300341	с. Методиево	Юртлука	23 дка	Селище	Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
142	1300342	с. Методиево	Костикчилерска кория	13 дка	Селище	Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
143	1300343	с. Одърци	Калето	2 дка	Плосък некропол	Първа бълг. държава	А	ПМС 1711/10.62 г.
144	1300344	с. Одърци	Калето	5 дка	Крепост . Селище	Късна античност.Първа бълг. държава	А	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
145	1300345	с. Паскалево	-	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
146	1300346	с. Паскалево	Каралезка могила	6 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
147	1300347	с. Плачидол	Голямата могила	5 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
148	1300348	с. Плачидол	-	6 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
149	1300349	с. Плачидол	-	10 дка	Селище	Ранен халколит	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
150	1300350	с. Победа	Кошуюклер	8 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
151	1300351	с. Победа	Кованлъксърта	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
152	1300352	с. Победа	Кованлъксърта	11 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
153	1300353	с. Победа	Кованлъксърта	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.

154	1300354	с. Победа	Пердето	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
155	1300355	с. Победа	Дикилиташ	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
156	1300356	с. Полковник Свещарово	Чатърлъка и Крушката	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
157	1300357	с. Полковник Свещарово	Голямата могила Деремйолу Камата	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
158	1300358	с. Полковник Свещарово	Деремйолу	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
159	1300359	с. Полковник Свещарово	-	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
160	1300360	с. Полковник Свещарово	Коджа мера Дядовата Събева могила	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
161	1300361	с. Полковник Свещарово	Кьоркьовията	30 дка	Селище	Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
162	1300362	с. Попгригорово	-	32 дка	Селище	Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
163	1300363	с. Попгригорово	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
164	1300364	с. Попгригорово	-	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
165	1300365	с. Приморци	Честите могили	21 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
166	1300366	с. Приморци	-	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
167	1300367	с. Приморци	-	1 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
168	1300368	с. Пчелино	Яйджика	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
169	1300369	с. Пчелино	-	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
170	1300370	с. Пчелино	Бекирова могила	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.

171	1300371	с. Росеново	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
172	1300372	с. Пчелино	-	2 дка	Плосък некропол	Първа бълг. държава	А	ПМС 1711/10.62 г.
173	1300373	с. Соколник	Сърторман	4 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
174	1300374	с. Соколник	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
175	1300375	с. Стефаново	-	24 дка	Селище	Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
176	1300376	с. Стефаново	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
177	1300377	с. Стефаново	Яджек	2 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
178	1300378	с. Стефаново	Спиридонов лот	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
179	1300379	с. Стефаново	Копаните могили	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
180	1300380	с. Стефаново	-	3 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
181	1300381	с. Строжер	Ламборлука	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
182	1300382	с. Стефан Караджа	-	8 дка	Могилен некропол	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
183	1300398	с. Росеново	-	3 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
184	1300399	с. Генерал Колево	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
185	1300400	с. Генерал Колево	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
186	1300401	с. Методиево	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
187	1300402	с. Методиево	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
188	1300406	с. Бранище	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
189	1300407	с. Бранище	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
190	1300408	с. Дончево	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
191	1300409	с. Дончево	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
192	1300411	с. Бранище	Лозята	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
193	1300412	с. Плачидол	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
194	1300413	с. Пчелино	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
195	1300414	с. Пчелино	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.

196	1300415	с. Пчелино	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
197	1300416	с. Карапелит	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
198	1300417	с. Ловчанци	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
199	1300418	с. Карапелит	Шопова могила	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
200	1300419	с. Гешаново	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
201	1300420	с. Медово	-	3 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
202	1300421	с. Медово	-	3 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
203	1300422	с. Медово	-	3 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
204	1300423	с. Миладиновци	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
205	1300424	с. Миладиновци	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
206	1300425	с. Малка Смолница	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
207	1300426	с. Малка Смолница	-	4 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
208	1300427	с. Самуилово	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
209	1300428	с. Владимирово	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
210	1300429	с. Самуилово	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
211	1300430	с. Долина	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
212	1300431	с. Вратарите	-	3 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
213	1300432	с. Вратарите	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
214	1300433	с. Вратарите	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
215	1300434	с. Орлова могила	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
216	1300435	с. Орлова могила	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
217	1300436	с. Орлова могила	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
218	1300437	с. Орлова могила	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
219	1300438	с. Орлова могила	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
220	1300439	с. Вратарите	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
221	1300440	с. Вратарите	-	3 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.

222	1300441	с. Бдинци	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
223	1300460	с. Свобода	-	3 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
224	1300464	с. Божурово	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
225	1300465	с. Божурово	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
226	1300466	с. Божурово	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
227	1300467	с. Овчарово	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
228	1300468	с. Божурово	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
229	1300469	с. Росеново	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
230	1300480	с. Крагулево	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
231	1300481	с. Крагулево	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
232	1300482	с. Крагулево	южно от м. Кюприята	3 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
233	1300484	с. Крагулево	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
234	1300485	с. Крагулево	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
235	1300486	с. Хитово	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
236	1300487	с. Хитово	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
237	1300488	с. Воднянци	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
238	1300489	с. Житница	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
239	1300490	с. Житница	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
240	1300491	с. Карапелит	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
241	1300492	с. Полковник Иваново	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
242	1300493	с. Карапелит	-	1 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
243	1300494	с. Карапелит	-	4 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
244	1300495	с. Карапелит	-	4 дка	Единична могила	Неопределима	А	ПМС 1711/10.62 г.
245	1300498	с. Батово	-	20 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146

246	1300499	с. Бдинци	Крушака	55 дка	Селище	Късна желязна епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
247	1300500	с. Владимирово	Белеза	100 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
248	1300501	с. Ведрина	Терези куюсу	125 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
249	1300502	с. Ведрина	Конски излаз	100 дка	Селище	Римска епоха; Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
250	1300503	с. Владимирово	Юртовете и Тащ кюприя	135 дка	Селище;Път	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
251	1300504	с. Генерал Колево	-	90 дка	Селище	Римска епоха; Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
252	1300505	с. Дебрене	Чукурската поляна	85 дка	Селище	Късна желязна епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
253	1300506	с. Дебрене	-	120 дка	Селище	Късна желязна епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
254	1300507	с. Дончево	Казълджика – Червената шума	150 дка	Селище	Римска епоха; Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
255	1300508	с. Драганово	Долап кулак	20 дка	Селище	Късна желязна епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146

256	1300509	с. Драганово	Долап кулак	5 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
257	1300510	с. Дряновец	северно от м. Калето	35 дка	Селище	Късна античност	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
258	1300511	с. Дряновец	Текнетарла	40 дка	Селище	Римска епоха; Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
259	1300512	с. Дряновец	Кюю аркасъ	30 дка	Селище	Римска епоха; Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
260	1300513	с. Енево	Курвена	150 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
261	1300514	с. Житница	Трите чешми	40 дка	Селище	Ранна желязна епоха; Римска епоха; Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
262	1300515	с. Златия	Юртлука	85 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
263	1300516	с. Златия	западно от м. Бялата могила	85 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
264	1300517	с. Камен	Каяджика	85 дка	Селище	Късна желязна епоха – втори етап; Римска епоха; Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146

265	1300518	с. Камен	Юртлука	110 дка	Селище	Римска епоха; Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
266	1300519	с. Карапелит	Аптишовата градина	110 дка	Селище	Късна желязна епоха	Б	КЦ с национално значение съгл. чл. 146. ал. 3 от ЗКН
267	1300520	с. Карапелит	Фурладан	110 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
268	1300521	с. Козлодуйци	-	75 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
269	1300522	с. Козлодуйци	Юртлука	90 дка	Селище	Късна желязна епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
270	1300523	с. Котленци	Кайнаците – Геранчета	60 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
271	1300524	с. Крагулево	Новите лозя	120 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
272	1300525	с. Крагулево	край чешмата Дургут	80 дка	Селище	Късна желязна епоха – втори; Римска епоха; Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
273	1300526	с. Крагулево	край чешмата Дургут	50 дка	Плосък некропол	Ранна и Късна желязна епоха; Първа бълг. държава	А	ПМС 1711/10.62 г.

274	1300527	с. Ловчанци	Кофалия	110 дка	Селище	Римска епоха; Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
275	1300528	с. Лясково	Юртлука	60 дка	Селище	Римска епоха; Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
276	1300529	с. Малка Смолница	Бозлука и Сребърната нива	70 дка	Селище	Римска епоха; Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.145
277	1300530	с. Медово	край чешмата Дургут	100 дка	Селище	Късна желязна епоха – първи; Първа бълг. Държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
278	1300531	с. Опанец	Казанбаши	70 дка	Селище	Късна Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
279	1300532	с. Одърци	Малкото кале	95 дка	Селище	Ранна желязна епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
280	1300533	с. Свобода	Дикилиташ	250 дка	Селище	Късна Желязна епоха; Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
281	1300534	с. Поколвник Свещарово	Тарлаковите кладенчета	80 дка	Селище	Късна Желязна епоха; Първа бълг. Държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
282	1300535	с. Полковник Свещарово	-	50 дка	Селище	Късна Желязна епоха; Римска епоха; Първа бълг. Държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146

283	1300536	с. Попгригорово	-	125 дка	Селище	Късна Желязна епоха; Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
284	1300537	с. Гешаново	Пътеките	100 дка	Селище	Късна Желязна епоха; Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
285	1300538	с. Пчелник	-	70 дка	Селище	Ранна и Късна Желязна епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
286	1300539	с. Пчелник	Караорман	160 дка	Селище	Късна Желязна епоха; Римска епоха; Първа бълг. Държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
287	1300540	с. Росеново	Зунарджик	180 дка	Селище	Късна Желязна епоха; Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
288	1300541	с. Росеново	Белемите	70 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
289	1300542	с. Росеново	Коджа кору	20 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
290	1300543	с. Росеново	Дядо Желева кладенец	68 дка	Селище	Римска епоха; Първа българска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
291	1300544	с. Свобода	Шеврена	30 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146

292	1300545	с. Полковник Иваново	Малкото гробище и Ламбанта	125 дка	Селище	Късна Желязна епоха – втори; Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
293	1300546	с. Полковник Иваново	-	125 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
294	1300547	с. Тянево	Иримлик	45 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
295	1300548	с. Тянево	Карасолук	125 дка	Селище	Късна Желязна епоха; Римска епоха; Първа бълг. Държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
296	1300549	с. Фелдфебел Денково	-	50 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
297	1300550	с. Хитово	-	40 дка	Селище	Късна Желязна епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
298	1300551	с. Хитово	Бостан чешме	75 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
299	1300552	с. Хитово	южно от микроязовира	40 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
300	1300553	с. Хитово	Бозлука	40 дка	Селище	Римска епоха; Първа бълг. Държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146

301	1300554	с. Стефан Караджа	Юртлука	115 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
302	1300555	с. Стефан Караджа	Алчака	250 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
303	1300556	с. Стефан Караджа	Алчака	60 дка	Селище	Първа бълг. Държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
304	1300557	с. Крагулево	Кюприята	50 дка	Селище	Късна желязна епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
305	1300558	с. Прилеп	Сламата	2 дка	Селище	Късна античност	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
306	1300559	с. Дряновец	Калето	10 дка	Селище	Късна античност	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
307	1300560	с. Карапелит	Калето	10 дка	Крепост	Късна античност; Първа бълг. Държава	А	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
308	1300561	с. Ново Ботево	Хач буркан кале	10 дка	Крепост	Късна античност; Първа бълг. Държава	А	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
309	1300562	с. Овчарово	Корията	40 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
310	1300563	с. Победа	Юртлуците	65 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146

311	1300564	с. Прилеп	Калето	60 дка	Крепост	късна желязна епоха; късна античност	А	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
312	1300565	с. Прилеп	-	25 дка	Крепост	Късна желязна епоха – втори етап	А	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
313	1300566	с. Соколник	-	25 дка	Селище	Късна желязна епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
314	1300567	с. Строжер	Трапа	120 дка	Селище	Късна желязна епоха; Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
315	1300691	с. Владимирово	Кьойлюка	95 дка	Селище	Римска епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
316	1300692	с. Полковник Иваново	-	40 дка	Селище	Късна Желязна епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
317	10003956	с. Дончево	-	38 дка	Селище	Късна Желязна епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
318	10003953	с. Миладиновци	-	23 дка	Селище	Късна Желязна епоха – втори; Късна римска; Първа бълг. Държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
319	10003947	с. Ловчанци	-	38 дка	Могилен некропол	Римска епоха	А	АКЦ с национално значение съгл. чл.146

320	10003948	с. Миладиновци	-	1 дка	Гробно съоръжение	Античност	А	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
321	10003946	с. Миладиновци	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
322	10003945	с. Миладиновци	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
323	10003944	с. Миладиновци	-	5 дка	Селище	Късна желязна епоха; Римска епоха; Първа бълг. Държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
324	10003943	с. Миладиновци	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
325	10003942	с. Миладиновци	-	5 дка	Селище	Късна желязна епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
326	10003941	с. Миладиновци	-	2 дка	Единична могила	Неопределима	А	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
327	10003960	Самуилово	-	5 дка	Селище	Късна желязна епоха; Римска епоха; Късна античност	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
328	10003959	с. Самуилово	-	4 дка	Единична могила	Неопределима	А	АКЦ с национално значение съгл. чл.146

329	10003940	с. Карапелит	-	5 дка	Крепост	Неопределима	А	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
330	10003939	с. Карапелит	-	10 дка	Селище	Халколит; Късна желязна епоха; Римска епоха; Първа бълг. Държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
331	10003938	с. Ново Ботево	Чиркман	5 дка	Селище	Късна желязна епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
332	10003937	с. Дончево	-	5 дка	Селище	Късна желязна епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
333	10003928	с. Миладиновци	-	2 дка	Селище	Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
334	10003927	с. Миладиновци	-	10 дка	Крепост	Късна желязна епоха	А	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
335	10003926	с. Миладиновци	-	1 дка	Каменоломна	Късна Желязна епоха	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
336	10003922	с. Миладиновци	-	2 дка	Плосък некропол	Късна желязна епоха; късна античност; Първа бълг. Държава	А	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
337	10003921	с. Златия	-	157 дка	Селище	Халколит; Късна античност; Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146

338	10003920	с. Дончево	-	2 дка	Единична постройка	Античност	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
339	10003919	с. Ново Ботево	-	5 дка	Селище	Късна желязна епоха; Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
340	10003957	с. Ново Ботево	Кюнкя	1 дка	Обект с неопределена функция	Неопределима	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
341	10003918	с. Карапелит	източно от Курт кая (пещерите на десния бряг на Суха река)	5 дка	Селище	Късна желязна епоха; Късна античност; Първа бълг. Държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146
342	10003917	с. Карапелит	-	5 дка	Селище	Късна желязна епоха; Късна античност; Първа бълг. държава	Б	АКЦ с национално значение съгл. чл.146

Приложение 3

Община Добричка, град Добрич

Ул. "Независимост" № 20, централа: 058/600 889; факс: 058/600 806;
e-mail: obshtina@dobrichka.bg; web site: www.dobrichka.bg

ДО
НЦТР ЕАД
ул. "АЛАБИН" №16-20
Гр.СОФИЯ 1000

Относно: Изготвяне на Общ устройствен план на община Добричка

Приложено Ви изпращаме актуален списък на военните паметници на територията на община Добричка.

Приложение: Съгласно текста

С уважение,

Арх. Валентин Калчев
Главен архитект на община Добричка

№ по ред	Обект	Населено място	Местоположение	Вид
1	В памет на загинали от с. Богдан през войните 1912 – 1945	с. Богдан	В парка на селото, пред сградата на кметството	Паметна плоча
2	Герой загинал при изпълнение на служебният си дълг	гр. Добрич	В дясно от пътя Добрич – Варна в местността пети километър	Паметник - барелеф
3	В памет на Киро Спасов	с. Ведрина	Улица в края на селото	паметна плоча
4	Герои от войните	с. Ведрина	В центъра на селото	паметна плоча – братска могила
5	в памет на загиналите владимировци във войните	с. Владимирово	В парка пред читалището	Паметник
6	Паметник – на падналите за отечеството офицери и войници от селата гьокче дялюкь и капуджи махле – 1885; 1913, 1915, 1919, 1944 – 1945	с. Вратарите	На пътя между селата Бдинци и Вратарите	Паметник - монумент
7	Генерал Иван Колев 1889 - 1917	с. Ген. Колево	В градинката пред кметството	Паметник монумент – бюст паметник
8	Паметна плоча на загиналите през Първата световна, Междусъюзническата и Балканската войни от с. пор. Гешаново.	с. Гешаново	В градинката пред сградата на читалището	Паметна плоча – мраморна
9	Паметна плоча на героя от белия ескадрон	с. Гешаново	В градинката пред сградата на читалището	Паметна плоча – каменна
10	Паметна плоча на загиналите през Втората световна война	с. Гешаново	В градинката пред сградата на читалището	Паметна плоча – мраморна
11	В памет на загиналите за обединена България и свободата на Добруджа бивши ученици на училището от Долина	с. Долина	В гробищният парк на населеното място	Паметник
12	Паметник с паметни плочи в село житница „вечна слава на падналите за Родината“	с. Житница	На центъра – пред кметството на населеното място	Паметник с паметни плочи
13	Герои от войните 1912 – 1918 г.	с. Житница	На чешмата на населеното място	Паметник с паметна плоча
14	Участвали във II – та световна война 1944 – 1945 г.	с. Камен	В двора пред кметството в парка на селото	Паметник – паметна плоча с надпис
15	В чест на загинали във войните	с. Карапелит	На центъра в парка на населеното място	Паметник с паметна плоча
16	Паметник на генерал-лейтенат Иван Колев	с. Карапелит	В градинката пред читалището	Паметник
17	На загиналите във войните и полицейския терор	с. Козлодуйци	В парка на центъра на селото	Паметник – паметна плоча
18	Добричка епопея 5-7 септември 1916	с. Козлодуйци	На стената на читалището	Паметна плоча
19	Добричка епопея 5-7 септември 1916	с. Ловчанци	На стената на читалището	Паметна плоча
20	На падналите герои по бойните полета за Родината-1912-16 г.	с. Ловчанци	В двора на църквата	Паметник - гробище
21	Добричка епопея 5-7 септември 1916	с. Малка Смолница	На стената на кметството	Паметна плоча
22	Герои загинали във войната 1944-1945	с. Овчарово	В градинката пред кметството	Паметна плоча
23	Паметна плоча на Андон Георгиев	с. Одринци	В ляво от пътя Добрич – Одринци	Паметна плоча - каменна
24	Добричка епопея 5-7 септември 1916	с. Паскалево	На стената на кметството	Паметна плоча

25	На загиналите през войните 5-7 септември 1916	с. Паскалево	В центъра на селото, пред сградата на кметството	Паметник
26	На подоф. Колю Иванов Георгиев	с. Плачи Дол	В парка на селото	Паметник – паметна плоча
27	Добричка епопея 5-7 септември 1916	с. Победа	На фасадата до входната врата на кметството в селото	Паметна плоча
28	Добричка епопея 5-7 септември 1916	с. Подслон	На стената на кметството	Паметна плоча
29	На Илия Янулав Байчев 1919 – 1944 г.	с. Полк. Иваново	В парка пред кметството на селото	Паметник - монумент
30	Добричка епопея 5-7 септември 1916	с. Полк. Иваново	На стената на читалището	Паметна плоча
31	Добричка епопея 5-7 септември 1916	с. Полк. Минково	На стената на кметството	Паметна плоча
32	Добричка епопея 5-7 септември 1916	с. Свещарово	На стената на кметството	Паметна плоча
33	Добричка епопея 5-7 септември 1916	с. Росеново	На фасадата до входната врата на читалището	Паметна плоча
34	Загинали от 36 п. полк, 6 п. Бдинска дивизия на 7 септември 1916год	с. Росеново	В гробищния парк	Костница на загиналите в боевете край Добрич около 300 войници и подофицери от 36 пехотен Козлодуйски полк.
35	Загинали във войните, 1912-1918 и 1941-1945	с. Самуилово	В градинката пред кметството	Паметна плоча
36	Добричка епопея 5-7 септември 1916	с. Свобода	На стената на кметството	Паметна плоча
37	На 13 български войници от 16 Ловешки полк загинали през 1916 г. 20 септември	с. Смолница	В гробищния парк	Паметник
38	Добричка епопея 5-7 септември 1916	с. Смолница	На стената на читалището	Паметна плоча
39	Паметник на загиналите във войните за националното обединение	с. Смолница	В градинката пред училището	Паметник
40	Отечествената война – 1945 г.	с. Стефан Караджа	В парка	Паметна плоча – паметник барелеф
41	Добричка епопея 5-7 септември 1916	с. Стожер	На стената на читалището	Паметна плоча
42	В памет на загиналите в Отечествената война	с. Хитово	В градинката пред кметството	Паметна плоча
43	Загинали при изпълнение на войнишкия си дълг	с. Царевец	В градинката пред кметството	Паметна плоча
44	Добричка епопея 5-7 септември 1916	с. Царевец	В градинката пред кметството	Паметна плоча
45		с. Батово	На стената на читалището	Паметна плоча
46		с. Дебрене	До кметството	
47		с. Приморци	До кметството	